

การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน
ในเขตกรุงเทพมหานคร

ทิวาพร ชุมวรฐายี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2561

**The Risk Management of Student Affairs of Private
Vocational Colleges in Bangkok**

Tiwaporn Chumvorathayee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Education Management

College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University

2018

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การบริหารความเสี่ยงกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขต
กรุงเทพมหานคร

เสนอโดย นางสาวทิวาพร ชุมวราฐายี

สาขาวิชา การจัดการการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธะวา คามดิษฐ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

ลงชื่อ ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว)

ลงชื่อ กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธะวา คามดิษฐ์)

ลงชื่อ กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย มนุเสวต)

ลงชื่อ กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุนิสา ทดลา)

วิทยาลัยครุศาสตร์รับรองแล้ว

..... คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์
(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล)

วันที่ 14 เดือน ก.ค. พ.ศ. 2561

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน	ทิวาพร ชุมวรฐายี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธรวา กามศิษฐ์
สาขาวิชา	การจัดการศึกษา
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา
เอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษา
ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล จากกลุ่ม
ตัวอย่าง คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ประเภทพาณิชยกรรม และประเภท
อุตสาหกรรมรวมจำนวน 63 สถาบัน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานใน
วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนทั้ง 2 ประเภท ในเขตกรุงเทพมหานคร เก็บข้อมูลกลับคืนได้จำนวน 57
สถาบัน คิดเป็นร้อยละ 90.47 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา
เอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน
พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย รองลงมา คือ ด้านการคุกคาม
ทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ และด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัย
จากอิทธิพลของสิ่งเสพติด ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพนันและมั่วสุม

ส่วนผลการเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขต
วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประเภทพาณิชยกรรม และประเภท
อุตสาหกรรม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแยก
รายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคง
และความปลอดภัย ด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน และด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด ส่วนอีก
2 ด้าน คือ ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ และด้านการพนัน
และมั่วสุม ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง, วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน

Thesis title	The Risk Management of Student Affairs of Private Vocational Colleges in Bangkok
Author	Tiwaporn Chumvorathayee
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Sinthawa Khamdit
Department	Educational Management
Academic Year	2017

ABSTRACT

Purpose of this research was to study the risk management of student affairs of private vocational colleges in Bangkok. Researchers have collected data. The samples were private vocational colleges in Bangkok. Commercial Type And 63 industries. The key informants were administrators and teachers working in two private vocational colleges in Bangkok. Data were collected from 57 institutions, accounting for 90.47%. Analyze data using the program. The percentage, mean, standard deviation And t- Test

Research found that the risk management in the student affairs of the private vocational school in Bangkok met with a very high level. Considering the average values on each side, the highest mean is the security and safety. Second, social threats, environmental conditions, social exclusion In addition, the lowest mean is gambling and random sampling.

Comparative study of risk management of private vocational schools in the area. Private Vocational College in Bangkok Commercial Type And industry. Overall, the average level of risk management was not different. When considering the individual aspects, there were 3 statistically significant differences, namely, security and safety. The controversy of the students. The other two areas are social threats, environmental conditions, social exclusion. And gambling and random gambling. not different

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความอนุเคราะห์และความกรุณาจากคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาท วิชาความรู้ ตลอดระยะเวลาในการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเมตตาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธวา คามดิษฐ์ ที่ปรึกษาที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาวประธานกรรมการ และกรรมการ ดร. เฉลิมชัย มนุเสวต และ ดร.ศุภิสรา ทดลา ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ความรู้ ความเข้าใจ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อผู้ศึกษา ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้ศึกษาได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครที่ได้สละเวลาอันมีค่าโดยให้ความอนุเคราะห์และมีส่วนช่วยในด้านข้อมูลที่สำคัญที่สุดในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่และร.ต.อ.นิพนธ์ แสงศรี ที่มีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการศึกษาและเป็นกำลังใจให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอบคุณ นางปนัดดา วรกานต์ทวีติ ซึ่งเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ เรื่อง ให้คำแนะนำตักเตือนในสิ่งที่ดี และท้ายสุดที่ลืมไม่ได้นั่นก็คือ ดร.เบญจมาภรณ์ คุณรังสี ผู้ที่ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ ขอบคุณ ดร.สนิท หฤหรรษาสิน ให้คำแนะนำในเรื่องการออกแบบสอบถาม และขอบพระคุณทุกสิ่งทุกอย่างภายในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

คุณงามความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ผู้มีคุณอันประเสริฐอันเป็นที่เคารพยิ่ง และคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนทุก ๆ ท่านที่ทำให้กำลังใจช่วยเหลือจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ทิวาพร ชุมวรฐายี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญตาราง.....	๗
สารบัญภาพ.....	๘
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามในการวิจัย.....	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
1.5 สมมุติฐานในการวิจัย.....	7
1.6 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษา.....	8
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 การบริหารและการจัดการสถานศึกษา.....	11
2.2 การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา.....	21
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับความเสี่ยง.....	28
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	71
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	72
3.3 การสร้างเครื่องมือ.....	73
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74

สารบัญ

บทที่	หน้า
4. ผลการศึกษาวิจัย.....	75
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา.....	76
ตอนที่ 2 ข้อมูลการบริหารความเสี่ยง.....	76
ตอนที่ 3 ข้อมูลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยง.....	82
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
5.1 สรุปผล.....	86
5.2 อภิปรายผล.....	90
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	97
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	103
ก. แบบสอบถาม.....	104
ข. แบบความสอดคล้อง.....	110
ค. ค่าความเชื่อมั่นขอแบบสอบถาม.....	115
ประวัติผู้เขียน.....	120

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาจำแนกตามประเภท สถานศึกษา ประเภทพาณิชยกรรมและประเภทอุตสาหกรรม.....	76
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัย อาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม 5 ด้าน.....	76
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัย อาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครด้านความมั่นคงและความปลอดภัย.....	77
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัย อาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน.....	78
4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัย อาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด หรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด.....	79
4.6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัย อาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพ สิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์.....	80
4.7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัย อาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการพนันและมั่วสุม.....	81
4.8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เอกชนในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรม.....	82

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2.1 วงจรการจัดการ.....	41
2.2 วงล้อเคมีมิ่ง.....	49
2.3 กระบวนการ PDCA.....	50

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากนโยบายการศึกษาไทย ของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศเข้าสู่ยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยเน้นกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย (Niche Market) ที่ประเทศมีศักยภาพและมีความได้เปรียบในการแข่งขัน และกำหนดกลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ การผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพและสมรรถนะสูง เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว การศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา (Vocational and Technical Education) จึงนับว่ามีบทบาทสำคัญเพราะเป็นกลไกหลักในการพัฒนาตามทิศทางดังกล่าว แต่ในอดีตที่ผ่านมาการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาของประเทศยังมีปัญหาอยู่หลายด้าน ได้แก่ การขาดทิศทางและเป้าหมายการผลิตและพัฒนาโดยรวม มีผลให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความพร้อมของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการบุคคล และประเทศชาติ กระแสปฏิญญานิยมในหมู่เยาวชนและประชาชนทั่วไป ทำให้สัดส่วนผู้เรียนด้านอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษามีจำนวนน้อยลง ก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนกำลังแรงงานระดับกลางอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง รวมทั้งคุณภาพและสมรรถนะของกำลังคนที่ผลิตยังไม่สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้หรือสถานประกอบการได้เท่าที่ควร

การศึกษาไทยในยุค 4.0 จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่ประถม มัธยม อาชีวศึกษา ไปจนถึงอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านเหมือนกับอารยะประเทศ “คน” จึงเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และรวมไปถึงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2553-2561 ที่กล่าวไว้ว่า “คนไทยทุกคน ต้องได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ”

โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 มาตรา 20 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีผู้ตรวจราชการของกระทรวงเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจราชการ ได้ศึกษาวิเคราะห์วิจัย ติดตามและประเมินผลระดับนโยบายเพื่อนำเสนอให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อการปรับปรุงพัฒนา และเพื่อให้การตรวจราชการเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวนโยบายในการจัดการศึกษาทุกระดับ ให้สอดคล้องกับ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษาทั้งด้านการบริหารการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตตามความถนัดตามความสนใจและได้รับการบริการด้านการศึกษาจากรัฐอย่างมีคุณภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งให้มีการปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ซึ่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ยังได้เน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาระบบทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ซึ่งมีภาระหน้าที่ในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพเพื่อพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยีรวมทั้งเพื่อยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานจึงได้กำหนดนโยบายในการยกระดับทักษะฝีมือและเตรียมความพร้อมแก่กลุ่มเป้าหมายให้มีสมรรถนะที่ได้มาตรฐานสากล สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและการผลิตสินค้าและบริการที่มีการแข่งขันทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณและระยะเวลาในการผลิต โดยพัฒนาระบบการจัดการอาชีวศึกษาตามแรงขับเคลื่อนจากผู้บริโภค “Demand Driven” ภายใต้วรรวมมือกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการซึ่งเป็นหน่วยที่ใช้ผลผลิตของอาชีวศึกษา เพื่อผลิตกำลังคนตามความต้องการของตลาดแรงงาน นำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาและฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551, น. 3)

โรงเรียนเอกชนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 หมายถึงสถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในระบบหรือโรงเรียนนอกระบบ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ส่งเสริมและประสานงานการศึกษาเอกชน และดำเนินการให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน สำหรับชื่อของโรงเรียนในระบบที่จัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษาทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 (2554) อาจใช้คำว่า “วิทยาลัย

อาชีวศึกษา” หรือ “วิทยาลัยเทคโนโลยี” ประกอบชื่อแทนคำว่า “โรงเรียน” ได้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเรียกโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาในระบบประเภทอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนว่า “วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชน” โดยในการจัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2503 เป็นต้นมาเนื่องจากประเทศ โดยได้พัฒนาเศรษฐกิจจากเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม มีความต้องการแรงงานประเภทวิชาชีพสูง และโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐผลิตได้ไม่พอเพียง รัฐจึงได้อนุญาตให้เอกชนจัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาได้ภายใต้ข้อกำหนดให้การดำเนินงานอาชีวศึกษาเอกชนเป็นไปด้วยดี และมีจำนวนโรงเรียนเพิ่มขึ้นทั้งในเขต กรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค การจัดการศึกษาเอกชนในปัจจุบัน แม้ว่ารัฐจะส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนดังกล่าว แต่การดำเนินการยังประสบปัญหาหลายประการ เช่น ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของผู้เรียน ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษา ความเสี่ยงด้านการทะเลาะวิวาท ความเสี่ยงด้านสิ่งเสพติด ความเสี่ยงด้านสังคม และความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม โดยพฤติกรรมความเสี่ยงเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทก็เป็นปัญหาสังคมปัญหาหนึ่งที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พฤติกรรมทะเลาะวิวาทของนักเรียนเป็นพฤติกรรมที่รุนแรงมากก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ พฤติกรรมทะเลาะวิวาทของนักเรียน ย่อมทำให้เกิดความสูญเสียทรัพย์สิน ตลอดจนชีวิตและร่างกาย ฝ่าฝืนกฎระเบียบบ้านเมือง เป็นภาระของสังคม บิดามารดาต้องเสียเวลาในการประกอบอาชีพ ครู อาจารย์ต้องเสียเวลาในการสอน สิ้นเปลืองกำลังเจ้าหน้าที่และงบประมาณ สำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทเองก็ถูกลงโทษตั้งแต่ตัดคะแนนความประพฤติ พักการเรียน จนถึงขั้นไล่ออก ถึงแม้ว่าแต่ละสถาบันจะมีบทลงโทษ นักเรียนที่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทถึงขั้นไล่ออกแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงมีนักเรียนก่อการทะเลาะวิวาทอยู่เสมอ ซึ่งความรุนแรงของการทะเลาะวิวาทก็มีตั้งแต่การพุดจาโต้เถียงทะเลาะกัน จนถึงใช้อาวุธทำร้ายร่างกายกันทำให้ทรัพย์สินของสถาบันและบุคคลเสียหายมีผู้บาดเจ็บเล็กน้อยบาดเจ็บสาหัส และเสียชีวิต (จิราภรณ์ อำนางเถลิงศักดิ์, 2540)

โดยปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดผลกระทบต่อโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ได้แก่ การลดลงของจำนวนนักเรียนที่เข้าศึกษาต่อสายวิชาชีพและมีการแข่งขันสูงมากในระหว่างโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนด้วยกัน การศึกษาในสายวิชาชีพที่เรียกว่า “อาชีวศึกษา” ในระยะหลังถูกมองว่าเป็นแหล่งศึกษาของผู้ที่ไม่สามารถสอบเข้าเรียนในสายสามัญได้ ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ส่งเสริมให้ลูกหลานที่อยู่ในปกครองเข้าเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาแต่กลับสนับสนุนให้เรียนในสายสามัญเพื่อจะได้เรียนต่อในมหาวิทยาลัยต่อไป

แต่ในข้อเท็จจริงแล้วการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา เป็นสถาบันที่มีเป้าหมายหลัก เพื่อผลิต และพัฒนากำลังในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากที่ภาครัฐต้องส่งเสริมให้มีการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรม วิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับ เทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากล และเป็นภูมิปัญญาไทย มาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ ในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไป ประกอบวิชาชีพ จึงอาจมีวิธีการจัดการได้ในหลายรูปแบบ ภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้นในปัจจุบันทำ ให้วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ต้องเผชิญกับคู่แข่งทั้งภายในและภายนอก ความผูกพันที่ไม่หยุดนิ่ง ของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทำให้เกิดอุปสรรคและปัญหาอย่างมาก

จะเห็นได้ว่า กลไกที่สำคัญในการบริหารของผู้บริหารจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่องค์กรต้อง รักษาภาพลักษณ์ที่ดี ส่งเสริมภาพลักษณ์ ปรับปรุงภาพลักษณ์ หรือการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ เกิดขึ้นแก่บุคคล เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีเป็นที่ยอมรับและได้รับการสนับสนุน จากประชาชน รวมทั้งหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้า และความ มั่นคงขององค์กรและสถาบันในอนาคต และการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ก็เป็นกลไกที่สำคัญและเป็นเครื่องมือในการบริหารงานของหน่วยงาน จะช่วยควบคุมหรือลด ข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานและการจัดการ ของหน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในอดีตที่ผ่านมา การควบคุมภายในอาจอยู่ในรูปของ กฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการ และหนังสือตอบข้อหารือต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่จะเน้นไปที่ การควบคุมด้านการเงินและบัญชี และการปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบหรือ กฎเกณฑ์ที่ทางราชการ กำหนดไว้ ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงการจัดการด้านอื่น ๆ จึงไม่สามารถสะท้อนภาพถึงผลการดำเนินงาน ในภาพรวมของหน่วยงานได้ (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2550)

ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นเรื่องของการบริหารความเสี่ยงที่ทุกหน่วยงานต้อง ดำเนินการ การบริหารความเสี่ยงคือทำอย่างไรให้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีทั้งภายในและภายนอก องค์กรไม่มาเป็นอุปสรรค ทำให้ไม่บรรลุเป้าหมาย โดยความเสี่ยงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจัย ภายในและภายนอก เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงเราทำงานภายใต้การเปลี่ยนแปลง ตลอดเวลา ฟัง ข่าวโทรทัศน์ก็จะรู้ว่ามียะไรเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ปัจจัยเสี่ยงทั้งใน และนอกประเทศมีทั้งสิ้น (ชินภัทร ภูมิรัตน์, 2552) ดังนั้นการที่องค์กรจะดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ นั้น องค์กรจะต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนและความเสี่ยง ที่อาจจะ ส่งผลต่อการที่จะบรรลุ

วัตถุประสงค์ที่ต้องการ การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับองค์กรทุกแห่ง ซึ่งจะพบว่าการบริหารความเสี่ยงก็เหมือนกับที่เราคิดอย่างรอบคอบ หาทางป้องกัน ไว้ก่อนที่จะเกิดปัญหาขึ้น หรือการคิดล่วงหน้าในสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ อีกทั้งเป็นการทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้สภาวะแวดล้อมที่มีความเสี่ยง (สุวิมล กุลาเลิศ, 2548)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผลกระทบต่อโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเกิดภาวะเสี่ยงในการลดลงของจำนวนนักเรียนที่เข้าศึกษาต่อสายวิชาชีพ จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้ประกอบการได้ให้ความสนใจที่จะส่งลูกหลานไปเรียนในสายสามัญมากกว่า และยังมีการแข่งขันสูงมากในระหว่างโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนด้วยกัน แต่ในข้อเท็จจริงแล้วการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา เป็นสถาบันที่มีเป้าหมายหลักเพื่อผลิต และพัฒนากำลังในด้านวิชาชีพ ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผู้ศึกษาเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงการบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษา อันประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของผู้เรียน ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษา ความเสี่ยงด้านการทะเลาะวิวาท ความเสี่ยงด้านสิ่งเสพติด ความเสี่ยงด้านสังคม และความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยแบ่งประเภทของอาชีวศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรม เพื่อจะได้ทราบถึงการบริหารความเสี่ยงในด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างวิทยาลัยประเภทพาณิชยกรรมและประเภทอุตสาหกรรมต่างกันอย่างไร เพื่อจะได้หาแนวทางในการบริหารความเสี่ยงวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนและยกระดับการศึกษาของไทย เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษา มุ่งสู่การพัฒนาอย่างเป็นระบบ และพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าสู่การศึกษาไทยในยุค 4.0 ได้อย่างยั่งยืน

1.2 คำถามในการวิจัย

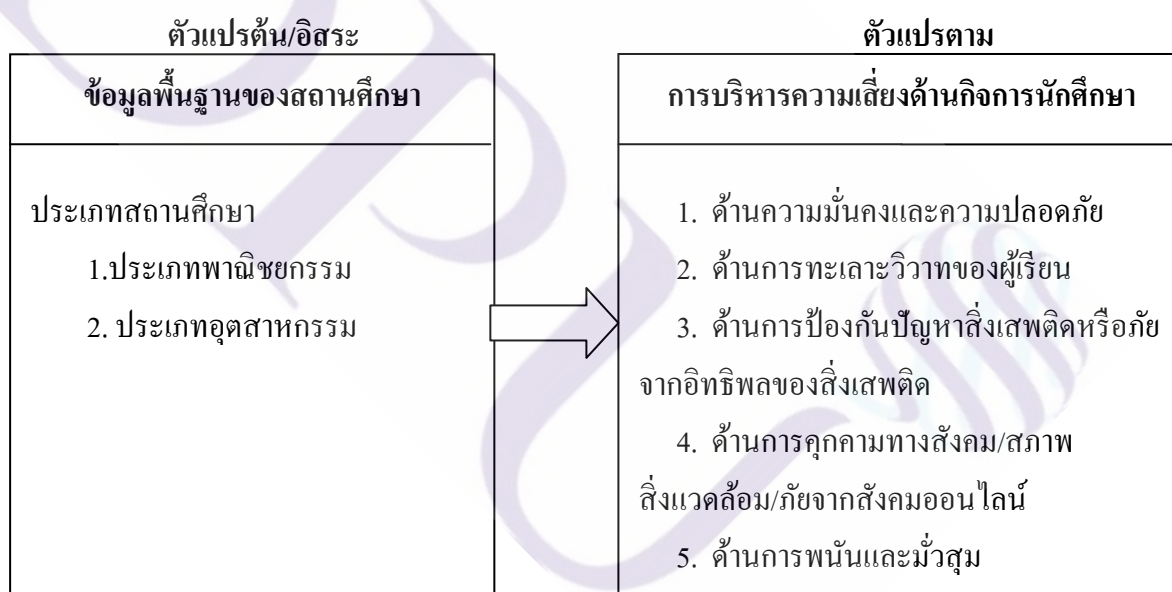
1. การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร
2. การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างวิทยาลัยประเภทพาณิชยกรรมและประเภทอุตสาหกรรมต่างกันหรือไม่
3. แนวทางและวิธีการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครระหว่างประเภทพาณิชยกรรมและประเภทอุตสาหกรรมเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามประเภทพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม
3. เพื่อศึกษาแนวทางและวิธีการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครระหว่างประเภทพาณิชย์กรรมและประเภทอุตสาหกรรม

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการทำวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 สมมุติฐานการวิจัย

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครประเภทพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมมีการบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาแตกต่างกัน

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านประชากร ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ปี การศึกษา 2559 จำนวน 76 วิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สอศ. 13 มิ.ย. 60) โดยมีผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Person) ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

2. ด้านเนื้อหา ประกอบด้วย การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1.ความมั่นคงและความปลอดภัย 2.การทะเลาะวิวาทของผู้เรียน 3.การป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด 4. การคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ และการพนันและมั่วสุม

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ประเภทสถานศึกษา 2 ประเภท คือ ประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรม

3.2 ตัวแปรตาม คือ การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ ความมั่นคงและความปลอดภัย การทะเลาะวิวาทของผู้เรียน การป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด การคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ และการพนันและมั่วสุม

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลในการวิจัยจะใช้ประโยชน์สำหรับการบริหารงานความเสี่ยง และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับภาพลักษณ์ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน

2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนสามารถนำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการบริหารวิทยาลัยต่อไป

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารความเสี่ยง หมายถึง การบริหารความเสี่ยง 5 ด้าน ได้แก่ ความมั่นคงและความปลอดภัย การทะเลาะวิวาทของผู้เรียน การป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด การคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ และการพนันและมั่วสุม

ความมั่นคงและความปลอดภัย หมายถึง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจัดให้มีการดำเนินการเพื่อให้ นักศึกษามีความมั่นคงและความปลอดภัยโดยจัดกิจกรรมต่างๆให้นักศึกษา ได้แก่ การจัดให้มีอาจารย์เวรดูแลนักศึกษา จัดอบรมวินัยจราจรภายในวิทยาลัย ตรวจสอบสภาพเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการ จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์เอนกภัยและวิธีการใช้อุปกรณ์ ตรวจสอบอุปกรณ์ดับเพลิง และจัดการซ้อมวิธีการใช้งานอุปกรณ์ดับเพลิง

การทะเลาะวิวาทของผู้เรียน หมายถึง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจัดให้มีการดำเนินการสร้างสันสัมพันธ์นักศึกษาระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง จัดกิจกรรมการพบที่ปรึกษา การจัดโครงการแข่งขันกีฬา การจัดการประสานความร่วมมือกับวิทยาลัยใกล้เคียง จัดการอบรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกศีลธรรม และการตักเตือนเมื่อกระทำผิด ชมเชยผู้ที่ประพฤติตนดี

การป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด หมายถึง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจัดให้มีการดำเนินการรณรงค์เรื่องยาเสพติด การคิดป้ายที่แสดงถึงอันตรายจากบุหรี่ ส่งเสริมการเล่นกีฬา การตรวจสอบสารเสพติดให้แก่ นักศึกษา การติดตามและบำบัดนักศึกษากลุ่มเสี่ยง และกิจกรรมกีฬา ทักษะวิชาชีพและให้รางวัลในการแข่งขันการแข่งขัน

การคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ หมายถึง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจัดให้มีการดำเนินการกำหนดบทบาทหน้าที่ของครู การส่งเสริมวัฒนธรรมคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม การอบรมจริยธรรมในการใช้สื่อ Social media การดำเนินการให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ใกล้ชิดคณบดี และ การตรวจสอบพฤติกรรมการใช้บริการสื่อ Social media ของนักศึกษา

การพนันและมั่วสุม หมายถึง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจัดให้มีการดำเนินการสร้างความร่วมมือด้านการพนันและการมั่วสุม มาตรการให้ครูและบุคลากรทุกคนป้องกันควบคุมความเสี่ยงก้านการพนันมั่วสุมอย่างเป็นระบบ การจัดตรวจเวรยามตรวจตราห้องเรียนมุมต่าง ๆ เพื่อลดทอนในการมั่วสุม อบรมคุณค่าการใช้เงิน อบรมส่งเสริมศีลธรรม และการทำความดีของนักศึกษา จัดทำโครงการต่าง ๆ เน้นให้นักศึกษามีกิจกรรมร่วมกัน

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดทำการสอนประเภทอาชีวศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ภายใต้การกำกับของ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ประเภทวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน หมายถึง การจำแนกสถานศึกษาที่เปิดทำการสอน ประเภทอาชีวศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ภายใต้ การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1.ประเภทพาณิชยกรรม และ 2. ประเภทอุตสาหกรรม

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพหรือผู้สอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่ออธิบายและใช้เป็นกรอบในการศึกษา ดังต่อไปนี้

2.1 การบริหารและการจัดการสถานศึกษา

2.1.1 บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา

2.1.2 หลักและวิธีจัดการสถานศึกษา

2.1.3 แนวคิดในการบริหาร โรงเรียนอาชีวศึกษา

2.1.4 มาตรฐานคุณภาพการอาชีวศึกษา

2.1.5 โครงสร้างการบริหารอาชีวศึกษาเอกชน

2.2 การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา

2.2.1 ความหมายของการอาชีวศึกษา

2.2.2 ความสำคัญของการอาชีวศึกษา

2.2.3 การจัดการอาชีวอุตสาหกรรม

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับความเสี่ยง

2.3.1 ความหมายและความสำคัญเกี่ยวกับความเสี่ยง

2.3.2 ประเภทของความเสี่ยง

2.3.3 การบริหารความเสี่ยง

2.3.4 การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา

2.3.5 การประเมินความเสี่ยง

2.3.6 มาตรการป้องกันและควบคุมความเสี่ยง

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การบริหารและการจัดการสถานศึกษา

2.1.1 บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 20-49) ได้มีแนวทางกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาตามขอบข่ายภารกิจในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเพื่อให้การบริหาร การจัดการศึกษามีความสอดคล้องกับกระทรวง โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจาย การบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 เรื่องกำหนดบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. บทบาทด้านการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์กรอบ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา และชุมชน เพื่อจัดทำสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นนำไปสู่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน

2. บทบาทด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ รวบรวมข้อมูล และกำกับ ดูแล นิเทศ และ ติดตามงานวิชาการ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

3. บทบาทด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา จัดทำแผนการเรียนรู้ และ จัดแผนการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกช่วงชั้น เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาคุณธรรม นำความรู้ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาและส่งเสริมพัฒนาความเป็นเลิศของผู้เรียน และช่วยเหลือ นักเรียน

4. บทบาทด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของ ตนเอง มีการวิจัย และพัฒนาหลักสูตรให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม พัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ และคุณธรรม สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข เพิ่มเติมเนื้อหาสาระให้สูง และลึกซึ้งขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะส่งเสริมความเป็นเลิศ ผู้บกพร่อง พิการ และการศึกษาทางเลือก เนื้อหาสาระของรายวิชาที่ สอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม

5. บทบาทด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคลฝึกทักษะ กระบวนการคิดให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา เรียนรู้จากประสบการณ์ ทำได้ คิดเป็น แก้ปัญหา เป็นรักการอ่าน และเกิดเวลาทุกสถานที่

6. บทบาทด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนบทบาท สถานศึกษาต้องกำหนดระเบียบการวัด ประเมินผล จัดทำเอกสารการวัด และประเมินผล และ จัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียน ไม่ผ่านเกณฑ์ พัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

7. บทบาทด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา กำหนดแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา พัฒนาครู และให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัย และฝึก การคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบวิทยาการ และ เผยแพร่ผลการวิจัย สนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา

8. บทบาทด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ภายใน และภายนอกสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จัดระบบแหล่งเรียนรู้ ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครู และผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกสถานศึกษา

9. บทบาทด้านการนิเทศการศึกษา โดยสร้างความตระหนักให้แก่ครู และผู้เกี่ยวข้องให้ เข้าใจกระบวนการนิเทศภายใน จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึง ต่อเนื่อง และ จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศภายนอก

10. บทบาทด้านการแนะแนว การจัดการศึกษามีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ การมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนว และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดระบบงาน และ โครงสร้างองค์กรแนะแนว ส่งเสริม และพัฒนาให้ครูด้านจิตวิทยา และการแนะแนว ส่งเสริมความ ร่วมมือ และความเข้าใจระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน ประสานงานด้านความต้องการแนะแนว

11. บทบาทด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ จัดโครงสร้างการบริการเอื้อต่อการพัฒนางาน สร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็ง โดยใช้ P-D-C-A ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรับรองการประเมินคุณภาพ ภายนอก จัดทำรายงานคุณภาพภายนอก จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) ล่า รุปรายงานประจำปีแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน

12. บทบาทด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และ องค์กรอื่น โดยระดมทรัพยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของ นักเรียนสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษากับชุมชน ให้บริการด้านวิชาการ จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

13. บทบาทด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อ

บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันสังคมอื่น
เกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา

14. บทบาทด้านการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ
สถานศึกษา สถานศึกษาต้องศึกษาและวิเคราะห์ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการจัดทำร่าง
ตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุง ระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ และนำไปใช้
ปฏิบัติ และประเมินผลการใช้ ปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

15. บทบาทด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา สถานศึกษาต้อง
ศึกษาวิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน จัดทำ และตรวจพิจารณา
คุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน
ใบความรู้เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

16. บทบาทด้านการพัฒนา และใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดหาและพัฒนา
สื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และ
เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา
นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้ และพัฒนาสื่อ และ
เทคโนโลยีทางการศึกษา

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสรุปได้ว่า สถานศึกษาต้องพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความ
เหมาะสมกับผู้เรียนและทรัพยากรท้องถิ่น การวางแผนงานวิชาการ และส่งเสริมชุมชนให้มีความ
เข้มแข็งทางวิชาการ การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพัฒนาคุณธรรมนำความรู้
การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาที่สอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง
และชุมชน พัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความ
สนใจ และความถนัดของผู้เรียนและต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาแหล่งเรียนรู้
ทั้งในและนอกสถานศึกษา การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ พัฒนาระบบประกันคุณภาพ
ภายในและมาตรฐานการศึกษาโดยมุ่งเน้นการพัฒนาระบบการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและ
ชุมชน

2.1.2 หลักและวิธีจัดการสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, น. 8-10) หลักและวิธีการ
จัดสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 กล่าวถึงหลักการสำคัญ
ของการจัดระบบการเรียนการสอน ซึ่งรวมถึงจุดมุ่งหมายและสาระเนื้อหาของหลักสูตร
กระบวนการจัดการและการประเมินผล ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

2. การจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความรู้ และคุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- ความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

- ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

- ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

- ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษาเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

- ความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

3. การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

- ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา

- จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

- จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ทั้งรวมปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณธรรมอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

- ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอน และผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

4. สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตการณ์พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไป ในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษาให้ สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมิน มาใช้ประกอบการพิจารณาคำย

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสรุปได้ว่า หลักและวิธีการจัดการสถานศึกษา จะต้องครอบคลุมตาม หมวดที่ 4 มีสาระสำคัญ คือ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพสถานศึกษาจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม มีแหล่งเพื่อ การเรียนรู้และจัดการประเมินผู้เรียนโดยวิธีการประเมินที่หลากหลาย ซึ่งความสำเร็จของการจัด การศึกษาในสถานศึกษาแต่ละแห่งขึ้นอยู่กับการจัดการบริหาร โรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีวิสัยทัศน์ มองภาพของผลิตทางการศึกษาในอนาคตได้ และบอกผู้ที่ เกี่ยวข้องได้ ดังนั้น การบริหารและการจัดการสถานศึกษาในปัจจุบันเน้นสถานศึกษาต้องพัฒนา สาระหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและทรัพยากรท้องถิ่น การวางแผนงานวิชาการ และส่งเสริมชุมชน ให้ความเข้มแข็งทางวิชาการ จัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ สถานศึกษาจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม มีแหล่งเพื่อการเรียนรู้ และจัดประเมินผู้เรียน โดยวิธีการประเมินที่หลากหลาย เป็นต้น

2.1.3 แนวคิดในการบริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา

แนวคิดการจัดการศึกษาอาชีพได้มีการจัดตั้งแต่สมัยที่ประเทศไทยเริ่มมีอาชีพหัตถกรรม มากขึ้นนอกเหนือไปจากอาชีพ กสิกรรม โรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งแรก คือ โรงเรียนพาณิชยการ ที่วัดมหาพฤฒาราม และวัดบูรณะ ปี พ.ศ. 2456 จัดตั้งโรงเรียนเพาะช่าง และปี 2460 จัดตั้งโรงเรียน ฝึกหัดครูประถมกสิกรรม แผนการศึกษาแห่งชาติปี 2475 ได้กำหนดวิชาสามัญศึกษา ได้แก่ การศึกษา วิชาชีพซึ่งจัดให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับ ประกอบการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมต่างๆ และให้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2479 ได้ปรากฏคำว่า “อาชีวศึกษา” เป็นครั้งแรกในระบบการศึกษาไทย โดยแบ่งเป็น 3 ชั้น คือ อาชีวศึกษา ชั้นต้น กลาง และสูง รับนักเรียนจากโรงเรียนสามัญศึกษาของทุกระดับประโยค พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2484 กระทรวงธรรมการเปลี่ยนชื่อเป็น กระทรวงศึกษาธิการและตั้งกรมอาชีวศึกษาขึ้น โดยแบ่งส่วนราชการเป็น 3 กอง คือ

1) สำนักเลขานุการกรม 2) กองโรงเรียน ทำหน้าที่รับผิดชอบการ โรงเรียนอาชีวศึกษา

3) กองวิชาการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตรแบบเรียน ทะเบียน การสอบไล่ การออกประกาศนียบัตร และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2494 การอาชีวศึกษาได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือมัธยมศึกษา ตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาอาชีวศึกษาชั้นสูง โดยในแต่ละระดับกำหนดเวลา เรียนไม่เกิน 3 ปี พ.ศ. 2499 การอาชีวศึกษาได้ถูกพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ โดยโรงเรียนที่เปิดสอน ในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย หลายแห่ง ได้รับอนุมัติให้เปิดสอนในระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง และโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงเฉพาะวิชาอีกหลายแห่ง ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อรับนักศึกษาที่จบมัธยมศึกษา ปีที่ 6 สายสามัญเข้าต่อปี พ.ศ. 2512 สถานศึกษาหลายแห่งได้รับการพัฒนาและเปิดสอนจนถึง ระดับ ปวส. ได้รับการยกฐานะจากโรงเรียนเป็นวิทยาลัย ซึ่งแห่งแรกคือ วิทยาลัยพณิชยการพระ นคร จนถึง ปี พ.ศ. 2522 กรมอาชีวศึกษามีวิทยาลัยในสังกัด 90 แห่ง ในจำนวนสถานศึกษา 159 แห่ง ปี พ.ศ. 2514 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า โดยรวมกับ วิทยาลัยเทคนิคธนบุรี วิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ วิทยาลัยโทรคมนาคม และวิทยาลัยช่าง ก่อสร้างในสังกัดกรมอาชีวศึกษาไปรวมเป็นสถาบันและเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี ประกาศ คณะปฏิวัติฉบับที่ พ.ศ.2515 ให้โอนโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ 36 แห่ง ของกรมอาชีวศึกษา ไปกรมสามัญ ปี พ.ศ.2524 ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค ปี พ.ศ.2530 มีการจัดตั้ง “วิทยาลัยการอาชีพ” ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร และแม่ฮ่องสอน โดยมีเป้าหมาย ที่จะจัดการศึกษาทุกประเภทวิชาชีพและทุกหลักสูตรทั้งในและนอกระบบการศึกษา ปี พ.ศ. 2533 – 2539 ได้มีการจัดตั้งโครงการจัดตั้งวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอีก 93 แห่ง เฉพาะโครงการจัดตั้งวิทยาลัย การอาชีพระดับอำเภอ 60 แห่ง วิทยาลัยสารพัดช่าง 25 แห่ง และอีก 8 แห่ง มีวัตถุประสงค์ เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพผู้ท้องถิ่น สนับสนุน การพัฒนาชนบท เพื่อผลิตกำลังคน ด้านวิชาชีพในระดับช่างกึ่งฝีมือและช่างเทคนิค ให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การอาชีวศึกษาได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันได้มีการตราพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ขึ้นเพื่อเป็นกรอบการดำเนินงาน การจัดอาชีวศึกษาและกรฝึกอบรมทั้งในการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ เพื่อประโยชน์ ในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะ ผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพ โดยอิสระได้ โดยให้จัดหลักสูตรอาชีวศึกษาไว้ 3 หลักสูตร

คือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ (สารานุกรมเสรี, 2553, น. 13)

2.1.4 มาตรฐานคุณภาพการอาชีวศึกษา

สุรศักดิ์ สุทธิศรี (2549, น. 13-22) ได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา ไว้ดังนี้

1. มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพ จะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพจะต้อง มีความรู้และทักษะวิชาชีพที่เหมาะสมกับ เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงความเข้าใจในหลักการด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีทักษะในการใช้ภาษาสื่อสารอย่างถูกต้องเหมาะสม มีความรู้และทักษะในการศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติงาน มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดี การมีบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้ และทักษะในการทำงาน การศึกษาต่อ และประกอบวิชาชีพอิสระ

2. มาตรฐานที่ 2 หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน จะต้องมียุทธศาสตร์ ดังนี้

หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนจะต้องร่วมมือกับสถานประกอบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ จัดระบบคอมพิวเตอร์ จัดสถานที่เรียน สถานที่ฝึกงาน สถานที่ศึกษาค้นคว้าให้เพียงพอ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

3. มาตรฐานที่ 3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องเป็นดังนี้

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจะต้องจัดระบบการดูแลให้คำปรึกษาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ แลจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี และทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม

4. มาตรฐานที่ 4 การบริการวิชาชีพสู่สังคม มีดังนี้

การบริการวิชาชีพสู่สังคม ตามความต้องการของชุมชน และสังคม มีงบประมาณ เพื่อการบริการวิชาชีพอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับแผนการบริการวิชาชีพที่กำหนด

5. มาตรฐานที่ 5 นวัตกรรม และการวิจัย ดังนี้

นวัตกรรม และการวิจัย โดยส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย และโครงการที่นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ชุมชน และสังคม มีงบประมาณ สำหรับการพัฒนาดังกล่าว และเผยแพร่ข้อมูลต่อชุมชน และสังคม

6. มาตรฐานที่ 6 ภาวะผู้นำและการจัดการ ดังนี้

ผู้บริหารต้องผสมผสานความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา และหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จัดระบบการดูแลบุคลากรของสถานศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีระบบสารสนเทศ และการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาสถานศึกษา

2.1.5 โครงสร้างการบริหารอาชีวศึกษาเอกชน

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 (2550, น. 38-41) กล่าวถึง โครงสร้างการบริหารโรงเรียนเอกชน สรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนในระบบมีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยผู้รับใบอนุญาตผู้จัดการ ผู้อำนวยการ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู และผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อยหนึ่งคนแต่ไม่เกินสามคน กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นบุคคลเดียวกับผู้จัดการหรือผู้อำนวยการ หรือเป็นบุคคลเดียวกันทั้งสามตำแหน่ง ให้ตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งหรือสองคน โดยแต่ละฝ่ายจะมีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้

ฝ่ายบุคคล มีขอบข่ายงานเกี่ยวกับ งานทะเบียนครู/แต่งตั้ง/ถอดถอน การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การวางแผนและธำรงรักษาบุคลากรและจัดสวัสดิการต่างๆให้แก่ครู และบุคลากร

ฝ่ายวิชาการ มีขอบข่ายงานเกี่ยวกับรวบรวมและจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การพัฒนาส่งเสริมทางการเรียนรู้ การพัฒนาส่งเสริมด้านการจัดการเรียนการสอนการวัดและประเมินผลการเรียน การจัดระบบสารสนเทศและแผนปฏิบัติการของโรงเรียนและการประเมินผล

กิจการนักศึกษาและแนะแนว มีขอบข่ายงานเกี่ยวกับวางแผนและดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษา วางแผนดำเนินการแนะแนวการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาภายในและภายนอกสถาบัน ประสานผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องในการหาหนทางช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหา

ฝ่ายทะเบียนและวัดผล มีขอบข่ายงานเกี่ยวกับงานการจัดทำสถิติข้อมูล สารสนเทศ นักศึกษา งานประมวลผลการสอบ งานรับรายงานตัวนักศึกษา งานตรวจสอบหลักฐาน งานจัดทำทะเบียนนักศึกษา งานการลงทะเบียน งานการจัดทำระเบียบผลการเรียน งานตรวจสอบเวลาเรียน งานการตรวจสอบและการขออนุมัติผลการเรียน และออกไปรับรองวุฒิ ปริญญาบัตร ใบบรรณานผลการเรียนและอื่น ๆ (ของนักศึกษา)

ฝ่ายวินัยและความประพฤติ มีขอบข่ายงานเกี่ยวกับการควบคุมดูแลความประพฤติของนักเรียนเป็นไปด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

ฝ่ายเทคโนโลยีและสารสนเทศมีขอบข่ายงานเกี่ยวกับดำเนินกิจกรรมทั้งทางด้านสนับสนุนงานวิชาการและงานบริหาร เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทุกด้าน เช่น พัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ พัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์และสารสนเทศเพื่อสนับสนุนงานบริหารจัดการ และการเรียนการสอน และบริการฝึกอบรมและประเมินความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ฝ่ายธุรการและการเงิน มีขอบข่ายงานเกี่ยวกับเป็นที่ปรึกษาผู้บริหารเกี่ยวกับธุรการของโรงเรียนติดตามการบริหารงานด้านธุรการต่าง ๆ ช่วยตรวจและกลั่นกรองตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมงานต่าง ๆ ที่จะให้ผู้บริหารลงนาม ต้องให้มีความถูกต้องครบถ้วนเรียบร้อยเป็นไปตามระเบียบ ช่วยประสานสัมพันธ์ต้อนรับผู้มาติดต่องานที่เกี่ยวกับงานธุรการ หน้าที่วางแผนและควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายธุรการ

2. คณะกรรมการบริหารของโรงเรียนในระบบมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ 1) ออกระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียน 2) ให้ความเห็นชอบนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน 3) ให้คำแนะนำการบริหาร และการจัดการ โรงเรียนด้านบุคลากร แผนงาน งบประมาณ วิชาการ กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ และความสัมพันธ์กับชุมชน 4) กำกับดูแลให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน 5) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ 6) ให้ความเห็นชอบการกู้ยืมเงินครั้งเดียว หรือหลายครั้ง กรณีที่คณะกรรมการบริหารไม่ให้ความเห็นชอบคณะกรรมการต้องเสนอทางเลือกที่ปฏิบัติได้ให้แก่โรงเรียนด้วย เว้นแต่คณะกรรมการจะเห็นว่าการกู้ยืมเงินนั้นมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของการดำเนินกิจการ โรงเรียน 7) ให้ความเห็นชอบการกำหนดค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียน 8) ให้ความเห็นชอบรายงานประจำปี งบการเงินประจำปี และการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี 9) พิจารณาคำร้องทุกข์ของครู ผู้ปกครองและนักเรียน 10) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร

3. การกำหนดค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนในระบบให้คำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการจัดการการศึกษา ค่าตอบแทนครูที่มีความรู้ และความสามารถที่ดี และค่าใช้จ่ายอื่นซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายในการขยายกิจการ

4. คณะกรรมการบริหารต้องจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยหนึ่งครั้งในแต่ละภาคการศึกษา

5. ให้ผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งผู้อำนวยการคนหนึ่งเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการโรงเรียน โดยผู้อำนวยการต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา และสามารถทำงานให้กับโรงเรียนได้เต็มเวลาผู้รับใบอนุญาตจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการก็ได้

6. ผู้รับใบอนุญาตจะแต่งตั้งรองผู้อำนวยการคนหนึ่งหรือหลายคนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการมอบหมายก็ได้ รองผู้อำนวยการต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้อำนวยการ

7. ผู้อำนวยการมีหน้าที่ และความรับผิดชอบ ดังนี้ 1) ดูแลรับผิดชอบงานด้านวิชาการของโรงเรียนในระบบ 2) แต่งตั้ง และถอดถอน ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนของโรงเรียน 4) จัดทำทะเบียนครู บุคลากรทางการศึกษา เจ้าหน้าที่ นักเรียน และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษา 5) จัดทำหลักฐานเกี่ยวกับการวัด และประเมินผลการศึกษา 6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นอันเกี่ยวกับวิชาการตามระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งตราสารจัดตั้ง นโยบาย ระเบียบ และข้อบังคับของโรงเรียน และหน้าที่อื่น

8. ให้ผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งผู้จัดการหนึ่งคน มีหน้าที่ และความรับผิดชอบ ดังนี้ 1) ดูแลรับผิดชอบงานด้านงบประมาณของโรงเรียน 2) ดูแลรับผิดชอบการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน 3) ปฏิบัติหน้าที่อื่นอันเกี่ยวกับการบริหารงานตามตราสารจัดตั้ง นโยบาย ระเบียบ และข้อบังคับของโรงเรียน และหน้าที่อื่น ผู้รับใบอนุญาตจะทำหน้าที่ผู้จัดการก็ได้

9. ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา และไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งบุคคลเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 (2551, น. 7-8) กล่าวถึง โครงสร้างการบริหารสถานบันการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา ไว้ดังนี้ สถาบันอาจแบ่งส่วนบริหารดังนี้ สำนักงานผู้อำนวยการสถาบัน วิทยาลัย สำนัก และศูนย์ โดยสำนักงานผู้อำนวยการสถาบันอาจแบ่งส่วนราชการเป็นฝ่ายหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าฝ่าย วิทยาลัยอาจแบ่งส่วนราชการเป็นคณะวิชา ภาควิชา แผนก หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะวิชา หรือภาควิชา สำนัก หรือศูนย์ อาจแบ่งส่วนราชการเป็นแผนกหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าแผนก

2.2 การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา

การศึกษาของไทยในสมัยโบราณบิดามารดาเป็นผู้อบรมสั่งสอนบุตรธิดา ซึ่งเป็นการศึกษาในบ้าน ต่อมาเริ่มมีการศึกษานอกบ้าน ในสมัยสุโขทัยมีวัด และวังเป็นผู้จัดขึ้น โดยมีภิกษุหรือเจ้านายราชตระกูลเป็นผู้สอน ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชยุคกรุงศรีอยุธยาได้มีคณะมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิก ชาวฝรั่งเศสได้รับพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อเผยแพร่ศาสนา รวมทั้งให้การศึกษาแก่ประชาชนชาวไทยที่กรุงศรีอยุธยา นับเป็นการจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์เป็นครั้งแรก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2530, น. 7) โรงเรียนนี้เรียกโดยทั่วไปว่า โรงเรียนสามเณร ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้มีคณะมิชชันนารีชาวอเมริกันเข้ามาเผยแพร่ศาสนาอีกครั้งหนึ่ง ทำให้การดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนราษฎร์กลับฟื้นฟูกิจการหลังจากที่ได้ชบเซาไปเมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา ในระยะนี้ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กชายเด็กหญิงขึ้นโดยคณะมิชชันนารีเรียกกันว่าโรงเรียนเซนต์ดอมินิก ในปีพุทธศักราช 2454 ต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โรงเรียนเซนต์ดอมินิกได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนบุคคผลและอยู่ในความควบคุมดูแลตรวจการของกระทรวงธรรมการ ในพุทธศักราช 2461 ปริมาณโรงเรียนของเอกชนเพิ่มมากขึ้น จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับแรกเปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนบุคคผลเป็นโรงเรียนราษฎร์ ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์อีกหลายฉบับจำนวนโรงเรียนเอกชนได้เพิ่มมากขึ้นตามลำดับจนกระทั่งในปีพุทธศักราช 2515 ได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพิจารณาโรงเรียนเอกชนให้ได้มาตรฐาน ในปัจจุบันจากสถิติการศึกษาเอกชนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพิจารณาโรงเรียนเอกชนให้ได้มาตรฐานในปัจจุบันจากสถิติการศึกษาเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2532, น. 1) ได้แบ่งโรงเรียนเอกชนออกเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียนมีสายสามัญและสายอาชีวศึกษา การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาพิเศษการศึกษาวิชาชีพในประเทศไทยได้เริ่มมานานตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นการศึกษาวิชาชีพที่ได้รับการถ่ายทอดภายในครอบครัว เช่น งานช่างทอ ช่างไม้ ช่างเหล็ก ฯลฯ งานศิลปะต่าง ๆ พบตามวัดวาอาราม งานช่าง งานการเกษตร ได้รับการถ่ายทอดจากบิดามารดาไปสู่ลูกหลานลูกผู้หญิงได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับงานบ้านงานเรือน การทอผ้าและการประกอบอาหาร ในสมัยอยุธยาการถ่ายทอดวิชาชีพคล้ายกับสมัยสุโขทัย แต่มีชาวยุโรปมาค้าขายกับไทยชาติแรก คือ โปรตุเกส จึงนำความรู้ใหม่เข้ามาเผยแพร่ ได้แก่ การต่อเรือ การใช้ปืนใหญ่ การคหกรรม ในสมัยรัชกาลที่ 1 ตั้งกรมสิบหมู่เพื่อฝึกบุคคลให้เป็นช่างหลวง ช่างเขียน ช่างแกะ ช่างปูน ช่างกลึง ช่างหิน ช่างหล่อช่างบุ ช่างรักและช่างสลัก เพื่อประโยชน์ในการสร้างประสาทและวัด ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้แต่งตั้ง

โรงเรียนหลวงในพระมหाराษฎ์วังขึ้น เมื่อปีพุทธศักราช 2414 ขึ้นเป็นครั้งแรก และในปีพุทธศักราช 2430 ได้โปรดฯ ให้ตั้งกรมศึกษาธิการเพื่อทำหน้าที่ดูแลจัดตั้งโรงเรียนในจังหวัดต่าง ๆ ในปีพุทธศักราช 2441 ได้กำหนดให้มีการอาชีวศึกษาโดยระบุว่าเป็นการเรียนวิชาเฉพาะให้มีความชำนาญ เช่น วิชาชีพ วิชาเพาะปลูก ฯลฯ ต่อมาในปีพุทธศักราช 2452 กระทรวงธรรมการได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท (เจริญ สุวโรจน์วงศ์, 2531, น. 41) คือ โรงเรียนสามัญศึกษาและโรงเรียนวิสามัญศึกษาต่อมาได้กลายเป็นอาชีวศึกษา

2.1.1 ความหมายของการอาชีวศึกษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525, น. 899) ได้ให้ความหมายอาชีวะ ไว้ดังนี้ อาชีวะ หมายถึง การเลี้ยงชีวิตการทำมาหากิน งานที่ทำประจำเพื่อเลี้ยงชีพและคำว่าอาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาที่มุ่งไปในทางช่างฝีมือ

บุศรินทร์ ปัทมาคม (2527, น. 34) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การให้พื้นฐานวิชาชีพซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความชำนาญในการที่จะให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจ

วิรัช กุมุทมาศ (2527, น. 49) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อเตรียมบุคคลให้มีอาชีพเป็นหลักฐานในอนาคต และเพื่อช่วยผู้ที่มีอาชีพอยู่แล้วให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพของตน หรือเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่ดีกว่าเดิม

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542, น. 13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอาชีวศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต การอาชีวศึกษาจึงเป็นการศึกษาเพื่อชีวิต โดยมุ่งเน้นให้ผู้ได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมในด้านนี้ได้มีสมรรถภาพในการทำงาน มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รวมทั้งความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต การแปรรูปและการจำหน่าย

จากความหมายของนักวิชาการข้างต้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า อาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาที่ให้ความรู้พื้นฐานด้านวิชาชีพซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความชำนาญโดยมุ่งเน้นให้ผู้ได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมได้มีสมรรถภาพในการทำงาน เพื่อเป็นการเตรียมบุคคลให้มีความพร้อมที่จะไปประกอบอาชีพในอนาคต นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยผู้ที่มีอาชีพอยู่แล้วให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงานของตนหรือเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่ดีกว่าเดิม ตลอดจนเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของบุคคลซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และเศรษฐกิจ

2.1.2 ความสำคัญของการอาชีวศึกษา

ความสำคัญของการอาชีวศึกษาในปัจจุบันเป็นยุคแห่งความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ช่วยส่งผลให้การผลิตมีผลสูงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพแต่ประสิทธิภาพในผลผลิตและบริการทั้งหลายจะเป็นที่พอใจต้องอาศัยการดำเนินงานของผู้ที่มีความชำนาญในงาน

สาขาต่าง ๆ อย่างมาก ผู้ชำนาญงานเหล่านี้จะต้องได้รับความรู้โดยวิธีการที่ถูกต้องด้วยกระบวนการทางการศึกษาหลายรูปแบบการอาชีวศึกษานับว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ความรู้แก่ผู้ที่จะไปประกอบอาชีพด้วยความมั่นใจมีทักษะอย่างดีหากประเทศไทยปรารถนาที่จะเพิ่มผลผลิตในด้านต่าง ๆ สามารถแข่งขันได้ทั้งราคาและคุณภาพปรารถนาที่จะแก้ปัญหาการว่างงานของคนไทย และปรารถนาที่จะให้เยาวชนมีอิสระเสรีที่จะเลือกวิถีชีวิตของตนในการประกอบสัมมาอาชีพะตามความต้องการความถนัดของตนแล้ว จะต้องมีการปรับปรุงและขยายการอาชีวศึกษาของประเทศชนิดแข่งกับเวลาโดยรีบด่วนที่สุด (วิเวก ปางพุฒิพงศ์, 2555) ซึ่งการจัดการอาชีวศึกษาเป็นแนวทางที่จะพัฒนาหลักการสำคัญ 3 ประการ (บรรจง ชูสกุลชาติ, 2549) คือ หลักการศึกษาเพื่ออาชีพหลักการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และหลักการศึกษาเพื่อการประหยัดให้ประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรม นั่นก็คือ การจัดการอาชีวศึกษาให้ครบวงจร โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนไปสู่การเรียนทำให้เกิดทักษะมากกว่าการเรียนรู้ มุ่งการจัดการมากกว่าการเรียนจดจำ มุ่งให้ทักษะสะท้อนไปสู่การผลิต การสร้างสรรค์ ตลอดจนสามารถจำหน่ายและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติไทย การอาชีวศึกษาเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งที่จะสร้างพื้นฐานอาชีพโดยการสร้างคนให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง (สัมพันธ์ ทองสมัคร, 2529, น. 14-15) ให้รู้จักนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ เพื่อใช้ทรัพยากรของชาติอย่างประหยัด ถูกต้องและเหมาะสม รู้จักนำเทคโนโลยีไปใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตอย่างเต็มที่ โดยพยายามสร้างคนเพื่อสร้างงานสร้างงานเพื่อสร้างเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการสร้างชาติ

ดังนั้นการอาชีวศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอันมากการอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่มีอยู่คู่กับมนุษย์ตั้งแต่เกิดมนุษย์ในโลก การจัดการศึกษาในสมัยก่อนมุ่งเน้นเพื่อการดำรงชีวิตอย่างแท้จริง แต่มาในสมัยปัจจุบันการอาชีวศึกษามุ่งเพื่อสร้างคนให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง โดยสร้างคนเพื่อสร้างงาน และสร้างงานเพื่อสร้างเศรษฐกิจอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดเหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศชาติ

1) หลักการอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ในด้านการศึกษาที่จะช่วยให้บุคคลได้ค้นพบความสามารถของตนเอง เพื่อใช้ในการทำงานและประกอบอาชีพนอกจากนี้การอาชีวศึกษายังหมายถึง การมุ่งผลิตกำลังคน โดยมุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ทางด้านเทคนิคศึกษามีคุณภาพที่จะเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ชาติ กำลังคนที่ผลิตโดยการอาชีวศึกษามีหลายระดับ ดังนี้ 1) กำลังคนระดับกึ่งฝีมือ 2) กำลังคนระดับช่างฝีมือ 3) กำลังคนระดับช่างเทคนิค และ 4) กำลังคนระดับช่างเทคนิคชั้นสูง

การอาชีวศึกษาจึงเป็นการศึกษาที่แตกต่างจากการศึกษาทั่วไป ในแง่ที่ว่าเป็นการศึกษาเพื่อการทำงานและประกอบอาชีพ โดยการจัดการศึกษาจึงต้องจัดเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ ความสามารถ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่ออาชีพ รวมทั้งการสร้างอุปนิสัยที่ดีและจำเป็นในการทำงาน

การอาชีวศึกษาได้นำแนวความคิดของบลูม (Bloom, 1976, p. 11) มาใช้และดัดแปลงตามลักษณะของการจัดอาชีวศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นไปในการพัฒนาอาชีพ ได้เน้นความสำคัญด้านทักษะมากกว่าด้านสติปัญญาและด้านเจตคติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความชำนาญด้านอาชีพ ทั้งด้านการผลิต การทำการตลาด การขาย โดยสามารถนำความรู้ด้านทฤษฎีและปฏิบัติไปใช้ในชีวิตประจำวัน

โดยสรุปได้ว่า หลักการอาชีวศึกษา ไม่ว่าจะการอาชีวศึกษาจะผลิตกำลังคนระดับใดก็ตาม เพื่อป้อนแรงงานส่วนไหน การอาชีวศึกษาควรคำนึงถึงความต้องการ 3 ประการ ดังนี้

1. ความต้องการด้านบุคคล บุคคลมีความต้องการทางกายภาพ (ปัจจัย 4) ต่างกันที่เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค นอกจากนี้ยังมีความต้องการทางสังคม ได้แก่ ความรัก ความเอาใจใส่ ความปลอดภัย การยกย่องนับถือความสำเร็จในชีวิต และบุคคลก็ยังมีความถนัด ความสนใจ และความสามารถที่แตกต่างกันด้วย

2. ความต้องการทางสังคม เพื่อให้ผู้ประกอบการอาชีพได้ดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ มีประโยชน์ และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในสังคม รู้จักหน้าที่แห่งตน

3. ความต้องการทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศชาติ ประเทศต้องการแรงงานในด้านใด ต้องการช่างฝีมือ ช่างเทคนิค หรืออาชีพประเภทใดที่ขาดแคลนและจำเป็นต้องการพัฒนาประเทศ เพื่อจะได้จัดวางหลักสูตรอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของงานอาชีพและสถานประกอบการ

2) จุดมุ่งหมายของการอาชีวศึกษา

(1) เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนตามความต้องการของประเทศ

(2) เพื่อฝึกอบรมให้บุคคลมีงานทำและมีรายได้

(3) เพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพ

(4) เพื่อพัฒนาความสามารถความถนัดความสนใจของบุคคลให้มีความพึงพอใจ

(5) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเจริญก้าวหน้าแห่งตน

(6) เพื่อให้ประเทศได้มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม

เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ

3) ทฤษฎีเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา

นักอาชีวศึกษาคนสำคัญ คือ โปรเซอร์และควิกเลย์ (Prosser and Quigley) ได้สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีวศึกษาไว้ 16 ข้อ โดยมุ่งเน้นการฝึกงานซ้ำ ๆ ที่เป็นการฝึกในโรงงานที่มีเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้มาตรฐานของอาชีพนั้นจนเป็นนิสัย (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ,2542, หน้า 18-19) ดังนี้

- (1) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลต่อเมื่อสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีนิสัยปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี (Environmental Habit) ตามมาตรฐานงานที่วางไว้
 - (2) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลต่อเมื่อเราพัฒนาให้ผู้เรียนมีนิสัยของการคิด (Thinking Habit) ให้ได้มาตรฐาน
 - (3) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลต่อเมื่อเราพัฒนาให้ผู้เรียนมีนิสัยในการทำงาน (Working Habit) ให้ได้มาตรฐาน
- ทั้ง 3 ข้อเป็นพื้นฐานอาชีพ (General Vocational Educations) ที่ผู้เรียนทุกคนต้องมีความสามารถให้ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ยังต้องมีข้ออื่นอีก 13 ข้อ ดังนี้
- (4) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลต่อเมื่อเราจัดให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสามารถและความต้องการ (Ability and Need)
 - (5) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้ต่อเมื่อเราจัดให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัด และความสนใจ (Aptitude and Interesting)
 - (6) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้ต่อเมื่อเราจัดการฝึกนิสัยให้ผู้เรียนได้มีการฝึกซ้ำ ๆ ซาก ๆ (Repetitive Training) เพื่อให้เกิดทักษะอาชีพ (Vocational Skill) ที่เหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง
 - (7) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้ต่อเมื่อสอนด้วยครูที่มีประสบการณ์สูงมาก ๆ (Experienced Instruction)
 - (8) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้ต่อเมื่อให้ผู้เรียนทำซ้ำ ๆ กัน จนเกิดทักษะถึงขั้นมาตรฐานอาชีพ (Employment Skilled Standard)
 - (9) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้ต่อเมื่อจัดการศึกษาให้ถูกต้องตามความต้องการของท้องตลาด (Training to Market Requirement)
 - (10) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้นต้องสร้างนิสัยการทำงานให้ผู้เรียนโดยการทำตามทฤษฎีการฝึกงาน (Theory of Job Training) คือ ต้องฝึกด้วยเครื่องมือเครื่องจักรวัสดุอุปกรณ์จริงที่มีขนาด คุณภาพเท่ามาตรฐานของตลาดแรงงาน

(11) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น เนื้อหาวิชาต้องเขียนขึ้นด้วยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องและกำลังทำงานอยู่ในวงการนั้น (Origin of Content)

(12) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้จะต้องเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาในเนื้อหาเฉพาะอาชีพนั้น (Specific Occupational Content) อย่างเชี่ยวชาญจริง ๆ

(13) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้ต่อเมื่อปฏิบัติตามทฤษฎีแห่งการบริการ (The Service Theory) คือ การให้บริการที่จะให้เกิดประโยชน์กับกลุ่มที่ประกอบอาชีพนั้น โดยการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences)

(14) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้ต่อเมื่อปฏิบัติตามทฤษฎีของกลุ่มผู้เรียน (Working Theory of Group Characteristics) คือ การฝึกให้ตรงตามที่สังคมต้องการ และจัดให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่มที่ปฏิบัติงาน

(15) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้ต่อเมื่อปฏิบัติตามทฤษฎีของการบริหารแบบยืดหยุ่น (The Theory of Elastic Administration) คือ การบริหารอาชีวศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงไปตามความต้องการของสังคม และให้ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

(16) การอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้ต่อเมื่อปฏิบัติตามทฤษฎีแห่งค่าใช้จ่าย (The Cost Theory) และครูอาชีวศึกษาต้องไม่ยอมประนีประนอม (The Principle of Compromise) ในการที่จะลดต้นทุนการฝึก และใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุ ไม่ควรลดจำนวนการฝึกให้น้อยลงจนขาดมาตรฐานและคุณภาพ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีวศึกษาของ โปเรเซอร์ และควิกเลย์ เน้นไปที่หลักการเนื้อหาวิชา ครูผู้สอน ตัวผู้เรียน วัสดุอุปกรณ์ฝึกงานต่าง ๆ ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานงานอาชีพ

2.1.3 การจัดการอาชีวอุตสาหกรรม

การเรียนรู้วิชาชีพเป็นขบวนการที่มนุษย์เกิดการเรียนรู้มาจากธรรมชาติและถ่ายทอดกันมาในครอบครัวและสังคม ต่อมาความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้การพัฒนาทางด้านต่าง ๆ ขยายกว้างออกไปดังเช่น การก่อสร้าง การผลิต และการอุตสาหกรรมต่าง ๆ งานช่างอุตสาหกรรมมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในยุคของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทยการอาชีวอุตสาหกรรมจึงต้องได้รับการพัฒนาให้ทันสมัยกับการเติบโตด้านดังกล่าว (เจริญ สุวโรจน์วงศ์, 2531, น. 41) ได้ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาการอาชีวอุตสาหกรรมว่าในปีพุทธศักราช 2476 กระทรวงธรรมการได้ประกาศแผนการศึกษาชาติฉบับใหม่ตามแผนการศึกษาระบุว่า การศึกษาวิสามัญ ได้แก่ การศึกษาวิชาชีพมีวิชาอุตสาหกรรมต่าง ๆ กสิกรรม หัตถกรรมและพาณิชย์กรรม ปลายปีพุทธศักราช 2479 ได้แบ่งชั้นอาชีวศึกษาเป็น 3 ตอน คือ ตอนต้น ตอนปลาย

และชั้นสูง ระหว่างพุทธศักราช 2482-2484 มีการก่อสร้างสถานศึกษาตามจังหวัดต่าง ๆ เช่น โรงเรียนช่างกล โรงเรียนการช่างสตรี ฯลฯ มีการผลิตครูอาชีวศึกษาในปีพุทธศักราช 2495 ได้จัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ขึ้นเป็นแห่งแรก ต่อมาได้ก่อตั้งในส่วนภูมิภาค ในจังหวัดสงขลานครราชสีมา เชียงใหม่ ในปีพุทธศักราช 2497 และ 2498 ได้จัดตั้งโรงเรียนช่างก่อสร้างดุสิต และโรงเรียนส่งเสริมการอาชีพก่อสร้างขึ้นตามลำดับ ต่อมาในปีพุทธศักราช 2500 ประชาชนได้หันมาสนใจการศึกษาด้านอาชีวศึกษายิ่งขึ้น ได้จัดตั้งโรงเรียนช่างกลพระนครเหนือ ช่างกลนนทบุรี โรงเรียนพณิชยการธนบุรี โรงเรียนช่างกลลพบุรีเป็นต้น รัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันให้ความช่วยเหลือเปลี่ยนช่างกลพระนครเหนือเป็นวิทยาเขตหนึ่งของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ปีพุทธศักราช 2503 ได้จัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี และวิทยาลัยโทรคมนาคม เพื่อรับนักเรียนที่จบประโยคเตรียมอุดมศึกษาแผนกวิทยาศาสตร์เข้าเรียนต่อวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ปีพุทธศักราช 2514 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าขึ้น พุทธศักราช 2523 จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพโดยพิจารณาจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน และฝึกทักษะวิชาชีพตามสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างกลโลหะ ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง ธุรกิจศึกษา เกษตรศึกษาคหกรรม ฯลฯ ปีพุทธศักราช 2524 โรงเรียนอาชีวศึกษารัฐบาล และโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ส่วนโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ เทคโนโลยีราชวมงคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2532, น. 7) ได้กล่าวถึงแนวทางในการปรับโครงสร้างของระบบอาชีวศึกษาเอกชนในแผนพัฒนาฯฉบับที่ 7 จะต้องตอบสนองกำลังคนที่ย่างก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น และต้องสร้างความพร้อมสำหรับทศวรรษหน้าด้วยการกำหนดสัดส่วนของการผลิตกำลังคนในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยอาศัยความได้เปรียบในด้านความคล่องตัวและความทันสมัยของเทคโนโลยี ซึ่งจะต้องกำหนดสัดส่วนการผลิตระหว่างภาครัฐและเอกชนให้ชัดเจน การอาชีวอุตสาหกรรม เป็นการศึกษาที่มุ่งผลิตกำลังคนในระดับต่าง ๆ ตามความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2531, น. 5) ซึ่งแบ่งประเภทของการอาชีวศึกษาเป็น 9 ประเภท คือ

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรศิลปศึกษาชั้นกลาง
2. หลักสูตรประกาศนียบัตรศิลปศึกษาชั้นสูง
3. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
4. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
5. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.)

6. หลักสูตรประโยคครูมัธยม (ปม.)
7. หลักสูตรอนุปริญญาวิทยาศาสตร (อวท.)
8. หลักสูตรอนุปริญญาศิลปศาสตร์ (อศศ.)
9. หลักสูตรปริญญาตรี

ธีรวุฒิ บุญยโสภณ (2532, น. 1) กล่าวว่า สถาบันต่าง ๆ ที่เปิดสอนด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีในประเทศไทย ได้มีการจัดการศึกษา คือ

1. ระดับช่างกึ่งฝีมือ (Semi-skilled Worker) เป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานของงานช่างสามารถปฏิบัติงานช่างได้โดยไม่ต้องอาศัยความรู้ทางทฤษฎี

2. ระดับช่างฝีมือ (Skilled Worker) เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องการทำงานเป็นอย่างดีมีความละเอียดรอบคอบ ผ่านการฝึกอบรมเป็นเวลานานจนเกิดความชำนาญ

3. ระดับช่างเทคนิค (Semi Professional) เป็นผู้ที่มีความรู้ในระดับอนุปริญญา หรือระดับเทคนิค ทำหน้าที่รองลงมาจากระดับปริญญาตรีเป็นผู้คอยดูแลการทำงานของช่างฝีมือ และให้คำปรึกษาแนะนำ มีความรู้ในทฤษฎีช่างมากพอที่จะแก้ปัญหาทางงานปฏิบัติ และสามารถลงมือปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

4. ระดับวิศวกร หรือระดับวิชาชีพขั้นสูง (Professional) เป็นการศึกษาในระดับปริญญา เป็นพวกที่ต้องมีความรู้ทางด้านทฤษฎี โดยทำงานเกี่ยวกับคิดคำนวณ วิเคราะห์ วิจัยและออกแบบแผนการผลิต

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ระดับประโยควิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้นต้องมุ่งที่การพัฒนาฝีมือในระดับต่าง ๆ ตามความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับความเสี่ยง

2.3.1 ความหมายและความสำคัญเกี่ยวกับความเสี่ยง

การบริหารงานในปัจจุบันต้องยอมรับว่า เหตุผลเบื้องต้นที่สนับสนุนให้มีการบริหารความเสี่ยงในองค์กรก็คือ การที่ทุกองค์กรต้องพยายามสร้าง หรือเพิ่มมูลค่าให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแม้ว่าความไม่แน่นอนอนหลายประการที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน มูลค่าขององค์กรจะเกิดขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการตัดสินใจและการกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานในองค์กรนั้น ๆ ความเสี่ยงเป็นเสมือนดาบสองคม คืออาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางบวกถือว่าเป็นการให้โอกาสแก่องค์กร หรืออาจส่งผลทางลบซึ่งถือว่าเป็นความเสี่ยง ผู้บริหารจะต้องใช้โอกาสให้เป็นประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์องค์กร หรือกำหนดระดับความเสี่ยงที่องค์กร

ยอมรับ การบริหารความเสี่ยงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานระดับประเทศ ระดับจังหวัดหรือระดับองค์กร การกำหนดวิธีหรือการจัดการกับความเสี่ยงจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (2544) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยงว่าหมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสียเปล่าหรือเหตุการณ์ซึ่งไม่พึงประสงค์ที่ทำงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ขณะที่สุมาลี จิระมิตร (2545) ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วก่อให้เกิดผลกระทบหรือสร้างความเสียหายต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กร มีคา 2 คา ได้แก่ ความเสี่ยง (Risk) และความไม่แน่นอน (Uncertainty) ส่วนมากจะถูกใช้ในความหมายเดียวกัน แต่ถ้าพิจารณาแล้วคาทั้ง 2 มีความหมายแตกต่างกัน

ในทัศนคติของ เจนเนตร มณีนาค (2548) กลับมองว่า ความเสี่ยงในความหมายของการจัดการ หมายถึง โอกาสที่องค์กรจะเกิดการดำเนินการผิดพลาดเสียหายไม่ประสบผลสำเร็จตามแผนงานหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือความเป็นไปได้อันที่จะเกิดความสูญเสียขึ้นหรืออุปสรรคที่มากกระทบต่อองค์กร ส่วน ธร สุนทรายุทธ์ (2550) กล่าวว่า ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหายหรือความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทั้งในระดับประเทศระดับองค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ

ธนรัตน์ แต้ววัฒนา (2550) และชัยเสกฐ์ พรหมศรี (2550) ให้นิยามว่าความเสี่ยง คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง หรือความไม่แน่นอน มีโอกาสที่จะประสบกับความสูญเสียหรือสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ ภัยธรรมชาติ การทุจริต การลักขโมย ความเสียหายของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การถูกดำเนินการทางกฎหมาย การบาดเจ็บ ความเสียหาย เหตุร้าย สูญเสียชื่อเสียง ภาพลักษณ์ขององค์กร และบุคลากร เกิดความไม่แน่นอน การไม่พิทักษ์สิทธิ หรือ คักคี่ศรี หรือเกิดความสูญเสียจนต้องมีการชดใช้ค่าเสียหาย โอกาสที่บางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของสิ่งที่เป็นอันตรายหรือคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมต่อกิจกรรมทางธุรกิจหรือแผนการต่างๆ ซึ่งอาจเป็นผลกระทบทางบวกด้วยก็ได้โดยวัดจากผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับ และโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) .

จากการศึกษาแนวความคิดและนิยามของนักวิชาการ สรุปความหมายของความเสี่ยงว่า หมายถึงโอกาส ของการเกิด เหตุการณ์ที่ ไม่คาดคิด จากภัยธรรมชาติ ภัยจากมนุษย์ ภัยจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อเกิดขึ้นแล้วก่อให้เกิดผล กระทบหรือสร้างความเสียหายต่อการบรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายหรือลดผลกระทบที่เกิด กับองค์ให้เกิดน้อยที่สุดจึงมีการบริหารความเสี่ยง อีกนัยของความเสียหายหนึ่งที่มีลักษณะไม่มี ความ

แน่นอน เป็นความเสี่ยงที่ไม่อาจหยั่งรู้ได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด เช่น ภัยธรรมชาติที่รุนแรง แผ่นดินไหว อุทกภัย โคลนถล่ม หรือ สึนามิ หากที่หยั่งรู้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใดได้อีก ความเสี่ยงที่ไม่แน่นอนอาจเกิดจากมนุษย์ เช่น การทุจริต สิ่งต่าง ๆ ข้างต้นไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงประเภทใด ผู้บริหารย่อมต้องตระหนักถึงความสำคัญ โดยต้องหาทางป้องกันและหาทางควบคุมความเสี่ยง

ความสำคัญของความเสี่ยง ในการบริหารจัดการทั่วไป จะต้องดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะที่จะเกี่ยวข้องกับการควบคุม เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์นั้น จะต้องเน้นคือการตรวจสอบและ ควบคุมภายใน การควบคุมภายใน การบริหารจัดการความเสี่ยง วัตถุประสงค์หลักของการบริหารองค์การที่ดี คือการติดตาม กำกับ ควบคุม และดูแลให้มีการจัดกระบวนการเพื่อใช้ ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมายคุ้มค่าและประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นสิ่งที่เป็นรากฐานที่จะช่วยให้มีการกำกับดูแลองค์การที่ดีนั้นประกอบด้วย .

1. การควบคุมภายใน การบริหารความเสี่ยง การตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน คือกระบวนการปฏิบัติงานที่ฝ่ายบริหารงานบุคคลขององค์การจัดให้มีขึ้นเพื่อสามารถมั่นใจได้อย่างสมเหตุสมผลว่าหากได้มีการปฏิบัติตามกระบวนการเหล่านี้แล้วจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ โดยวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ขององค์การได้แก่ 1) ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน 2) ความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน 3) การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดวัตถุประสงค์ ผู้บริหารจะต้องกำหนดวิธีการทางงานไปสู่วัตถุประสงค์นั้น และในขณะเดียวกันต้องควบคุมการปฏิบัติงานต่างๆ ในองค์การให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ .

2. การบริหารความเสี่ยง คือ กระบวนการที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการการบริหาร ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในองค์การเพื่อช่วยกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินงานโดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบเพื่อให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และย่อมมีผลกระทบต่อองค์การและสามารถจัดการ ความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์การยอมรับได้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์การกำหนดไว้ .

3. การตรวจสอบภายใน การตรวจสอบภายในมีบทบาทที่ทำให้มั่นใจว่ามีการควบคุมที่เหมาะสม และการควบคุมเหล่านั้นได้รับการปฏิบัติตามภายในองค์การ ตลอดจนมีการนาระบบการบริหารความเสี่ยงมาปรับใช้อย่างเหมาะสม จนช่วยถ่วงดุลอำนาจไม่ให้มีการใช้อำนาจในทางที่ผิด การตรวจสอบภายในถือว่าเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้เกิดการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมเพราะบางครั้งผู้ปฏิบัติงานมักคิดว่าแค่นี้ก็พอแล้ว แต่ผู้ตรวจสอบภายในก็จะมิ

วิธีการทดสอบว่าการควบคุมที่ปฏิบัตินั้นดีพอจริงหรือไม่ หรือบางครั้งอาจมีการปฏิบัติกันมานาน แม้ว่าจะมีความชำนาญ แต่ก็อาจทำให้ประมาทโดยละเลยบางจุดที่จะต้องควบคุมไป

ผลกระทบของความเสียง อาจส่งผลถึงองค์กร ดังนี้

1) ความเสียงต่อการดำเนินงานที่ขาดทุน ผลการดำเนินงานที่ขาดทุนขององค์กร แสวงหากาไร ที่เกิดจากการตัดสินใจผิดพลาดของผู้บริหาร หรือเกิดจากภัยธรรมชาติที่ไม่คาดฝัน อาจนำไปสู่ความล้มเหลวขององค์กรได้ ส่วนองค์กรทางการศึกษาถึงแม้ไม่ได้เป็นองค์กร แสวงหาผลกำไร หากผู้บริหารตัดสินใจผิดพลาด ย่อมส่งผลถึงความชะงักงันหรือล้มเหลวได้เช่นกัน

2) ความเสียงต่อความล้มเหลวของนโยบายหรือโครงการ หากผิดพลาดในนโยบาย ย่อมส่งผลต่อทิศทางการพัฒนา หากเป็นระดับโครงการก็ส่งผลถึงความสูญเปล่าของโครงการ มักจะเกิดจากการไม่ได้ศึกษาความเป็นไปได้ ไม่ได้คำนึงถึงจุดคุ้มทุน หรือมีการทุจริตคอร์ปชั่น โดยเฉพาะโครงการของภาครัฐที่ประสบความล้มเหลว

3) ความเสียงต่อความเชื่อถือไว้วางใจ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้บริหาร จะส่งผลถึงกระแสนิยมและความไว้วางใจของสาธารณชน (ชร สุนทรายุทธ์, 2550)

ผู้บริหารกับความเสียง แนวคิดเรื่องการบริหารความเสียงไม่ใช่เรื่องใหม่ มีมาตั้งแต่อดีต และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่ก็เกี่ยวข้องกับหน่วยงานทางธุรกิจ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเงิน มากกว่าการเสียงจากการดำเนินธุรกิจ อาจเป็นเพราะว่าความเสียงทางการเงินนั้นสามารถมองเห็นได้ชัดกว่าทางอื่นๆ และสามารถจัดการให้เป็นรูปธรรมได้มากกว่า ในขณะที่ความเสียงด้านการดำเนินธุรกิจ อย่างเช่น ผู้บริหารตัดสินใจผิดพลาด เกิดภัยจากธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เป็นความเสียงที่ดีค่าหรือประเมินตัวเลขความเสียหาย รวมทั้งหาทางป้องกันและแก้ไขให้เป็นรูปธรรมได้ยากมาก (ชร สุนทรายุทธ์, 2550) การให้ความสำคัญเฉพาะการเงินอย่างเดียว ก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปเพราะไม่ว่าความเสียงแบบใดก็ส่งผลกระทบต่อเงินของกิจการ ต่อมาได้มีการพัฒนาเครื่องมือที่จะใช้การบริหารความเสียงในระดับองค์กรหรือการบริหารความเสียงในระดับปฏิบัติการ โดยแนวทางการปฏิบัติการณ์นั้นมี 2 ประการ คือ

1) ความสามารถในการประเมินความเสียง จะต้องรู้ว่าอะไรบ้าง เหตุการณ์อะไรที่เกี่ยวกับความเสียง เพราะเมื่อเราสามารถประเมินความเสียงต่างๆได้ ผลที่ตามมาคือทราบวิธีการป้องกันได้ ความเสียงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานประจำ คือ กำหนดความเสียงที่อาจเกิดขึ้น จำแนกเป็นประเภทรายการสำหรับความเสียงที่เกิดขึ้นแล้ว กำหนดความเสียงเป็นตัวเลข และระดับความรุนแรงของผลกระทบจากความเสียงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่หน่วยงานและบุคคลในระดับต่าง ๆ

2) การบริหารความเสี่ยงตามเป้าหมาย ต้องมีการกำหนดนโยบาย หรือเป้าหมายของวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงให้ชัดเจน ได้แก่ เป้าหมายในการดำเนินกิจการ การจัดโครงการ หรือการปฏิบัติงาน เป้าหมายการพัฒนาความสัมพันธ์ภายในองค์กร เป้าหมายการสร้างโอกาสทางการค้า การมีส่วนร่วม ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้โครงการนั้นประสบความสำเร็จมากขึ้น

ความเสี่ยงกับผู้บริหาร ความเสี่ยงในการตัดสินใจของผู้บริหาร มีโอกาสจะลดน้อยลง หรือไม่มีเลยถ้าผู้บริหารนั้น มีคุณสมบัติแห่งการเป็นผู้วินิจฉัยที่ดี (Good Judgment) 1) การตัดสินใจภายใต้ความเชื่อมั่นของตนเอง ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จมักมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง (Self-Confidence) ย่อมตัดสินใจได้ดีกว่าผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นซึ่งต้องอาศัยคนอื่นตัดสินใจแทน 2) การตัดสินใจภายใต้ภาวะไร้จิตสำนึก แนวคิดทางการควบคุมสมัยใหม่จะครอบคลุม ถึงการควบคุมเกี่ยวกับจริยธรรม (Ethic) และเรื่องศีลธรรม (Morality) ด้วยเพราะจริยธรรมหรือศีลธรรมของคน เป็นความเสี่ยงที่สำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรที่สำคัญอย่างหนึ่ง การที่ผู้บริหารเป็นผู้มีสมาธิดี ย่อมเป็นผู้มีพลังจิตดีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจอย่างรอบคอบและเหมาะสม สามารถตัดสินใจในการควบคุมความเสี่ยงได้ดี

2.3.2 ประเภทของความเสี่ยง

การจำแนกประเภทของความเสี่ยงนั้นมีนักวิชาการและหน่วยงานจำแนกความเสี่ยง ออกเป็นข้อที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

ธนรัตน์ แต้วัฒนา (2550) ได้ให้ความหมายว่าหมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ แผนการดำเนินงานและการนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร หรือการดำรงอยู่ขององค์กร และการครอบคลุมความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนกลยุทธ์ขององค์กร รวมไปถึงการตัดสินใจด้านการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อทิศทางขององค์กรที่ไม่ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรที่กำหนดไว้ ส่วน ประเสริฐ อัครประถมพงศ์ (อ้างถึงใน ดวงใจ ช่วยตระกูล ,2551) กล่าวว่าความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ประกอบด้วย ปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบาย กลยุทธ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สภาพแวดล้อม ชื่อเสียง ภาพลักษณ์ ขณะเดียวกันสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2551) ให้ความหมายของ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมาย และพันธกิจในภาพรวมโดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ไม่สอดคล้องกับประเด็น

ยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ หรือเกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดความร่วมมือจากภาคประชาชนหรือการร่วมมือกับองค์กรอิสระ ทำให้โครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ปัญหาหรือการตอบสนองอย่างแท้จริงเช่นเดียวกับสำนักงานประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ (ม.ป.พ.) กล่าวถึงความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดยุทธ์ และนโยบายในการบริหารงานที่เหมาะสมชัดเจนหรือไม่ความเห็นข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในและภายนอกขององค์กร ที่เกี่ยวกับการกำหนดแผนการบริหาร ดาเนินงานและต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนในองค์กร มีเป้าหมาย วิธีการดาเนินงาน การจัดสรร การติดตาม และแจ้งให้ทุกคนทราบอย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป้าหมายขององค์กรถ้าไม่ปฏิบัติตามทิศทางที่กำหนดไว้

2. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2551) กล่าวถึงความเสี่ยงด้านการดำเนินงานว่า คือ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือการดาเนินงาน ปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากกระบวนการภายในขององค์กร กระบวนการเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ใช้ บุคลากร ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดาเนินโครงการ และสำนักงานประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ (ม.ป.พ.) ให้ความหมายว่า ความเสี่ยงที่เกิดจากการดาเนินงาน การปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากรในการปฏิบัติงาน ว่ามีระบบควบคุม ตรวจสอบ ดีเพียงพอ ส่วน ธนรัตน์ แต่วัฒนา (2550) ให้ความหมาย ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน ครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากรในการปฏิบัติงาน ว่ามีระบบควบคุม ตรวจสอบดีเพียงพอ ซึ่งประเสริฐ อัครประดมพงศ์ อ้างถึงใน ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551) กล่าวว่า ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ได้แก่ สภาพแวดล้อม ความปลอดภัย พนักงาน บุคลากร ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ภัยธรรมชาติ การดาเนินกิจการ ขณะเดียวกันกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง กล่าวถึงความเสี่ยงด้านการดำเนินงานว่า เป็นการไม่สามารถปฏิบัติงานได้ทันตามเวลาที่กำหนดภายใต้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไว้แล้ว ซึ่งเกี่ยวข้องกับทั้งเวลา คน เงินและวัสดุ ความเสี่ยงประเภทนี้คล้ายกับความเสี่ยงด้านระบบการจัดการแต่มีจุดเน้นมากกว่า เช่น จะร่วมมือกันแก้ปัญหาในขั้นตอนสุดท้ายของกำหนดการปฏิบัติงาน เมื่อสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เกิดขึ้นคือ เวลาและทรัพยากรลดน้อยลงได้อย่างไร

ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน จึงมีความหมายครอบคลุมกระบวนการภายในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การควบคุม การจูงใจ การติดตามผลงาน การคัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมและเทคโนโลยี

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน

ธนรัตน์ แต้วัฒนา (2550) กล่าวถึงความเสี่ยงด้านการเงินว่า คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่พร้อม ความขาดสภาพคล่องในเรื่องงบประมาณการเงิน และการควบคุมรายจ่ายที่เกินความจำเป็น แผนการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน งบประมาณ สอดคล้องกับ สงวน ช้างนัฏ (2547) นิยาม ความเสี่ยงประเภทนี้ คือ ไม่มีงบประมาณเพื่อทำงานตามที่มอบหมายภายในเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเกิดจากการประมาณการค่าใช้จ่ายของกิจกรรมต่างๆ ผิดพลาด กำหนดราคาผิด และตัดสินใจผิด ส่วน ประเสริฐ อัครประถมพงศ์ (อ้างถึงใน ดวงใจ ช่วยตระกูล ,2551) มองว่าความเสี่ยงทางการเงิน งบประมาณ ได้แก่ การลงทุน ผากเงิน การจัดหาแหล่ง เงินลงทุน สภาพคล่องซึ่งเป็นไปในทางเดียวกับสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ (2551) กล่าวถึงความเสี่ยงด้านการเงินว่าเป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุมและการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานงบประมาณและการเงิน เช่นเดียวกับสำนักงานประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ กล่าวว่า ความเสี่ยงด้านการเงิน คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่พร้อมในเรื่อง งบประมาณ การเงิน และการควบคุมรายจ่ายที่เกินความจำเป็นต่าง ๆ

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสรุปได้ว่า ความเสี่ยงทางการเงินเป็นความเสี่ยงที่สำคัญเกี่ยวกับการควบคุมและการจัดทารายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานการเงิน งบประมาณ การควบคุม ตรวจสอบ รายจ่าย การจัดหาแหล่งเงินทุน ทรัพยากร พัสดุ และความถูกต้องตรวจสอบได้

4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ

ธนรัตน์ แต้วัฒนา (2550) ได้ให้ความหมายว่าเป็นความเสี่ยงด้านนโยบายการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติได้ตามกฎหรือวางกฎไม่ชัดเจน เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน ส่วนประเสริฐ อัครประถมพงศ์ (อ้างถึงใน ดวงใจ ช่วยตระกูล ,2551) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับกฎระเบียบ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ พระราชบัญญัติ หลักการบัญชี แนวการตรวจสอบ ของสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ (2551) กล่าวว่าความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน เช่นเดียวกับที่ สำนักงานประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ (ม.ป.พ.) กล่าวถึงความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องได้ หรือ กฎระเบียบที่มีอยู่ไม่เหมาะสม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน หรือ ปฏิบัติได้ทันตามเวลาที่กำหนด แต่อาจมีผลการลงโทษตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ หมายถึง การปฏิบัติของบุคลากรที่ขัดกับข้อบังคับกฎหมายต่างๆที่ อาจเกิดจากกฎหมายและระเบียบนั้นไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ไม่ชัดในแนวปฏิบัติ หรือขัดกับทัศนคติ ขัดต่อจรรยาบรรณ ส่งผลให้มีโทษทั้งทางด้านระเบียบและกฎหมาย ความเสี่ยงต่างๆ ที่กล่าวข้างต้นถ้าเกิดในองค์กรไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานทางการศึกษา หรือหน่วยงานที่ประกอบธุรกิจ ผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงความเสี่ยงและมีวิธีการรองรับความเสี่ยงเพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดกับองค์กร

2.3.3 การบริหารความเสี่ยง

สวอน ช้างฉัตร (2547) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงองค์กรเป็นเทคนิคทางการบริหารที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่างให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงเนื่องจากการตัดสินใจต่าง ๆ ในการบริหารอานามาซึ่งผลทางบวกและทางลบ การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพจะช่วยลดโอกาสหรือความรุนแรงของการสูญเสียและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร หรือเป็นการปฏิบัติการควบคุมความเสี่ยงซึ่งประกอบด้วย การวางแผนความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยงด้านต่างๆ การพัฒนาทางเลือกในการบริหารความเสี่ยง การตรวจสอบความเสี่ยงเพื่อหาว่าความเสี่ยงได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และบันทึกการบริหารความเสี่ยงทั้งหมด ส่วน เจนเนตร มณีนาถ และคณะ (2548) กล่าวว่า การบริหารปัจจัย และควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่างๆ เพื่อลดมูลเหตุของ แต่ละโอกาสที่องค์กร จะเกิดความเสียหาย ให้ระดับของความเสี่ยงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การเงิน และชื่อเสียงขององค์กรเป็นสำคัญ โดยได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยงจากหน่วยงานทุกระดับทั่วทั้งองค์กร ขณะที่ธนรัตน์ แต้วัฒนา (2550) กล่าวถึงอีกนัยหนึ่งของการบริหารความเสี่ยงเป็น กระบวนการที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนในองค์กรเพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และดำเนินงาน โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบเพื่อให้สามารถบ่งชี้

เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อองค์กร และสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อให้ได้รับความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนด เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสแต่ละโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหาย ทั้งในรูปของตัวเงิน ชื่อเสียง และการฟ้องร้องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประสิทธิภาพ หรือความคุ้มค่า สามารถตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์เป็นสำคัญ สามารถปฏิบัติตามขั้นตอน โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกคนในองค์กร อาจมีการออกหนังสือที่จะกำหนดเป็นนโยบาย การค้นหาความเสี่ยงและระบุความเสี่ยง ต้องอาศัยการศึกษาร่วมกันของคนในองค์กร มีตัวแทนของแต่ละฝ่าย มาประชุม พิจารณาความเสี่ยงในองค์กร การประเมินความเสี่ยง เพราะบางสิ่งที่มองข้ามอาจจะเป็น การสูญเสียอย่างคาดไม่ถึง และวิธีการจัดการกับความเสี่ยง ที่สามารถเลือกวิธีการให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมขององค์กร การประเมินผลการกำกับดูแล เป็นหน้าที่ของผู้บริหารหรือคณะกรรมการการงานที่จัดตั้งขึ้น เพื่อนาหลักฐานมาอ้างอิงเก็บข้อมูลไว้ใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง แนวปฏิบัติของการบริหารความเสี่ยงที่ดีของการนาระบบบริหารความเสี่ยงมาใช้ในกระบวนการบริหาร มีดังนี้

- 1) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงระดับสถาบัน โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการ ควรมีผู้บริหารระดับสูงและตัวแทนที่รับผิดชอบในแต่ละฝ่ายงานหลักของสถาบัน
- 2) การระบุความเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยง ควรประกอบด้วยความเสี่ยงที่ครอบคลุมในด้านต่างๆ ดังนี้

- 2.1) ความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ
- 2.2) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
- 2.3) ความเสี่ยงด้านนโยบาย
- 2.4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน
- 2.5) ความเสี่ยงจากเหตุการณ์ภายนอก

การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงของ ธนรัตน์ แต้วัฒนา (2551) สามารถพิจารณา มิติของโอกาสและผลกระทบจากสูงมายังต่ำ เพื่อกำหนดมาตรการหรือแผนการจัดการความเสี่ยง ที่ส่งผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรได้ง่ายขึ้น สร้าง มาตรการหรือแผนการจัดการความเสี่ยงเพิ่มเติม สามารถใช้แนวความคิดของ 4 T เข้ามาช่วย คือ Take : ยอมรับ Treat: ลดหรือควบคุม Transfer: โอนหรือกระจาย Terminate: หยุด หรือหลีกเลี่ยง และสามารถบูรณาการความเสี่ยงและระบบการควบคุมภายใน เพื่อใช้ประโยชน์ในการควบคุม หรือลดโอกาสของความสูญเสียทั้งแง่โอกาสและผลกระทบได้

การบริหารความเสี่ยงคือ กระบวนการที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนในองค์กร เพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และดำเนินงาน โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบเพื่อให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อองค์กร และสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ผู้บริหารสามารถนำเอาการบริหารความเสี่ยงมาใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มมูลค่า หรือคุณค่าขององค์กร เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงขององค์กรก้าวไปสู่ความเป็นเลิศได้ และนอกจากผู้บริหารองค์กรจะบริหารความเสี่ยงให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศแล้ว สิ่งที่เป็นความท้าทายสำหรับผู้บริหารอย่างยิ่งก็คือการบริหารความเสี่ยงแบบยั่งยืนการปลูกฝังนโยบาย โครงสร้าง และกระบวนการบริหารความเสี่ยงในกิจกรรมการปฏิบัติงานปกติขององค์กร เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพความสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การสร้างความยั่งยืนให้กับกรอบการบริหารความเสี่ยง ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าความเสี่ยงที่ผู้บริหารรับทราบแล้ว และคาดว่าจะเกิดขึ้นได้ถูกจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนความเสี่ยงใหม่ได้รับการบ่งชี้เพิ่มเติม โดยมีการสื่อสารและการตอบสนองอย่างเหมาะสม

นฤมล โนมสะอาด (อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ คงจุน, 2553) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการบริหารความเสี่ยงว่า

1. การจัดตั้งผู้บริหารงานด้านความเสี่ยงและทีมบริหารความเสี่ยงขององค์กร จะต้องมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงขององค์กร และสามารถในการสร้างทีมที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ผู้รับผิดชอบงานบริหารความเสี่ยงไม่จำเป็นต้องมีความรอบรู้ทุกด้าน แต่ควรเป็นผู้ที่มีความสนใจงานด้านการบริหารความเสี่ยงอย่างแท้จริง ผู้รับผิดชอบงานบริหารความเสี่ยงมีหน้าที่ในการกำหนดขอบเขตและเป้าหมายงานบริหารความเสี่ยงขององค์กรร่วมกับทีมงานบริหารด้านอื่นขององค์กร วางกรอบ แนวทางการคิดวิเคราะห์ความเสี่ยงขององค์กร สร้างทีมนักบริหารความเสี่ยงขององค์กร ร่วมมือกับหน่วยงานบริหารด้านอื่น ขององค์กรในขั้นตอนการวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การวางแผนกลยุทธ์ ด้านการบริหารความเสี่ยง การติดตามประเมินผลการบริหารความเสี่ยงขององค์กร เมื่อจัดตั้งทีมบริหารความเสี่ยงได้แล้ว ขั้นตอนที่สำคัญต่อไปคือการวางขอบเขตและวัตถุประสงค์ของงานบริหารความเสี่ยง

2. การระบุความเสี่ยงขององค์กร หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งทีมบริหารงานความเสี่ยงแล้ว ทางทีมงานมีหน้าที่ในการเก็บข้อมูลความเสี่ยงขององค์กร โดยศึกษาพร้อมกับหน่วยงานต่างๆ ขององค์กรเพื่อระบุความเสี่ยงที่องค์กรเผชิญ ซึ่งตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก วิธีการที่นิยมใช้กันตอนนี้คือ การประชุมเพื่อระบุความเสี่ยงร่วมกัน ในขั้นตอนนี้ควรมีการเก็บข้อมูลการสูญเสียที่เกิดขึ้นเพื่อจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานขั้นต่อไป

3. การประเมินความเสี่ยงขององค์กร การประเมินผลกระทบความเสี่ยงต่อองค์กรสามารถจัดทำแยกเป็นความถี่ และความรุนแรงของความสูญเสียสำหรับความเสี่ยงแต่ละประเภท เพื่อการวางแผนมาตรการจัดการความเสี่ยงจึงต้องอาศัยข้อมูลความถี่และความรุนแรงในการเลือกวิธีการที่จะสามารถรองรับความเสี่ยงได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม

4. การสร้างแผนภูมิความเสี่ยง ขั้นตอนต่อมาคือการสร้างแผนภูมิความเสี่ยงเพื่อผู้บริหารและทุกคนในองค์กร ได้เห็นภาพรวมว่าความเสี่ยงมีการกระจายตัวตามความเสี่ยงที่รุนแรงอย่างไร ทั้งนี้เพื่อผู้บริหารความเสี่ยงสามารถเลือกจัดการกับความเสี่ยงที่มีความสำคัญมากที่สุดก่อน การสร้างแผนภูมิความเสี่ยงอาศัยข้อมูลความเสี่ยงในรูปแบบของความถี่และความรุนแรงที่เก็บรวบรวมจากขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงขององค์กร

5. การวิเคราะห์และวางแผนกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม ในขั้นเริ่มต้นโดยส่วนมากผู้บริหารจะเริ่มจัดการกับความเสี่ยงที่อยู่ในเขตที่รุนแรงก่อน แล้วจึงลดระดับลงมาตามเพื่อลดความถี่และความรุนแรงของความสูญเสียให้มาอยู่ในเขตที่เป็นความเสี่ยงรองลงมาในแผนภูมิความเสี่ยง หลังจากได้จัดการความเสี่ยงที่ควรได้รับการจัดการก่อนและหลังแล้ว ขั้นต่อไปคือการวางแผนกลยุทธ์ในการจัดการกับความเสี่ยงโดยควรคำนึงถึงต้นทุนและผลประโยชน์ ที่จะได้รับภายใต้ทางเลือกต่างๆ พิจารณาจากสี่ทางเลือกหลักคือ 1) การรับหลีกเลี่ยงความเสี่ยง 2) การรับความเสี่ยงไว้เอง 3) การควบคุมความสูญเสีย 4) การถ่ายโอนความเสี่ยง

6. การติดตามประเมินผลแผนกลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยง เมื่อได้ทางเลือกที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยง ทีมผู้บริหารความเสี่ยงต้องกำหนดแผนบริหารความเสี่ยงที่จะต้องร่วมกันปฏิบัติ ความเสี่ยงบางรายการเป็นความเสี่ยงเฉพาะที่เกิดจากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งขององค์กรเท่านั้นแต่ความเสี่ยงหลายรายการเป็นความเสี่ยงที่ทุกฝ่ายมีส่วนก่อให้เกิด การวางแผนกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงไปสู่การปฏิบัติจึงต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การติดตามประเมินผลจะช่วยให้ทีมบริหารความเสี่ยงได้ข้อมูลเพิ่มเติมไปใช้เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสรุปได้ว่า งานบริหารความเสี่ยงจะต้องอาศัยทีมงานและปฏิบัติงานร่วมกันทุกฝ่ายและจะต้องมีการดำเนินการตามขั้นตอนคือเริ่มจาก ค้นหาความเสี่ยงในองค์กร ประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง การดำเนินการควบคุมความเสี่ยง เพื่อยอมรับ ลดกระจายหรือหยุดความเสียหายที่จะเกิด และในการแก้ปัญหาจะต้องมีการบันทึกการแก้ไข และมีการติดตามประเมินผล เพื่อให้ความเสี่ยงเป็นที่ยอมรับได้ขององค์กรและลดความเสียหายที่จะเกิดกับองค์กรให้น้อยที่สุด

ทฤษฎีเกี่ยวกับวงจรการบริหาร (PDCA)

วงจรคุณภาพ (PDCA)

การบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) จัดเป็นกิจกรรมปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหน่วยงานทางการศึกษาและนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึง วงจรคุณภาพ (PDCA) โดยนำเสนอแยกเป็นประเด็นสำคัญ ได้แก่ ประวัติความเป็นมา หลักการของ วงจรคุณภาพ วงจรคุณภาพกับการประยุกต์ใช้เพื่อการศึกษา ดังนี้

ประวัติความเป็นมา

แบงก์ (Bank อ้างถึงใน เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2545, น. 89-91) กล่าวถึง ประวัติของ เดมมิ่งว่าเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในหลักการบริหารที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือ วงจรเดมมิ่ง ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้แทนกันกับการจัดการคุณภาพ เพราะเขาเป็นคนผลักดันให้ผู้บริหารญี่ปุ่นยอมรับแนวคิดในการจัดการคุณภาพ และเป็นคนแรกที่มองว่าการจัดการคุณภาพเป็นกิจกรรมขององค์กรทั้งหมด ไม่ใช่แค่งานตรวจคุณภาพตามที่กำหนดหรือเป็นงานของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการประกันคุณภาพ และเป็นคนแรกที่ระบุว่าคุณภาพเป็นความรับผิดชอบทางการบริหารของผู้บริหาร

เดมมิ่งเกิดที่เมืองซูส์ (Sioux) รัฐไอโอวา เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม ปี พ.ศ. 2443 เขาจบปริญญาตรีฟิสิกส์ จากมหาวิทยาลัยไวโอมิง ได้ปริญญาเอกฟิสิกส์คณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเยล เมื่อปี พ.ศ. 2471 ในระหว่างปี พ.ศ. 2471-2482 เขาทำงานอยู่กระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกา ต่อมาปี พ.ศ. 2482-2488 ทำงานอยู่ที่สำนักสำมะโนประชากรอเมริกัน และโรงงานอุตสาหกรรมอาวุธของสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. 2489 จนกระทั่งถึงเสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ. 2536 เดมมิ่งเป็นศาสตราจารย์ทางสถิติอยู่ที่มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก

ช่วงต้นปี พ.ศ. 2483 เดมมิ่งได้พบกับชีวฮาร์ด (Schewhart) นักสถิติที่ห้องทดลองของบริษัทเบลล์ เทเลโฟน ในนิวยอร์ก ต่อมาได้รับความคิดเรื่องการควบคุมทางสถิติและความแปรปรวนเชิงสุ่มของกระบวนการทำงาน (random variation of a work process) มาจากชีวฮาร์ด ในภายหลัง เดมมิ่งเริ่มตั้งตัวเป็นผู้บรรยายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพในการผลิต เดมมิ่งออกไปบรรยายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพในโรงงานทั่วสหรัฐอเมริกา แต่ในเวลานั้นผู้บริหารในสหรัฐอเมริกาให้ความสนใจเดมมิ่งไม่มาก

เดมมิ่งไปญี่ปุ่นเมื่อ พ.ศ. 2490 สืบเนื่องมาจากหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นายพลแม็ก อาร์เธอร์ (Mac Arthur) ผู้บัญชาการกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาที่ยึดครองญี่ปุ่นอยู่ได้ไล่ผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางของบริษัทใหญ่ ๆ ของญี่ปุ่นออก โทษฐานที่คนเหล่านั้นเข้าไปพัวพันกับสงครามเสร็จแล้วก็หุ้มนคนรุ่นใหม่ขึ้นมาบริหารแทน นายพลแม็ก อาร์เธอร์ ได้ขอความช่วยเหลือทาง

วิชาการมายังสหรัฐอเมริกา เริ่มจากการขอให้สหรัฐอเมริกาช่วยส่งคนไปทำสำมะโนประชากรที่ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาจึงได้ส่งเดมมิ่งไป ตอนนั้นเดมมิ่งเริ่มประสบความสำเร็จมาบ้างแล้วจากการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (sampling methods) และเทคนิคการควบคุมทางสถิติเพื่อเพิ่มผลผลิตอุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกา เดมมิ่งจึงนำเทคนิคการควบคุมทางสถิติมาเผยแพร่ที่ญี่ปุ่นด้วย

ในเวลา 3 ปีต่อมา สหภาพนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรญี่ปุ่นได้เข้ามาให้ความสนับสนุนเดมมิ่งในการเผยแพร่ความคิดเรื่องคุณภาพและการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต จนกระทั่งเดมมิ่งสามารถตั้งกลุ่มผู้บริหารหลัก เพื่อกระจายความคิดออกไปสู่ผู้บริหารอื่น ๆ ใน พ.ศ. 2493 มีผู้บริหารมาเข้าร่วมถึง 400 กว่าคน ผู้บริหารที่อยู่ในกลุ่มนี้ล้วนแต่เป็นผู้นำในบริษัทสำคัญ ๆ เช่น โชนิ นิสสัน มิชubishi และ โตโยต้า สาเหตุที่ทำให้เดมมิ่งประสบความสำเร็จก็เนื่องมาจากคนญี่ปุ่นได้สนใจการควบคุมคุณภาพด้วยวิธีการทางสถิติมาก่อน แต่ยังขาดทฤษฎี ทฤษฎีการควบคุมทางสถิติของเดมมิ่งทำให้คนญี่ปุ่นเข้าใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้ คนญี่ปุ่นจึงยอมรับแนวทางของเดมมิ่ง นับว่าเดมมิ่งได้มีส่วนช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อมาในภายหลังญี่ปุ่นจึงตั้งรางวัลเดมมิ่ง (Deming Prize or Deming Award) ให้กับบริษัทที่มีผลงานดีเด่นในด้านคุณภาพมาตั้งแต่ พ.ศ. 2494 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2523 โทรทัสน์เอ็นบีซีจึงนำเอาผลงานของเดมมิ่งกลับไปเผยแพร่ในสหรัฐอเมริกา ยกย่องให้เดมมิ่งเป็น “บิดาแห่งคลื่นลูกที่สามของการปฏิวัติอุตสาหกรรม (father of the third wave of the industrial revolution)” ชื่อเสียงของเดมมิ่งจึงเป็นที่รู้จักกันทั่วสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก ในสหรัฐอเมริกามีการตั้งกลุ่มศึกษาและดำเนินตามทฤษฎีของเดมมิ่งเป็นจำนวนมาก นอกเหนือจากนั้นยังมีกลุ่มทำนองเดียวกันในอังกฤษ เนเธอร์แลนด์ และนิวซีแลนด์ หลังเดมมิ่งเกษียณอายุก็ได้ไปบรรยายในระดับปริญญาโทและเอกที่มหาวิทยาลัยหลายแห่งและได้รับแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณของมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก เมื่อปี พ.ศ. 2518 เดมมิ่งได้เขียนหนังสือ บทความ และจัดสัมมนาเรื่องคุณภาพเอาไว้เป็นจำนวนมาก

หลักการของวงจรคุณภาพ (PDCA)

การบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDAC) ตามแนวคิดของเดมมิ่ง ปัจจุบันจัดเป็นกระบวนการสากลที่ทุกคนทราบกันดี และถือเป็นเครื่องมือการบริหารที่จัดเป็นแกนร่วมของการบริหารที่หลากหลายบนพื้นฐานเดียวกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดของเดมมิ่งและนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้กล่าวถึงวงจรคุณภาพ (PDCA) ไว้ ดังนี้

เดมมิ่ง (Deming in Mycoted, 2004) กล่าวว่า การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการที่เรียกว่าวงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิ่ง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

Plan คือ กำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น

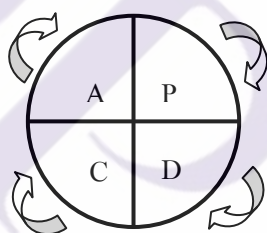
Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย

Check คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่าบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำให้ผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง

Act คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

แม้ว่าวงจรคุณภาพจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องแต่สามารถเริ่มต้นจากขั้นตอนใดก็ได้ขึ้นอยู่กับปัญหาและขั้นตอนการทำงานหรือจะเริ่มจากการตรวจสอบสภาพความต้องการเปรียบเทียบกับสภาพที่เป็นจริงจะทำให้ได้ข้อสรุปว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปตามเป้าหมายที่วางไว้

ปริทธรศน์ พันธบุรุษย์ (2545, น. 53-54) กล่าวว่า วงจรคุณภาพ (PDCA : plan do check act) คือ องค์ประกอบหลักของวงจรการจัดการ ดังภาพที่ 2.1

หมุนให้เร็ว หมุนให้ถูกต้อง

ภาพที่ 2.1 วงจรการจัดการ

ที่มา: ปริทธรศน์ พันธบุรุษย์, 2545, น. 53

คำว่า หมุนให้เร็ว หมุนให้ถูกต้อง ที่อยู่ทางด้านขวาของวงจรการจัดการนั้น คือ การหมุนวงจรอย่างถูกต้องตามขั้นตอน 1 รอบ จะส่งผลให้เกิดการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาได้ 1 ระดับ การหมุนให้เร็วจะทำให้เกิดการปรับปรุงอย่างรวดเร็ว

P (Plan) คือ จะเริ่มนับจากการแสวงหาจุดที่เป็นปัญหา ระหว่างระดับความแตกต่างจุดที่มุ่งหวังและสภาพที่เป็นจริง เมื่อจับจุดที่เป็นปัญหาได้แล้ว จัดทำแผนมาตรการในการแก้ไข แล้วจึงเข้าสู่ขั้น D หรือ do ต่อไป

D (Do) คือ การปฏิบัติตามแผนมาตรการแก้ไขแผนใหม่ล่าสุด เพราะแผนคือสิ่งที่ปรับปรุงแก้ไขได้อยู่เสมอ ต้องแน่ใจว่าแผนที่จะลงมือปฏิบัตินั้นเป็นแผนที่ใหม่ล่าสุดจริงๆ

C (Check) คือ การเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์กับค่าเป้าหมายเสมอ

A (Act) คือ การปฏิบัติหลังการตรวจสอบ ซึ่งเป็นไปได้หลายประการ ดังนี้

1. ในกรณีที่ผลลัพธ์ต่ำกว่าเป้าหมายจะต้องมีการทบทวนแผนของมาตรการแก้ไขแล้ว
 คว้าสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่นั้นมีสิ่งใดที่ปฏิบัติได้ทันทีให้ลงมือปฏิบัติเลย ส่วนสิ่งที่ปฏิบัติไม่ได้
 ทันที ให้สะท้อนสู่แผนการแก้ไขปัญหารอบต่อไป

2. ในกรณีที่ผลลัพธ์ดีกว่าเป้าหมาย จะต้องมีการทบทวนการกำหนดเป้าหมายว่าต่ำ
 เกินไปหรือไม่ ควรมีการปรับเป้าหมายให้ดีกว่าเดิมหรือไม่ ผลลัพธ์เหนือกว่าความคาดหมาย
 โดยปัจจัยภายนอกอื่น ๆ หรือไม่

3. ในกรณีที่ผลลัพธ์ได้ตรงตามเป้าหมายให้ทบทวนว่าได้มีการปฏิบัติตามแผน
 มาตรการแก้ไขครบถ้วนหรือไม่ ถ้าใช่ แสดงว่าแผนนี้ถูกต้องและควรกำหนดเป็นวิธีการปฏิบัติงาน
 มาตรฐานเพื่อรักษาให้ผลลัพธ์คงอยู่ในระดับที่ต้องการต่อไป

ฮิโตะชิ (Hitoshi, 2540, pp. 57-64) กล่าวถึง การบริหารงานด้วยระบบวงจรคุณภาพ
 จัดเป็นกิจกรรมการปรับปรุงและการควบคุมที่ประกอบด้วย การวางแผน การนำไปปฏิบัติ การ
 ตรวจสอบ และการปฏิบัติแก้ไข โดยการวางแผน การนำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติ ตรวจสอบ
 ผลลัพธ์ที่ได้ และถ้าผลลัพธ์ไม่ได้ตามที่คาดหมายไว้ จะมีการทบทวนแผนการเริ่มต้นใหม่อีก
 ครั้งหนึ่ง ดังนั้น การควบคุมและการปรับปรุงสามารถอธิบายได้อีกแบบหนึ่งก็คือ การทำการ
 วางแผน การกระทำ การตรวจสอบ และการแก้ไขซ้ำอีก การทำตามวงจรคุณภาพอย่างตั้งใจและ
 ถูกต้องจะช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงาน เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำจะทำให้เกิดการ
 ปรับปรุงและระดับของผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อย ๆ และงานส่วนใหญ่จะกระทำซ้ำในสิ่งที่เคยทำมา
 ก่อน ถึงแม้ว่างานนั้นจะดูเหมือนว่าเป็นงานใหม่ทั้งหมดก็ยังคงมีส่วนประกอบหลายส่วนที่
 เหมือนหรือคล้ายกับสิ่งที่เคยทำมาก่อน การปรับปรุงคุณภาพส่วนใหญ่จะเป็นการพิจารณา
 วิธีการของงานที่กระทำซ้ำอย่างระมัดระวังและเป็นระบบ ตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ ตลอดจนมี
 การแก้ไขความไร้ประสิทธิภาพที่ค้นพบ ดังนี้

1. การวางแผน (Plan)

ในบรรดาส่วนประกอบทั้งสี่ส่วนของวงจรคุณภาพนั้น ควรพิจารณาการวางแผนเป็น
 ส่วนที่สำคัญที่สุด แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าส่วนอื่นไม่มีความสำคัญ เพียงแต่ว่าส่วนการ
 วางแผนจะเป็นส่วนที่ทำให้ส่วนอื่นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าแผนการไม่
 เหมาะสมจะมีผลทำให้ส่วนอื่นไร้ประสิทธิภาพตามไปด้วย แต่ถ้ามีการเริ่มต้นวางแผนที่ดี จะทำ
 ให้มีการแก้ไขน้อยและกิจกรรมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผน ในการปรับปรุงเป็นการลดช่องว่างระหว่าง สิ่งที่ต้องการให้เป็นกับสิ่งที่เป็นอยู่จริง และกิจกรรมการปรับปรุงที่มีประสิทธิผลจำเป็นต้องมี มุมมองที่แม่นยำในทั้งสองสิ่ง เปรียบเสมือนการสร้างบ้านบนพื้นทราย ไม่ว่าจะออกความ พยายามเพียงใดก็ตามถ้าภาพในมุมมองของสถานการณ์ที่ต้องการและสถานการณ์จริงไม่ชัดแล้ว ก็จะไม่ได้ผลลัพธ์กลับมา ดังนั้น จึงควรที่จะสร้างวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนประกอบด้วย การ วิเคราะห์สถานการณ์และการจำแนกปัญหา การตั้งเป้าหมาย เข้าใจถึงข้อจำกัดและขอบเขต รวมถึงการนำมาพิจารณา มองถึงวิธีการปรับปรุงที่เป็นไปได้ ตัดสินใจถึงแผนปฏิบัติการ กำหนด วิธีสำหรับตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ที่ได้

การพัฒนาแผน โดยปกติปัญหาที่ถูกนำมาแก้ไขเพื่อปรับปรุงนั้นจะประกอบด้วย สาเหตุหลายประการ ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ผู้นำขององค์กรต้องทำการจัดทำและ พัฒนาแผนการปรับปรุง และการพัฒนาแผนประกอบด้วย การกำหนดกิจกรรมพื้นฐานที่ ต้องการปรับปรุงอย่างชัดเจน แยกกิจกรรมออกตามโครงสร้างองค์กร กระจายส่วนย่อยของ กิจกรรมพื้นฐานไปตามฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กร กำหนดวิธีการประเมินความสำเร็จในการบรรลุ วัตถุประสงค์ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน บุคคลที่มีตำแหน่งสูงสุดในองค์กรควรเป็นผู้ตัดสินใจใน การมอบหมายงานและวิธีการประเมินผลผ่านการพบปะสนทนากับแต่ละฝ่ายในองค์กร

ในทำนองเดียวกัน หัวหน้าฝ่ายงานแต่ละฝ่ายต้องออกแบบและพัฒนาแผนเพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้รับมอบหมาย โดยแผนการจะได้รับการกระจายออกเป็นลำดับลงมาทั่ว ทั้งองค์กรด้วยวิธีนี้ และจะถูกพัฒนาอย่างเหมาะสมในแต่ละระดับในโครงสร้างองค์กร จนกระทั่งถึงระดับที่ไม่จำเป็นต้องกระจายลงไปอีกต่อไป ขั้นตอนสุดท้ายคือการตัดสินใจของ บุคลากรที่ต้องทำงาน ทรัพยากรที่ต้องการ และตารางเวลาที่ต้องปฏิบัติตาม และทำแผนการ พัฒนาให้อยู่ในรูปของเอกสารทั้งหมดอย่างละเอียด ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจว่าจะมีการสื่อสาร แผนการได้อย่างแม่นยำที่สุด

ขณะที่สร้างแผนการควรมีความระมัดระวังในแนวทางที่มีส่วนช่วยในการสร้าง แผนการอย่างถูกต้อง ประกอบด้วย ขณะที่สร้างแผนการจะต้องมีการชี้แจงให้ชัดเจนถึงข้อจำกัด ด้านทรัพยากรและเวลาที่มี รวมทั้งต้องหาวิธีการทั้งหมดที่เป็นไปได้ภายใต้ข้อจำกัดเหล่านี้ อาจ มีการผ่อนปรนข้อจำกัดเหล่านี้บ้าง หลังจากมีการพิจารณาข้อเสนอแนะทั้งหมดแล้ว ต้องทำการ เลือกรูปแบบที่ดีที่สุดเป็นแผนการปฏิบัติ ต้องมีการพัฒนาระเบียบวิธีการในการตรวจสอบและ ประเมินผลลัพธ์เพื่อดูว่าแผนการมีประสิทธิผลและมีการกระทำตามแผนและประสานกันกับ แผนการเริ่มแรกหรือไม่ ต้องมีการรวบรวมสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอและจัดอย่างเป็นระบบ ตลอดจนมีการนำมาใช้งานอย่างเต็มที่ในการวางแผนงาน ต้องมีการพิจารณาถึงสิ่งที่จะต้องกระทำ

กับสิ่งที่น่ากระทำ ทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด และเป็นไปไม่ได้ที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างในเวลาเดียวกัน ต้องพหุขุมความสมดุลระหว่างเป้าหมายกับทรัพยากร การตั้งเป้าหมายที่สูงเกินไปเป็นการสวนทางกับการเพิ่มผลผลิต จะต้องมีการสร้างระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อสื่อสารเป้าหมายของแผนการไปสู่ทุกส่วนขององค์กร ทรัพยากรทางด้านวัสดุอาจมีจำกัดแต่ความสามารถของมนุษย์มีไม่จำกัด ดังนั้น จึงมีทางเป็นไปได้เสมอในการปรับปรุง ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาความสามารถของมนุษย์อย่างสม่ำเสมอ

2. การลงมือปฏิบัติ (Do)

เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการมาปฏิบัติอย่างถูกต้องจึงจำเป็นต้องมีขั้นตอนในการสร้างความมั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำแผนการไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนการนั้น ๆ การสร้างความมั่นใจว่ามีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การจัดให้มีการศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อการนำแผนการนั้น ๆ มาปฏิบัติ และการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในเวลาที่เหมาะสม

3. การตรวจสอบ (Check)

เมื่อทำการตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผน ต้องมีการประเมินการปฏิบัติตามแผนหรือไม่ และตัวแผนการเองมีความเหมาะสมหรือไม่

การที่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นเพราะไม่ปฏิบัติตามแผนการ ความไม่เหมาะสมของแผนการ หรือจากทั้งสองประการรวมกัน เป็นเรื่องที่จะต้องหาว่าสาเหตุมาจากประการไหน เนื่องจากการปฏิบัติการแก้ไขจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ถ้าความล้มเหลวมาจากแผนการไม่เหมาะสม อาจเป็นผลมาจากสาเหตุความผิดพลาดในการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ การเลือกเทคนิคที่ใช้ผิด เนื่องจากมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอและมีความรู้ในขั้นตอนการวางแผนไม่เพียงพอ การประเมินผลกระทบจากการปฏิบัติตามแผนผิดพลาด หรือประเมินความสามารถของบุคลากรที่ต้องนำแผนมาใช้ผิดพลาด

ถ้าความล้มเหลวมาจากการไม่ปฏิบัติตามแผน อาจเป็นผลมาจากสาเหตุขาดความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุง การติดต่อสื่อสารที่ไม่เหมาะสมและมีความเข้าใจในแผนไม่เพียงพอ การให้การศึกษาและการฝึกอบรมไม่เพียงพอ ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้นำและการประสานงานระหว่างการปฏิบัติ หรือการประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้น้อยเกินไป

4. การปฏิบัติการแก้ไข (Act)

ขณะเมื่อทำการปฏิบัติการแก้ไขมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องแยกแยะให้ชัดเจนระหว่างการกำจัดปรากฏการณ์หรืออาการของปัญหาและการกำจัดสาเหตุ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า มีงานจำนวนมากมายที่ทำเป็นประจำในงานชนิดนี้ การกำจัดแค่อาการไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาที่มีอยู่

เป็นเพียงแค่การเลื่อนการแก้ปัญหาออกไปเท่านั้น ดังนั้น ถ้าความล้มเหลวมาจากการวางแผนที่ไม่เหมาะสม การทบทวนแผนการเท่านั้นไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการวางแผนโดยการหาปัจจัยที่ไม่เหมาะสม สาเหตุของการวางแผน และทำการปฏิบัติการแก้ไข ความก้าวหน้าของการปรับปรุงจะเกิดขึ้นได้โดยการกำจัดสาเหตุมิใช่กำจัดอาการ และเมื่อไม่สามารถบรรลุถึงเป้าที่วางไว้ ควรมีการวิเคราะห์หาเหตุและมีการทบทวนแผนการ ดังเช่นที่กล่าวมาในหัวข้อการตรวจสอบ สาเหตุอาจมาจากตัวแผนการที่ไม่เหมาะสมหรือมีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น เพื่อทำการปรับปรุง ต้องมีการชี้แจงสาเหตุแห่งความล้มเหลวอย่างถูกต้องและมีการเปลี่ยนแปลงแผนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ควรมีการวางแผนการปรับปรุงคุณภาพเป็นรายปีและมีการทบทวนทุกปี เพื่อให้มั่นใจว่าแผนการดังกล่าวมีความไว้วางใจและเหมาะสม

โทซาวะ (Tozava, 2544, น. 117-122) กล่าวว่า วงจรคุณภาพ คือ กระบวนการทำงานที่เปรียบกับวงล้อที่เต็มไปด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไข เมื่อวงล้อหมุนไป 1 รอบ จะทำให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และหากการดำเนินงานนั้นเกิดการสะดุด แสดงว่ามีบางขั้นตอนหายไป เช่น ส่วนของการวางแผนหายไป เรียกว่า ประเภทไม่มีแผนการ ถ้าในส่วนของการตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขหายไป จะเรียกว่า พวกเขาแล้วทิ้ง ซึ่งในกระบวนการทำงานของวงจรคุณภาพนั้นประกอบด้วย

1. การวางแผน (Plan)

การวางแผน คือ การตั้งเป้าหมาย วางวัตถุประสงค์ เพราะการควบคุมดูแล คือ กระบวนการที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย ดังนั้น หากไม่มีวัตถุประสงค์เสียแล้ว ไม่ว่าจะป่าวร้องว่าต้องควบคุมวงจรคุณภาพ ก็ไม่รู้ว่าจะทำไปเพื่ออะไร หรือจะเริ่มอย่างไร

เมื่อตั้งเป้าหมายเสร็จแล้ว ก็ต้องมากำหนดแผนการว่าอะไรจะต้องทำเมื่อไร เป็นตารางเทียบระหว่างงานกับเวลาที่หลายคนนึกภาพกันออก แต่จริงๆ แล้วการวางแผนไม่ใช่จบแค่นั้น การวางแผนต้องครอบคลุมว่า ใครจะทำ ทำอะไร ต้องให้เสร็จเมื่อไร จะทำอย่างไร อะไรต่าง ๆ ที่ครอบคลุมถึงการแบ่งหน้าที่ วิธีการ และอื่น ๆ ให้ครบถ้วนด้วย

2. ลองทำ (Do)

การลองทำ คือ ก่อนลงมือทำได้นั้น แท้จริงแล้วต้องเตรียมวัตถุดิบ เตรียมขั้นตอนต่าง ๆ เสียก่อน หากจะลงมือทำเรื่องใหม่ ๆ ก็ต้องเตรียมไปปรับการฝึกหรืออบรมเสียก่อน ขั้นตอนการเตรียมเหล่านี้รวมอยู่ในการลองทำนี้ด้วย ซึ่งต้องมีการเตรียมเสียก่อนให้พร้อมจึงจะสามารถลงทำตามแผนได้

3. ตรวจสอบ (Check)

การตรวจสอบ คือ การพิจารณาว่า ผลจากการลงทำนั้น ก่อให้เกิดสิ่งที่วางแผนว่า จะได้รับหรือไม่ ดังนั้น หากการวางแผนไม่มีการกำหนดว่าจะต้องได้อะไรเมื่อไร ตัวเลขของอะไรที่ควรจะเป็นเป้าหมายไว้เสียตั้งแต่ต้นก็จะไม่มีอะไรมาเป็นตัวเทียบได้ว่าผลจากการลงทำนั้นได้ตามจริง ตามแผนหรือไม่ จะได้ก็เพียงแต่ว่ามันก็เป็นไปตามแผนหรือไม่ค่อยจะได้ผลสักเท่าไร

4. ปรับใช้ (Act)

จากผลของการตรวจสอบ ก็ไม่ควรวางใจในทันทีหากผลที่ได้เป็นไปตามแผน เพราะอาจบังเอิญดีครั้งนี้เพียงครั้งเดียว พอทำครั้งต่อ ๆ ไปอาจใช้ไม่ได้ก็ได้ หากไม่มีการนำกระบวนการที่ได้ลองทำไปมากำหนดให้เป็นรูปแบบใหม่ของการทำงานปัจจุบัน หากผลของการตรวจสอบพบว่าสิ่งที่ลองทำไปไม่ก่อให้เกิดผลที่ตั้งไว้ตามแผน ก็ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการที่คิดไว้ แล้วลองทำใหม่

นอกจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนการของการลงทำแล้ว การพิจารณาว่าทำไมกระบวนการเดิมจึงไม่ได้ผลตามแผน การหาสาเหตุที่แท้จริงเพื่อหากระบวนการแก้ปัญหาจนถึงรากก็เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะจะนำไปถึงการวางแผนใหม่ แล้วลองทำใหม่ ลองตรวจสอบดูใหม่ หรือวางจรคุณภาพรอบใหม่ เพื่อหาเป้าหมายและกระบวนการอันถูกต้องแท้จริง

อนึ่ง เรามักจะพูดถึงวงจรแห่งการควบคุมดูแลกันว่า PDCA จนบางครั้งเราไปนึกเอาเองว่าวงจรนี้ต้องเริ่มจาก P เสมอไป จริง ๆ แล้วนั้นไม่จำเป็น วงจรแห่งการควบคุมดูแลนั้นเป็นวงกลม ที่ไม่มีต้น ไม่มีปลาย จึงบอกไม่ถูกกว่าอะไรเป็นขั้นตอนแรก และอะไรเป็นขั้นตอนสุดท้าย อย่างเช่น การวางแผนจะทำอะไรบางอย่าง บางครั้งต้องมีการตรวจสอบ การวิเคราะห์และการปรับกระบวนการเสียก่อนแล้วจึงจะวางแผนและลงมือทำได้ ดังนั้น ในบางเรื่องวงจรนี้ก็อาจเริ่มจาก CAPDCA อย่างนี้ก็เป็นได้

วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2545, น. 43-47) กล่าวถึง วงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบอันประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) กล่าวคือ จะเริ่มจากการวางแผน การนำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติ การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่งและทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและทำให้ระดับผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น การกระทำตามวงจรคุณภาพ จึงเท่ากับการสร้างคุณภาพที่

น่าเชื่อถือมากขึ้น โดยจุดเริ่มต้นของวงจรคุณภาพอยู่ที่การพยายามตอบคำถามให้ได้ว่า ทำอย่างไร จึงจะดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan)

ในบรรดาองค์ประกอบทั้ง 4 ประการของวงจรคุณภาพนั้น ต้องถือว่าการวางแผน เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด การวางแผนจะเป็นเรื่องที่ทำให้กิจกรรมอื่น ๆ ที่ตามมาสามารถทำงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะถ้าแผนการไม่เหมาะสมแล้ว จะมีผลทำให้กิจกรรมอื่นไร้ประสิทธิภาพ ตามไปด้วย แต่ถ้ามีการเริ่มต้นวางแผนที่ดี จะทำให้มีการแก้ไขน้อย และกิจกรรมจะมี ประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผล (Do)

เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการไปปฏิบัติอย่างถูกต้องนั้น เราจะต้องสร้างความ มั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำแผนไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นใน แผนการนั้น ๆ มีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม มีการจัดให้มี การศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อนำแผนการนั้น ๆ มาปฏิบัติ และมีการจัดหาทรัพยากร ที่จำเป็นในเวลาที่เป็นด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check)

การตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผน ควรจะต้องมีการประเมิน ใน 2 ประการ คือ มีการปฏิบัติตามแผนหรือไม่ หรือตัวแผนการเองมีความเหมาะสมหรือไม่

การที่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นเพราะไม่ปฏิบัติตามแผนการ หรือความไม่เหมาะสมของแผนการ หรือจากทั้งสองประการรวมกัน เราจำเป็นต้องหาว่าสาเหตุ มาจากประการไหน ทั้งนี้ เนื่องจากการนำไปปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไขจะแตกต่างกันอย่าง สิ้นเชิง

ถ้าความล้มเหลวมาจากแผนการที่จัดทำขึ้นไม่เหมาะสม อาจเป็นผลมาจากสาเหตุ ดังต่อไปนี้

1. ความผิดพลาดในการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่
2. เลือกเทคนิคที่ใช้ผิดเนื่องจากมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอและมีความรู้ในขั้นตอน

การวางแผนไม่เพียงพอ

3. ประเมินผลกระทบจากการปฏิบัติตามแผนผิดพลาด
4. ประเมินความสามารถของบุคลากรที่ต้องนำแผนมาใช้ผิดพลาด

ถ้าความล้มเหลวมาจากการไม่ปฏิบัติตามแผน อาจเป็นผลมาจากสาเหตุต่อไปนี้

1. ขาดความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุง

2. การติดต่อสื่อสารที่ไม่เหมาะสมและมีความเข้าใจในแผนไม่เพียงพอ
3. การให้การศึกษาและการฝึกอบรมไม่เพียงพอ
4. ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้นำและการประสานงานระหว่างการปฏิบัติ
5. ประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้น้อยเกินไป

ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไข (Act)

ถ้าความล้มเหลวมาจากการวางแผนที่ไม่เหมาะสม การทบทวนแผนการเท่านั้นไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการวางแผนโดยการหาปัจจัยที่ไม่เหมาะสม สาเหตุของการวางแผน และทำการปฏิบัติการแก้ไข ความก้าวหน้าของการปรับปรุงจะเกิดขึ้นได้โดยการกำจัดสาเหตุ และขั้นตอนที่สำคัญ ก็คือ การทบทวนแผนการที่ต้องมีการชี้บ่งถึงสาเหตุแห่งความล้มเหลวอย่างถูกต้องและมีการเปลี่ยนแปลงแผนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ควรมีการวางแผนการปรับปรุงคุณภาพเป็นรายปี และมีการทบทวนทุกปีเพื่อให้มั่นใจว่าแผนการดังกล่าวมีความเชื่อถือได้และเหมาะสม การนำวงจรคุณภาพไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องในทุกระดับขององค์กร จะทำให้เราสามารถปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน เมื่อปัญหาเดิมหมดไปเราก็สามารถแก้ปัญหาใหม่ ๆ ได้ด้วยวงจรคุณภาพต่อไป

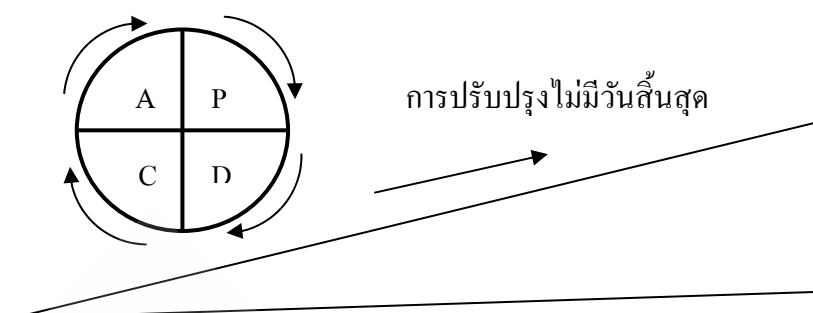
เมลนิก และเดนซเลอร์ (Melnyk & Denzler อ้างถึงใน เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2545, หน้า 98-99) กล่าวถึงแนวคิดของเดมมิ่ง ว่าผู้บริหารระดับสูงต้องมีบทบาทหลายด้าน และการจัดการคุณภาพที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) หมายถึง วางแผนโดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่หรืออาจเก็บรวบรวมขึ้นมาใหม่ นอกนั้นอาจทดสอบเพื่อเป็นการนำร่องก่อนก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 การทำ (Do) หรือลงมือทำ หมายถึง ลงมือเอาแผนไปทำ ซึ่งอาจทำในขอบข่ายเล็ก ๆ เพื่อทดลองดูก่อน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) หมายถึง การตรวจสอบ หรือสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นว่ามีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใดและเป็นไปในทางใด

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ไข (Act) หรือลงมือแก้ไข (corrective action) หมายถึง หลังจากที่ได้ศึกษาผลลัพธ์แล้ว อาจไม่เป็นไปตามที่ต้องการหรือมีปัญหาที่ต้องแก้ไข ก็ต้องดำเนินการแก้ไขตามที่จำเป็น หลังจากนั้นสรุปเป็นบทเรียนและพยากรณ์เพื่อเป็นพื้นฐานในการคิดหาวิธีการใหม่ ๆ ต่อไป การลงมือปฏิบัติดังกล่าวนี้แสดงได้ ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 วงล้อเดมมิ่ง

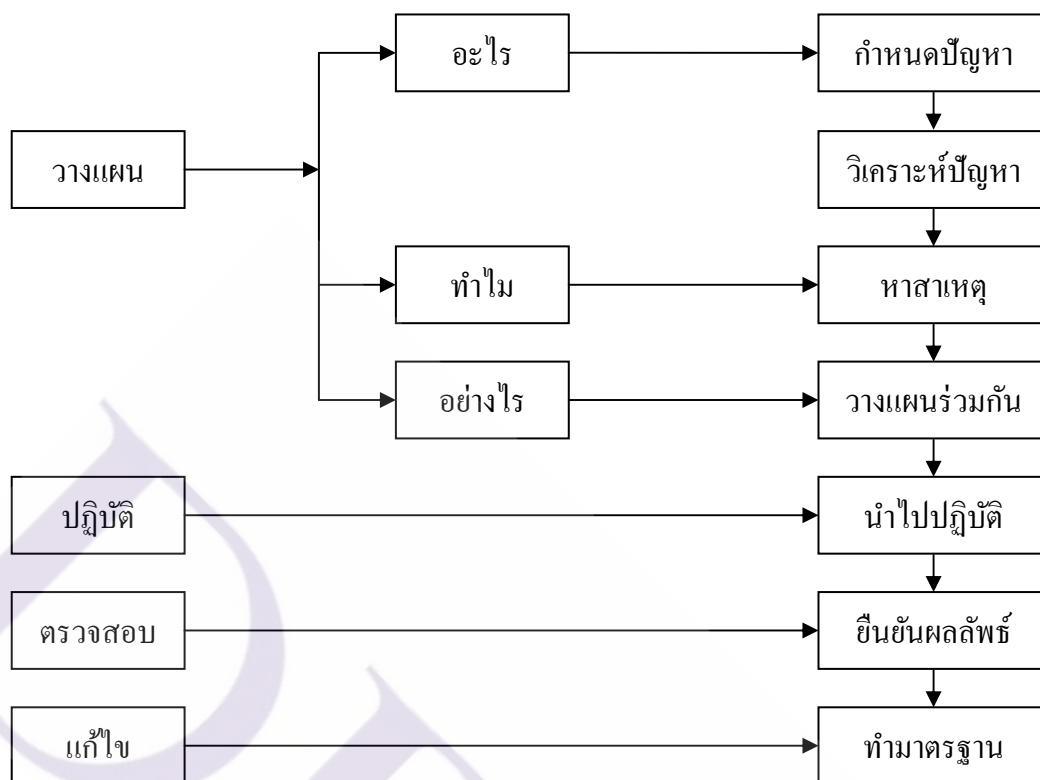
ที่มา: Melnyk & Denzler อ้างถึงใน เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2545, น. 99)

การทำตามวงจรคุณภาพต้องทำซ้ำไปเรื่อย ๆ เพื่อสรุปเป็นบทเรียนอยู่ตลอดเวลา ยิ่งกว่านั้นต้องเข้าใจดีว่าการจัดการคุณภาพไม่ใช่สงครามที่ผู้บริหารจะรบชนะด้วยตัวคนเดียว การจัดการคุณภาพจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเป็นการกระทำทั่วทั้งองค์กร เพราะการจัดการคุณภาพเป็นปรัชญาสำหรับองค์กรและคนทุกคนในนั้น

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2542, น. 188-190) กล่าวถึง จุดหมายที่แท้ของวงจรคุณภาพ (PDCA) ว่าเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพนั้นมิใช่เพียงแต่การปรับแก้ผลลัพธ์ที่เบี่ยงเบนออกไปจากเกณฑ์มาตรฐานให้กลับมาอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการเท่านั้น แต่เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงในแต่ละรอบของ PDCA อย่างต่อเนื่องเป็นระบบและมีการวางแผน PDCA ที่มีวนได้สูงขึ้นเรื่อยๆ

วงจรควบคุมคุณภาพ PDCA มีภารกิจหลัก 4 ขั้นตอน

- ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan-P)
- ขั้นที่ 2 การดำเนินการตามแผน (Do-D)
- ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check-C)
- ขั้นที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Act-A)

ภาพที่ 2.3 กระบวนการ PDCA

ที่มา: สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์, 2542, น. 188

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) การวางแผนงานจะช่วยพัฒนาความคิดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาในรายละเอียดให้พร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ แผนที่ดีควรมีลักษณะ 5 ประการ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง (realistic)
2. สามารถเข้าใจได้ (understandable)
3. สามารถวัดได้ (measurable)
4. สามารถปฏิบัติได้ (behavioral)
5. สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ (achievable)

วางแผนที่ดีควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. กำหนดขอบเขตปัญหาให้ชัดเจน
2. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
3. กำหนดวิธีการที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจนและถูกต้อง

แม่นยำที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติ (Do) ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ

1. การวางแผนกำหนดการ

- 1.1 การแยกกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการกระทำ
- 1.2 กำหนดเวลาที่คาดว่าจะต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่าง
- 1.3 การจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ

2. การจัดการแบบเมทริกซ์ (matrix management) การจัดการแบบนี้สามารถช่วยดึงเอาผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่าง ๆ มาได้ และเป็นวิธีช่วยประสานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ

3. การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน

- 3.1 ให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ
- 3.2 ให้ผู้ร่วมงานพร้อมในการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสม
- 3.3 พัฒนาจิตใจให้รักการร่วมมือ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) การตรวจสอบทำให้รับรู้สภาพการณ์ของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผน ซึ่งมีกระบวนการ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
2. รวบรวมข้อมูล
3. การทำงานเป็นตอน ๆ เพื่อแสดงจำนวน และคุณภาพของผลงานที่ได้รับในแต่ละ

ขั้นตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้

4. การรายงานจะเสนอผลการประเมิน รวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลว

- 4.1 รายงานเป็นทางการอย่างสมบูรณ์
- 4.2 รายงานแบบอย่างไม่เป็นทางการ

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Act) ผลของการตรวจสอบหากพบว่าเกิดข้อบกพร่องขึ้นทำให้งานที่ได้ไม่ตรงตามเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐาน ให้ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาตามลักษณะปัญหาที่ค้นพบ

1. ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ
2. ถ้าพบความผิดปกติใด ๆ ให้สอบสวนค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกัน เพื่อมิให้ความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีก

ในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ผลงานได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการดังต่อไปนี้

1. การย้ายนโยบาย
2. การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน

3. การประชุมเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

จากหลักการวงจรคุณภาพที่กล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่และทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์ที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งหลักการดังกล่าวหากนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาจะช่วยพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีคุณภาพ

2.3.4 การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา

การนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำความเข้าใจกับกระบวนการการบริหารความเสี่ยงและนำมาจัดการให้ครอบคลุมงานทุกด้านในสถานศึกษา ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551) ได้ศึกษาถึงการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาว่า การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษานั้นไม่ใช่เรื่องใหม่แต่เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่หลายเรื่อง เช่นความปลอดภัยของครูนักเรียน การควบคุมภาวะโภชนาการในโรงเรียน การป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุ การรักษาความปลอดภัย ระบบป้องกันคุณภาพ การป้องกันอุบัติเหตุ การใช้เครื่องมือที่ปลอดภัย การเขียนป้ายบอกอันตราย สิ่งเหล่านี้เรียกว่าโปรแกรมเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ส่วน ชร สนทราชูทธ (2550) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาเป็นการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม กระบวนการต่างๆโดยลดมูลเหตุและโอกาสที่องค์การจะเกิดความเสียหายเพื่อให้อยู่ในระดับที่ควบคุมและตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ ภารกิจและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในการบริหารความเสี่ยง มุ่งสู่วิสัยทัศน์ เพื่อให้องค์การที่มีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ประหยัด และมีประสิทธิผล ภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี ตามแนวปฏิบัติที่เป็นสากล โดยมีภารกิจดังนี้

- 1) ศึกษาและวางนโยบายการบริหารความเสี่ยงของทุกหน่วยงานเพื่อให้ผลการดำเนินงานขององค์การ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- 2) พัฒนาและปรับปรุงแผนกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
- 3) วางแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อเป็นแผนแม่บทให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4) ติดตาม กากับดูแล และประเมินการบริหารความเสี่ยงของทุกกลุ่มงาน
- 5) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและกระตุ้นจิตสำนึกของบุคลากรทุกระดับให้ตระหนักถึงความเสี่ยงที่มีอยู่ และให้เห็นความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง

การจัดการด้านความเสี่ยงในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สมาชิกทุกคนต้องรับรู้และช่วยกันวางแผน ผู้บริหารหรือผู้นำระดับสูงต้องเป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนงาน แต่งตั้งคณะกรรมการให้ชัดเจน และต้องคำนึงถึงความเสี่ยงด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1) ความเสี่ยงโดยทั่วไป

เป็นความเสี่ยงโดยภาพรวมขององค์กรนั้นๆ อาจมองลึกลงไปต่อว่าจะมีความเสี่ยงต่อด้านดังนี้

1.1) ความเสี่ยงที่เกิดจากขนาดขององค์กร ขนาดขององค์กรจะเป็นตัวชี้วัดโอกาสจะเกิดความเสียหาย มีการแบ่งขนาดเป็น ใหญ่ กลาง เล็ก ตามขนาดที่มีนักเรียน ส่งผลถึงระบบบริหารจัดการย่อมจะยุ่งยากมากขึ้นด้วย แต่ทั้งนี้สามารถแก้ปัญหาด้วยระบบการบริหารจัดการของผู้บริหาร

1.2) ความเสี่ยงที่เกิดจากความสลับซับซ้อน ผู้บริหารโดยทั่วไปจะมีวิธีการแก้ปัญหาในแบบของตนเองและมักทราบดีว่าวิธีการแก้ปัญหาที่ไม่เป็นทางการสามารถแก้ปัญหาได้รวดเร็วกว่าจนลืมนึกถึง กฎ ระเบียบข้อบังคับ และพบว่าองค์กรขนาดใหญ่จะมีความเสี่ยงในเรื่องที่เกิดจากความสลับซับซ้อนสูง เช่นระบบการควบคุม ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.3) ความเสี่ยงที่เกิดจากคุณภาพของระบบควบคุมภายใน การจัดการบริหารแบบธรรมาภิบาลจะต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของรัฐ ก็จะต้องจัดระบบการตรวจสอบภายใน และการปฏิบัติตามระบบควบคุมที่รัฐกำหนด ผลของการไม่ปฏิบัติตามย่อมมาความเสียหายมาสู่องค์กรได้

1.4) ความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราการเจริญเติบโตขององค์กร อัตราการเจริญเติบโตแบบก้าวกระโดดขององค์กรทำให้การบริหารจัดการต้องทำแบบก้าวกระโดด แข่งกับเวลา ระบบที่มีอยู่ต้องรีบปรับปรุง นามาซึ่งความผิดพลาดได้

1.5) ความเสี่ยงที่เกิดจากความสามารถของฝ่ายบริหาร องค์กรจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารของผู้บริหารเป็นสำคัญ ในทางการศึกษาอาจจะพบว่าฝีมือของผู้บริหารโรงเรียนสามารถทำให้โรงเรียนพัฒนาก้าวหน้าได้ แต่การวัดความสามารถของผู้บริหารนั้นยาก แต่ก็สามารถดูได้จากองค์ประกอบต่างๆ เช่น เป้าหมายของการศึกษา และคุณภาพของการศึกษา

1.6) ความเสี่ยงที่เกิดจากการทุจริตทางการบริหาร เป็นความเสี่ยงที่อันตรายอย่างยิ่งเพราะเกิดจากการกระทำของผู้บริหารที่ทุจริต ไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบของตน หากอยู่ในขั้นรุนแรงแล้ว นับว่าเป็นความเสี่ยงที่อยู่ในขีดอันตราย ทำให้องค์กรล่มสลายได้

1.7) ความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมการควบคุมเปลี่ยน ที่สำคัญได้แก่ ระบบเปลี่ยน อันเนื่องมาจากนโยบาย หรือมีการเปลี่ยนระบบเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง หรือพื้นที่ที่มีความสำคัญ นามาสู่ความเสียหายที่รุนแรง ถ้ากระทำโดยขาดความรอบคอบ การเปลี่ยนบุคลากร ผู้รับผิดชอบงานที่รู้เรื่องงานที่ปฏิบัติดีอยู่แล้ว อย่างกะทันหันทำให้เกิดการ ตัดขาดประสิทธิภาพด้อยลง

1.8) ความเสี่ยงที่เกิดจากบุคลากรขาดคุณภาพ บุคลากรที่ขาดความรู้ ความสามารถ ขาดความรับผิดชอบ ขาดจรรยาบรรณนับว่าเป็นความเสี่ยงอย่างร้ายแรงของ องค์กร หลายหน่วยงานมีการแบ่งพรรค แบ่งพวก ขาดความสามัคคีและมีการขัดแย้งกับ ผู้บริหารอย่างรุนแรง นำไปสู่การปฏิบัติงานที่ขาดการควบคุม ดังนั้นควรให้ความสำคัญใน กระบวนการสรรหาบุคลากรให้มากเพื่อให้ได้คนดี เก่ง มาอยู่ในหน่วยงาน

1.9) ความเสี่ยงที่เกิดจากผลการปฏิบัติงานไม่ดี ผู้บริหารที่ละเลยไม่ให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานที่ไม่น่าพอใจหรือปล่อยให้การปฏิบัติงานของบุคคลที่ไม่มี ประสิทธิภาพ ไม่มีการดำเนินการหรือมีก็ไม่มีประสิทธิภาพ ยังจะนำซึ่งความสูญเสียเปล่าค่าใช้จ่าย ขององค์กรนั้น

1.10) ความเสี่ยงที่เกิดจากภาครัฐ องค์กรที่ได้รับอิทธิพลจากองค์กรภายนอก ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม กระทบต่อภารกิจขององค์กรนั้น ความไม่แน่นอนนโยบาย ภาครัฐ ซึ่งปรับเปลี่ยนไปมา ทำให้กระทบต่อการดำเนินงาน การออกกฎ ระเบียบควบคุม ของรัฐ ที่ออกมาอาจจะขัดกับแผนพัฒนาที่องค์กรมีไว้แล้ว

2) ความเสี่ยงโดยเฉพาะพื้นที่ จำแนกประเภทความเสี่ยงอีกทางหนึ่ง คือการ พิจารณาลักษณะความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทขององค์กร ลักษณะโครงสร้างการจัดองค์กรเป็นอย่างไร แล้วมุ่งแบ่งความเสี่ยงตามประเภทและขอบข่าย ของพื้นที่องค์กรนั้นๆ ลักษณะความเสี่ยงที่สำคัญในพื้นที่ ดังนี้

2.1) การบริหารทรัพยากรมนุษย์

2.2) การบริหารการเงิน

2.3) การบริหารสินทรัพย์

2.4) การบริหารนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการ

โดยลักษณะความเสี่ยงทั้ง 4 จะเป็นประเด็นที่มีปัจจัยเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อสถานศึกษา ซึ่งมี 2 ด้านคือ โครงสร้างนโยบายสถานศึกษา และ ผลผลิตและการบริหาร

1) โครงสร้างนโยบายสถานศึกษา เปรียบเสมือนส่วนนโยบายเป็นทิศทางว่าใครจะทำหน้าที่ใด ความเสี่ยงของพื้นที่ด้านโครงสร้างนโยบายสถานศึกษา อาจเกิดขึ้นได้หลายอย่าง โดยเฉพาะความเสี่ยงของระดับประถมศึกษา

1.1) โครงสร้าง หรือ ฝั่งการบริหารงานโรงเรียนไม่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน ระบบการรายงานและสั่งการเป็นระบบราชการ ระบบราชการกับข้อจำกัดการทำงานที่คำนึงถึงระเบียบมากกว่าเป้าหมาย

1.2) นโยบายสถานศึกษา วิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาไม่ชัดเจน ขาดการมีส่วนร่วมทุกระดับ

2) ผลผลิตและการบริหาร ผลผลิตซึ่งถือว่าเป็นหลักการงานของสถานศึกษา ความเสี่ยงของผลผลิต บริการ จำแนกเป็นระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา คือ คุณภาพนักเรียนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นคนดี พลเมืองดี

2.1) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในบรรดาทรัพยากรถือว่า มนุษย์ มีความสำคัญสูงสุดและเสี่ยงมากที่สุด สำหรับในสถานศึกษาทั้งประถมและมัธยม จะพบปริมาณและคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา

2.2) การบริหารการเงิน กิจกรรมทั้งหลายต้องอาศัยเงินเป็นหลัก ความเสี่ยงของพื้นที่การเงินการบัญชี อาจเกิดขึ้นได้หลากหลายโดยเฉพาะความเสี่ยงในทุกระดับการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงเรื่องความปลอดภัยของเงินสด และทรัพย์สิน การทุจริตรายงานการเงิน การขาดงบประมาณ การใช้จ่ายเงินกับผลที่ได้รับ

2.3) การบริหารสินทรัพย์ การจัดซื้อจัดหา มักจะเกิดการทุจริตคอร์ปชั่น หรือ การขักขอก น้อ โกง ความเสี่ยงในพื้นที่อันสำคัญได้แก่ ความเสี่ยงเรื่องคุณภาพ ความเสี่ยงเรื่องคุณลักษณะ ความเสี่ยงเรื่องกำหนดราคา ความเสี่ยงจากระบบ e – procurement ความเสี่ยงเรื่องผู้ขาย ความเสี่ยงจากการทุจริต

2.4) การบริหารงานพัสดุ และครุภัณฑ์ การบริหารงานเป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากการจัดหาซื้อ จัดหา โอกาสเสี่ยงตามพื้นที่ เช่นการรับสินบน คอร์ปชั่น ผู้ขายมีปัญหา พักุล ล้าสมัยระบบการควบคุมพัสดุมีจุดอ่อน ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานพัสดุ ครุภัณฑ์ยังแบ่งด้วย ความหุหุหุ ความฟุ่มเฟือย ความสูญเปล่า การสูญเสียวโอกาสอีกด้วย 2.5) การบริหารนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการ นับว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ นวัตกรรมคือสิ่งใหม่ๆ ที่นำเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ

การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา การรวมอำนาจ การกระจายอำนาจ รวมถึงการบริหารโรงเรียนเป็นฐานและการนาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการนับว่ามีความสำคัญในการนานวัตกรรมเข้ามาใช้ ความถูกต้องและเหมาะสมของนวัตกรรม ความถูกต้องของข้อมูล การเปลี่ยนจากระบบเดิมเข้าสู่ระบบใหม่ การเข้าถึงผู้ใช้ที่ไม่ได้รับมอบหมาย ความปลอดภัยของระบบข้อมูลสารสนเทศ ไวรัสมัลแวร์ การทุจริต การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

จากการศึกษาแนวคิด ของนักวิชาการข้างต้นสามารถสรุปความเสี่ยงในสถานศึกษา ว่าเป็นความเสี่ยงที่สำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา และ เป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งโดยทั่วไปผู้บริหารส่วนใหญ่มักละเลยหรือปล่อยให้ เป็นหน้าที่ในการบริหารจัดการของหัวหน้างานหรือผู้รับผิดชอบที่ได้รับการแต่งตั้งและไว้วางใจจากตน

2.3.5 การประเมินความเสี่ยง

ความหมายของสำนักบัญชีและตรวจสอบภายในกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง (ม.ป.พ.) ได้ให้ความหมายของการประเมินความเสี่ยงว่า หมายถึงกระบวนการที่ใช้ในการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง และการกำหนดแนวทางการควบคุม เพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงการประเมินความเสี่ยงในหน่วยงาน จะเป็นการประเมินการปฏิบัติงานในภาพรวมของหน่วยงาน เพื่อให้ทราบเหตุการณ์ของความเสี่ยงและหาทางแก้ไขและควบคุมให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่เกิดความเสียหายน้อยที่สุด ซึ่ง อุษณา ภัทรมนตรี (2544) กล่าวถึงการประเมินความเสี่ยงว่าเป็นเทคนิคการตรวจสอบ ของฝ่ายตรวจสอบภายใน ใช้เป็นแนวทาง ในการวางแผนประจำปี และการวางแผน แต่ละหน่วยงานที่จะตรวจสอบ มีหลายวิธีในการประเมินความเสี่ยง แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือการวางแผนการตรวจประจำปี กับการวางแผนการตรวจเฉพาะงานตรวจแต่ละงาน ซึ่งไม่ว่า จะเป็นการ ประเมินความเสี่ยงในการตรวจระดับใด มักจะประกอบด้วยขั้นตอนในการประเมินความเสี่ยงดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์และกิจกรรมที่จะตรวจสอบ “
2. การระบุปัจจัยความเสี่ยงซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่จะตรวจสอบ .
3. การวิเคราะห์และกำหนดระดับปัจจัยความเสี่ยง .
4. การบริหารหรือการนาผลการประเมินความเสี่ยงไปใช้งาน

การประเมินความเสี่ยงในความหมายของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2551) เป็นการวิเคราะห์ และจัดลำดับความเสี่ยง โดย พิจารณา จากการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และความรุนแรงของผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยงโดยอาศัยเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทำให้การตัดสินใจจัดการความเสี่ยงเป็นไปอย่างเหมาะสม ขณะที่ จันทนา สาขากรและคณะ (2550) ได้ให้

ความหมายของการประเมินความเสี่ยงว่าเป็นการ พิจารณาความน่าจะเป็นของการเกิดขึ้น และ ผลกระทบ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการจัดการความเสี่ยง เกณฑ์การวัดระดับความเสี่ยงอาจใช้เป็น ระดับสูง กลาง หรือต่ำ วิธีการประเมินความเสี่ยงอาจใช้เทคนิคเชิงปริมาณและคุณภาพร่วมกัน ผู้บริหารต้องพิจารณาผลกระทบที่คาดหวังและไม่คาดหวังจากเหตุการณ์ต่างๆและประเมินความ เสี่ยงของทุกเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องก่อน และเมื่อกำหนด วิธีการตอบสนองความเสี่ยงแล้วจึงพิจารณาความเสี่ยงที่เหลืออยู่ ความเสี่ยงสืบเนื่อง หมายถึง ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือลักษณะของงาน ความเสี่ยงที่เหลืออยู่ หมายถึง ความ เสี่ยงที่ยังมีอยู่หลังจากผู้บริหารได้ตอบสนองต่อความเสี่ยงสืบเนื่องนั้นแล้ว

กระบวนการในการประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2551) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

1) การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานเป็นการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการ ประเมินความเสี่ยง ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ระดับความรุนแรงของผลกระทบ และ ระดับของความเสี่ยง โดยคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของแต่ละหน่วยงานจะต้องกำหนดเกณฑ์ ของหน่วยงานขึ้นซึ่งสามารถกำหนดเกณฑ์ได้ทั้งเกณฑ์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ข้อมูลสภาพแวดล้อมในหน่วยงาน

2) การประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยงเป็นการนำความเสี่ยงและปัจจัย เสี่ยงแต่ละปัจจัยที่ระบุไว้มาประเมินโอกาส ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงต่างๆ และประเมินระดับ ความรุนแรงหรือมูลค่าความเสียหาย จากความเสี่ยง เพื่อให้เห็นถึงระดับของเสี่ยงที่แตกต่างกัน ทา ให้สามารถกำหนดการควบคุมความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ข้างต้น ทั้งนี้มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้ 2.1) พิจารณาโอกาส / ความถี่ในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ว่ามี โอกาส / ความถี่ที่จะเกิดนั้นมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด “ 2.2) พิจารณาความ รุนแรงของผลกระทบของความเสี่ยง ว่ามีระดับความรุนแรง หรือมีความเสียหายเพียงใด ตามเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนด

3) การวิเคราะห์ความเสี่ยงเมื่อหน่วยงานพิจารณาโอกาส / ความถี่ที่จะเกิดเหตุการณ์ และความรุนแรงของผลกระทบ ของแต่ละปัจจัยเสี่ยงแล้ว ให้นำผลที่ได้มาพิจารณาความสัมพันธ์ ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบของความเสี่ยงต่อมหาวิทยาลัย /หน่วยงาน ว่า ก่อให้เกิดระดับของความเสี่ยงในระดับใดในตารางระดับความเสี่ยง “

4) การจัดลำดับความเสี่ยงเมื่อได้ค่าระดับความเสี่ยงแล้ว จะนำมาจัดลำดับความรุนแรง ของความเสี่ยงที่มีผลต่อมหาวิทยาลัย /หน่วยงาน เพื่อพิจารณากำหนดกิจกรรมการควบคุมในแต่ละ

สาเหตุของความเสียหายที่สำคัญให้เหมาะสมโดยพิจารณาจากระดับของความเสียหายที่เกิดจากความสัมพันธระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย และผลกระทบของความเสียหาย ที่ประเมินได้ โดยจัดเรียงตามลำดับจากระดับสูงมาก สูง มาก น้อย จากนั้นเลือกความเสียหายที่มีระดับสูงมาก และหรือสูง มาจัดทำแผนการบริหาร สอดคล้องกับ การประเมินความเสี่ยง ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2550) สำหรับองค์ประกอบนี้มีวัตถุประสงค์อยู่ที่การแปลงข้อมูลดิบที่มีอยู่ให้อยู่ในรูปแบบข้อมูลข่าวสาร ที่สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้ โดยในการตัดสินใจ ต้องอาศัยประสบการณ์ ในขณะที่การตัดสินใจอีกรูปแบบหนึ่งใช้ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว ดังนั้นหากเราตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่ไม่มีความแน่นอนภายใต้สภาวะการณ์ที่ไม่แน่นอนก็จะยิ่งทำให้เราต้องเผชิญกับความเสียหายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ หลักในการวิเคราะห์จะมีอยู่ 7 ประเด็น คือ

1) การวิเคราะห์ลักษณะของความเสียหาย ซึ่งก็จะประกอบไปด้วย 3 ประเด็นย่อย คือ

1.1) โอกาสที่ความเสียหายจะเกิดขึ้น โดยอาจจำแนกเป็นเป็นระดับต่าง ๆ เช่น สูงมาก หรือ ต่ำ หรืออาจคิดเป็นค่าร้อยละของโอกาสที่ความเสียหายนั้น ๆ จะเกิดขึ้น ซึ่งควรวิเคราะห์ทั้งจากข้อมูลในอดีตและข้อมูลภายใต้สถานการณ์ที่เป็นไปได้ทั้งหมด

1.2) ผลกระทบ หรือลักษณะของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากมีความเสียหายนั้น ๆ ซึ่งผลกระทบก็จะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าความเสียหายนั้น ๆ มีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ ควรจะพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งกับองค์กรและชุมชนที่อยู่รอบข้างด้วย

1.3) ระยะเวลา หมายถึง ระยะเวลาที่จะต้องดำเนินการสำหรับลดความเสียหายนั้น ๆ เช่น ต้องดำเนินการเร่งด่วน หรือ ไม่เร่งด่วน เป็นต้น

2) การจำแนกกลุ่ม ของความเสียหาย หมายถึงความเสียหายประเภทต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวเอาไว้ในข้างต้น คือ ความเสียหายในเชิงกลยุทธ์ ความเสียหายด้านการเงิน ความเสียหายด้านการดำเนินงาน และ ความเสียหายในการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

3) การจัดลำดับความสำคัญ ของความเสียหาย เพื่อพิจารณาว่ามีความเสียหายในเรื่องใดบ้างที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญอยู่ในลำดับต้น ๆ หรือเป็นความเสียหายที่มีผลกระทบต่อการบริหารขององค์กรมากกว่าความเสียหายด้านอื่น ๆ

4) การตอบสนองความเสี่ยง จะเป็นการระบุถึงวิธีการที่จะใช้ตอบสนองความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น โดยทั่วไปแล้วก็จะประกอบด้วย 4 วิธีการหลัก ๆ

4.1) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ซึ่งวิธีการนี้ถือได้ว่าเป็นวิธีที่ง่ายที่สุด เพราะเป็นการเลือกที่จะไม่รับความเสี่ยงเอาไว้เลย เช่น การลงทุนทางการเงินในรูปแบบประเภทต่าง ๆ ผู้ลงทุนเองก็จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ทั้งในเรื่องต้นทุนกับผลประโยชน์ รวมถึงความเสี่ยงว่าควรเลือกลงทุนทางการเงินในรูปแบบใดที่จะมีผลตอบแทนและมีความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ หากท่านมี

ต้นทุนทางการเงินค่อนข้างจำกัดอาจเลือกที่จะลงทุนกับกองทุนรวมต่าง ๆ มากกว่าที่จะเลือกลงทุน โดยการเก็งกำไรจากการซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งจะมีความเสี่ยงที่สูงมากกว่า

4.2) การควบคุมความสูญเสีย เป็นการควบคุมความเสี่ยงประเภทหนึ่ง คือ ความเสี่ยงที่แท้จริง ว่าเป็นความเสี่ยงที่มีอยู่โดยธรรมชาติ และไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นการตอบสนองความเสี่ยงในการเลือกใช้วิธีการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ในความเป็นจริงแล้วอาจทำไม่ได้ ดังนั้น จึงต้องมีการควบคุมความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วก็จะมียู่ 2 วิธีการในการควบคุมความสูญเสียคือ วิธีการแรก คือ การป้องกันการเกิดความเสี่ยง เป็นวิธีการลดความถี่ของความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น วิธีการที่สอง คือ การควบคุมขนาดของความสูญเสีย เป็นวิธีการควบคุมความรุนแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการควบคุมขนาดของความสูญเสีย

4.3) การถ่ายโอนความเสี่ยง สำหรับวิธีการนี้มักจะพบเห็นได้บ่อยที่สุดก็คือ การประกันภัย เช่น การทำประกันภัยรถยนต์ก็ถือเป็นการถ่ายโอนความเสี่ยงของเจ้าของรถยนต์หากมีกรณีเกิดอุบัติเหตุแล้วต้องมีการชำระเสียหายให้กับคู่กรณี โดยถ่ายโอนให้บริษัทประกันภัยเป็นผู้รับความเสี่ยงนี้เอาไว้แทน

4.4) การรับความเสี่ยงไว้เอง เป็นวิธีที่จะใช้เมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงนั้นแล้วเห็นว่าไม่มีวิธีการใดเลยที่จะเหมาะสมนอกจากที่จะรับความเสี่ยงนั้นไว้เอง เช่น การซื้อรถยนต์มาใหม่ คงเลือกที่จะทำประกันภัยชั้นหนึ่ง นั่นคือเป็นการถ่ายโอนความเสี่ยงให้กับบริษัทประกันภัย หรือหากในชีวิตประจำวันต้องใช้รถอยู่เป็นประจำในบริเวณเขตเมือง การถ่ายโอนความเสี่ยงก็อาจจะ เป็นวิธีการที่เหมาะสม

5) กิจกรรมของการควบคุม หมายถึง ขั้นตอนหรือนโยบายที่เป็นการควบคุมเพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าการตอบสนองความเสี่ยงที่ได้ทำในองค์ประกอบที่แล้วยังอยู่ระดับที่สามารถยอมรับได้

6) การสื่อสารและการส่งข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารความเสี่ยง สำคัญขั้นตอนนี้ถือว่ามีความสำคัญเพราะจะเป็นส่วนที่จะช่วยสนับสนุนในทุก ๆ องค์ประกอบที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บัญชีภายในองค์การ อันเป็นรากฐานที่สำคัญขององค์ประกอบอื่น เพราะจะมีส่วนช่วยทำให้บุคลากรในองค์การได้ทราบถึงทิศทาง การดำเนินงานด้านการบริหารความเสี่ยงตลอดจนถึงการเสริมสร้างวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงขององค์การอีกทางหนึ่งด้วย

7) การตรวจติดตามการดำเนินงาน จะเป็นการมองในภาพโดยรวมทั้งหมดของทุก ๆ องค์ประกอบที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ทั้งนี้ ก็เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการบริหารความเสี่ยงที่องค์กรได้นำมาใช้มีความเหมาะสมกับกลยุทธ์ขององค์กรมากน้อยเพียงใด ทั้งหมดนี้ก็เป็นหลักการเบื้องต้นของการบริหารความเสี่ยง ที่จะช่วยให้ผู้บริหารได้เข้าใจถึงแนวความคิดและสามารถมาประยุกต์ใช้กับองค์กรได้ เมื่อมีการนำเทคนิคการบริหารความเสี่ยงมาปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องจนกลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กรแล้ว ก็จะช่วยให้การดำเนินงานขององค์กรสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.6 มาตรการป้องกันและควบคุมความเสี่ยง

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2554) การประเมินคุณลักษณะ เพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา (สมศ. รอบสาม) (พ.ศ. 2554 - 2558) ด้านการอาชีวศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานี ได้กำหนดแผนให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปฏิบัติทุกฝ่ายได้มีแนวทางการบริหารความเสี่ยงในวิทยาลัยที่ชัดเจน และสามารถเอาไปประกอบการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในทุกส่วน มีการดำเนินงานและมีข้อมูลที่แสดงความตระหนักการปฏิบัติและความสำเร็จจากการปฏิบัติตามข้อกำหนด โดยมีกิจกรรม/โครงการ ที่ดำเนินการเพื่อนำไปสู่มาตรฐานคุณภาพ โดยกำหนดความเสี่ยงด้านที่ 1 ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของผู้เรียน ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษาด้านที่ 2 ความเสี่ยงด้านทะเลาะวิวาท ด้านที่ 3 ความเสี่ยงด้านสิ่งเสพติด ด้านที่ 4 ความเสี่ยงด้านสังคม ด้านที่ 5 ความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม ดังต่อไปนี้ (การประเมินความเสี่ยงของอุบลราชธานี, 2554)

ด้านที่ 1 ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของผู้เรียน ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษา วิทยาลัยได้ดำเนินการจัดทำโครงการ 5 ส โครงการจับจี้ปลอดภัย โครงการประชุมผู้ปกครองนักเรียน นักศึกษา โครงการพัฒนาระบบเครือข่ายเพื่ออินเทอร์เน็ต โครงการติดตั้งกล้องวงจรปิดป้องกันภัย และกิจกรรมชั่วโมง Home Room ทำให้ครูที่ปรึกษาเข้าพบให้คำปรึกษากับนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการเรียน ปัญหาส่วนตัว การประพฤติตน ทราบถึงปัญหาตลอดจนให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม

ด้านที่ 2 ความเสี่ยงด้านทะเลาะวิวาท วิทยาลัยสารพัดช่าง ได้ดำเนินโครงการประชุมผู้ปกครองนักเรียน นักศึกษา เพื่อหาสาเหตุของการทะเลาะวิวาทภายในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา เกิดจากคน 2 คนที่ทำร้าย ชกต่อยต่บตีกัน หรือเกิดจากกลุ่มหนึ่งซึ่งมี เพียงเล็กน้อยเกิดความคึกคะนอง การถูกชักชวนกันไปทะเลาะวิวาท อยากทำตัวโดดเด่น ไม่คิดถึงจิตใจของผู้อื่น

แม้กระทั่งพ่อแม่ของตนเอง ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม หรือการรุมทำร้ายกัน ซึ่งส่วนใหญ่มักไม่รุนแรงมากนักแค่เพียงเจ็บตัว สาเหตุมักเกิดจากการไปหาเรื่องกัน การถูกชักชวนกันไปทะเลาะวิวาทเพื่อเป็นการป้องกันและหาแนวทางในการให้นักเรียน นักศึกษา รู้รักสามัคคี จึง ดำเนินโครงการการแข่งขันกีฬาภายใน โครงการวันคริสต์มาส โครงการไหว้ครู เพื่อฝึกตนเองให้สามารถรู้จักแก้ปัญหาด้วยการใช้ความคิดด้วยเหตุผล หลีกเลี่ยงการใช้อารมณ์ และใช้ความรุนแรง มีการรวมกลุ่มตามความสนใจจัดตั้งชมรมตามความถนัดของตนเองเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายจิตใจให้มีความอ่อนโยน รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง มีวุฒิภาวะที่ดีและภูมิคุ้มกัน เช่น การอบรมจริยธรรมและพึงบรยายธรรมะ เป็นต้น

ด้านที่ 3 ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานี ได้ร่วมเสนอแนวทางป้องกันและหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติด ดำเนินโครงการประชุมผู้ปกครองนักเรียน นักศึกษา โครงการตรวจสุขภาพประจำปี เพราะครอบครัวที่อบอุ่นจะเป็นรั้วป้องกันสารเสพติดได้เป็นอย่างดี ถ้ามีปัญหาไม่พึ่งสารเสพติด ควรปรึกษาพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ โครงการแข่งขันกีฬาภายใน โครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด พยายามหลีกเลี่ยงจากสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้สารเสพติด เช่น หลีกเลี่ยงจากเพื่อน ที่ใช้สารเสพติด ถ้าพบว่ามีอาการจำหน่าย จ่ายแจกสารเสพติดกันในบริเวณโรงเรียนให้แจ้งครูอาจารย์ ถ้านอกโรงเรียนให้บอกผู้ปกครองให้ไปแจ้งตำรวจ แต่ต้องระมัดระวังในเรื่องความปลอดภัยด้วย เพราะถ้าผู้จำหน่ายรู้ว่าใครจัดผลประโยชน์หรือทำให้เขาเดือดร้อน

ด้านที่ 4 ความเสี่ยงด้านสังคม เช่น การตั้งครรภก่อนวัยอันควร เป็นต้น วิทยาลัยได้ดำเนินการจัดทำ โครงการประชุมผู้ปกครองนักเรียน นักศึกษา โครงการตรวจสุขภาพ และกิจกรรมชั่วโมง Home Room ทำให้ครูที่ปรึกษาเข้าพบให้คำปรึกษากับนักเรียนไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการเรียน ปัญหาส่วนตัว การประพฤติตน ทราบถึงปัญหาและมีการสร้างความร่วมมือในการค้นหา/วิเคราะห์ความเสี่ยงและกำหนดประเด็นความเสี่ยงด้านสังคม โดยมีประเด็นความเสี่ยงเรียงตามลำดับความสำคัญที่จะต้องป้องกัน และแก้ปัญหา การตั้งครรภก่อนวัยอันควร หนีเรียนไปเที่ยว สู้ลามก อนาจาร โดยมีมาตรการให้ครูและบุคลากรทุกหน่วยงานป้องกันและควบคุมความเสี่ยงด้านสังคมด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ

ด้านที่ 5 ความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม วิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานี ได้ดำเนินโครงการ และกิจกรรม เพื่อการสร้างการมีส่วนร่วมในการค้นหา/วิเคราะห์ความเสี่ยง และกำหนดประเด็นความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม โดยมีประเด็นความเสี่ยง เรียงตามลำดับความสำคัญที่จะต้องป้องกัน และแก้ปัญหา ดังนี้ การเล่นพนันและมั่วสุมภายในสถานศึกษา โดยมีมาตรการให้ครูและบุคลากรทุกคนป้องกันและควบคุมความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุมด้วย

ตนเองอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องโดยได้ จัดทำโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม โดยมีโครงการต่างๆ เช่น มีระเบียบว่าด้วยการควบคุมความประพฤติและการลงโทษให้สอดคล้องกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ วิทยาลัยฯ และพันธกิจของวิทยาลัย โครงการประชุมผู้ปกครองและนักเรียนนักศึกษา โครงการแข่งขันกีฬาภายใน โครงการวันสุนทรภู่ และโครงการวันคริสต์มาส

ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 3.6 คือระดับคุณภาพในการบริหารความเสี่ยง ดังนี้ สถานศึกษามีการวิเคราะห์และจัดทำแผน ปัจจัยการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความปลอดภัย 2) ด้านการทะเลาะวิวาท 3) ด้านยาเสพติด 4) ด้านสังคม ด้านการพนัน และ 5) การมั่วสุม โดยการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ผู้เรียนและผู้ปกครอง มีการดำเนินงาน ตามแผนงาน โครงการ มีการประเมินผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และมีผลทำให้ความเสี่ยงลดลง (มาตรฐานการอาชีวศึกษา, 2555, น. 56)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสรุปได้ว่า อาชีวศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และมีอิทธิพลต่อความมั่นคงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การกำหนดนโยบายของประเทศในด้านต่าง ๆ มีผลกระทบต่ออาชีวศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย ควรทำความเข้าใจในกระบวนการของการจัดการ อาชีวศึกษา และในขณะเดียวกันนักอาชีวศึกษาต้องสามารถให้ข้อมูลแก่ผู้กำหนดนโยบายโดยแจ้ง ให้ทราบถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับอาชีวศึกษา เช่น เช่น นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นต้น นอกจากนี้ นักอาชีวศึกษา ยังต้องพยายามหาทางปรับตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สามารถตอบสนองนโยบายเชิงรุกของรัฐบาลได้อย่างทันกาล โดยพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่ออาชีวศึกษา และการฝึกอาชีพ เช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม เป็นต้น นักอาชีวศึกษาต้องเตรียมพร้อมและรู้จักการบริหารจัดการกับ “ความเสี่ยง” ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและต้องสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดได้ตลอดเวลา และจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้ศึกษาได้ใช้กรอบแนวคิดของการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัย ดังนี้ ปัจจัยในการบริหารความเสี่ยงประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความเสี่ยงด้านความมั่นคงและด้านความปลอดภัย 2. ความเสี่ยงด้านการทะเลาะวิวาท 3. ความเสี่ยงด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด 4. ความเสี่ยงด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ และ 5. ความเสี่ยงด้านการพนันและมั่วสุม

โดยมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงสากล ISO 31000 กิตติพงษ์ จิรวังศ์ (2554, น. 116) อธิบายว่า มาตรฐาน ISO 31000 จะเป็นมาตรฐานใน ลักษณะของแนวปฏิบัติ (guideline) สำหรับการบริหารความเสี่ยง ไม่ใช่ข้อกำหนด (specification) โดยมี ชื่อเต็มว่า Risk Management – Guidelines on principles and implementation of risk management ซึ่งเนื้อหาของมาตรฐานนี้ จะเป็นการพัฒนาขึ้นมาจากแนวทางการบริหารความเสี่ยงตาม มาตรฐาน AS/NZS 4360:2004 เนื้อหาของมาตรฐาน ISO 31000 กรอบการบริหารความเสี่ยง (Framework for managing risk) ตามมาตรฐานบริหารความเสี่ยง สากล ISO 31000 แบ่งออกเป็น 4 ส่วน โดยขับเคลื่อนผ่านวงจร PDCA ซึ่งประกอบด้วย วางแผน (Plan) ลงมือทำ (Do) ตรวจสอบ (Check) และปรับปรุงแก้ไข (Act) (อัจจิมา ศิริสวัสดิ์, 2555, น. 21) ขนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ (2552, น. 430-432) อธิบายว่า การบริหารความเสี่ยง ISO31000 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การสื่อสารและการให้คำแนะนำการสื่อสารเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงเป็นการบอกกล่าว การบริหารความเสี่ยง ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงการให้คำแนะนำ เกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการตัดสินใจดำเนินการบริหาร ความเสี่ยง ทราบถึงความจำเป็นในการดำเนินการบริหารความเสี่ยง โดยมีการสื่อสารและเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจแนวคิด หลักการ และวิธีปฏิบัติที่ตรงกันตลอดจนสามารถ วิเคราะห์และจัดการความเสี่ยง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กำหนดสภาพแวดล้อม

- 2.1 การกำหนดสภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง องค์กรประกอบต่างๆ ที่อยู่ภายนอก องค์กรมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งการทำความเข้าใจในสภาพแวดล้อมภายนอก องค์กรจะช่วยสร้างความมั่นใจได้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร รวมถึงวัตถุประสงค์ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วน เสียอื่นๆ ได้รับการนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดเกณฑ์ความเสี่ยง สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ประกอบด้วย เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม กฎหมาย ข้อบังคับ การเงิน สภาพแวดล้อมในการแข่งขันทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ รวมถึงการยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- 2.2 การกำหนดสภาพแวดล้อมภายใน หมายถึง สิ่งที่อยู่ภายในองค์กรซึ่งมีอิทธิพลต่อ ความสำเร็จของวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยง จะต้องสอดคล้อง ในทิศทาง เดียวกันกับวัฒนธรรมกระบวนการ และโครงสร้างขององค์กร โดยสภาพแวดล้อมภายในขององค์กร ประกอบด้วย นโยบาย วัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ ที่จะต้องประสบความสำเร็จ ชิด ความสามารถขององค์กร ในรูปของทรัพยากร และความรู้ ระบบ

สารสนเทศ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน องค์กร การรับรู้ คุณค่า และวัฒนธรรมองค์กร โครงสร้าง เช่น ระบบการจัดการ บทบาทหน้าที่ และ ความรับผิดชอบ

3. การประเมินความเสี่ยงประกอบด้วยกระบวนการหลัก ๆ 3 กระบวนการดังต่อไปนี้

3.1 การระบุความเสี่ยง หมายถึง องค์กรจะต้องทำการระบุถึงแหล่งที่มาของความเสี่ยง ของความเสี่ยง และระบุปัจจัยเสี่ยง ตลอดจนพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ เหตุการณ์ และสาเหตุ รวมถึงผลที่จะ ตามมา เป้าหมายของขั้นตอนนี้จะเป็นการจัดทำรายการของความเสี่ยง จากเหตุการณ์ ที่ทำให้ความสำเร็จ ของวัตถุประสงค์เพิ่มขึ้น ปูองกันไม่ให้เกิดความสำเร็จขึ้น ลดระดับความสำเร็จ ลง หรือทำให้ความสำเร็จ เกิดการล่าช้า

3.2 การวิเคราะห์ความเสี่ยงจะเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยง การ ตัดสินใจในการจัดการกับความเสี่ยง โดยการพิจารณาถึงผลกระทบ และโอกาสในการเกิด ความเสี่ยง การวิเคราะห์อาจจะได้ทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ถึงปริมาณ หรือ เชิงปริมาณ (Quantitative) หรือ ผสมผสานกันไป

3.3 การประเมินความเสี่ยงเป้าหมายของการประเมินความเสี่ยงจะบ่งบอกถึง ระดับความสำคัญของความเสี่ยง ซึ่งเป็นสถานะของความเสี่ยงที่ได้จากการวิเคราะห์ผลกระทบและ โอกาสของแต่ละปัจจัยเสี่ยง ซึ่ง แบ่งเป็นระดับ เช่น สูงมาก สูง ปานกลาง และต่ำ องค์กรจะเป็นผู้ พิจารณาระดับความสำคัญของความเสี่ยงเพื่อ นำมาดำเนินการ

4. การจัดการความเสี่ยงแนวทางการจัดการความเสี่ยงประกอบด้วย

4.1 การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงเป็นการเลี่ยงกิจกรรมที่เป็นสาเหตุนำมาซึ่งความเสี่ยง โดย การตัดสินใจที่จะไม่เริ่มต้น หรือการดำเนินการต่อในกิจกรรมที่เกิดความเสี่ยงขึ้น ซึ่งจะมี ผลกระทบต่อ องค์กร คือ เช่น การหยุดการดำเนินการ การยกเลิกโครงการ (ขนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ, 2552, หน้า 431) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556, หน้า 32) อธิบายว่า การจัดการความ เสี่ยงหรือการ บริหารความเสี่ยง คือ การกำหนดแนวทางและกระบวนการในการระบุประเมิน จัดการ และติดตามความ เสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหน่วยงาน หรือการดำเนินงานขององค์กร รวมทั้งการกำหนดวิธีการในการ บริหารและการควบคุม หน่วยงาน หรือการดำเนินงานขององค์กร รวมทั้งการกำหนดวิธีการในการบริหาร และการควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ผู้บริหาร ระดับสูงยอมรับได้ ซึ่งสามารถมองได้เป็น 2 แบบ คือ

4.1.1) การกำจัดหรือลดปัจจัยต่างๆ ที่จะขัดขวางไม่ให้องค์กรบรรลุ วัตถุประสงค์ นั่นคือการปกป้องมูลค่าที่องค์กรที่มีอยู่ไม่ถูกทำลายไป

4.1.2) มองหาโอกาสที่จะสร้างความได้เปรียบในการดำเนินธุรกิจ การสร้าง มูลค่าให้กับองค์กร โดยการบริหารความเสี่ยง จะอาศัยการจัดลำดับความสำคัญหรือความรุนแรง

ของความ เสี่ยงนั้นเพื่อที่จะได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการบริหารจัดการกับสิ่งที่มี ความสำคัญมาก่อน และมี การค้ำนึ่งต้นทุนที่ต้องเสียไปกับผลประโยชน์ที่จะได้รับกลับมาด้วย (Trade-off between Cost and Benefit)

4.2 การลดความเสี่ยงเป็นการลดความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง หรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้น โดยการควบคุมภายในหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานเพื่อช่วยลด โอกาสที่ จะเกิดความเสี่ยงหาย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556, น.32) อธิบายว่า วิธีการจัดการตอบสนองความ เสี่ยงจำแนกเป็น 4 ประเภท (4T of Risk Responses) ดังนี้

4.2.1) Take การยอมรับความเสี่ยงการวิเคราะห์แล้วเห็นว่าไม่มีวิธีการจัดการ ความเสี่ยงใดเลยที่เหมาะสมเนื่องจากต้นทุนการจัดการความเสี่ยงสูงกว่าประโยชน์ที่จะได้รับอาจ ต้องยอมรับ ความเสี่ยง แต่ควรมีมาตรการติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อรองรับผลที่จะเกิดขึ้น

4.2.2) Treat การลด/ควบคุมความเสี่ยงความพยายามลดความเสี่ยง โดยการ เพิ่ม หรือการเปลี่ยนแปลงขั้นตอนบางส่วนของกิจกรรมหรือโครงการที่นำไปสู่เหตุการณ์ที่ เป็น ความเสี่ยง ลดความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่ เป็นความเสี่ยงจะเกิดขึ้น และลดระดับความ รุนแรง ของผลกระทบเมื่อเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงขึ้น

4.2.3) Terminate การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงการปฏิเสธและหลีกเลี่ยงโอกาสที่ จะเกิดความเสี่ยง โดยการหยุด ยกเลิก หรือเปลี่ยนแปลง กิจกรรมหรือโครงการที่จะนำไปสู่ เหตุการณ์ที่เป็น ความเสี่ยง

4.2.4) Transfer การกระจาย/โอนความเสี่ยงยกภาระในการเผชิญหน้ากับ เหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงและการจัดการกับความเสี่ยงให้ผู้อื่น มิได้เป็นการลดความเสี่ยงที่จะ เกิดขึ้นแต่เป็น การรับประกันว่าเมื่อเกิดความเสี่ยงเช่น การทำประกัน การทำสัญญา

4.3 การแบ่งปันความเสี่ยงให้กับหน่วยงานเป็นกระจายหรือถ่ายโอนความเสี่ยงให้ หน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อช่วยลดโอกาสที่จะเกิด ความเสี่ยงหรือระดับความ รุนแรง ของความเสียหายจากความเสี่ยงหนึ่งๆ เช่น การทำประกันภัยในรูปแบบต่างๆ การจัดหาความ ผู้เชี่ยวชาญจาก ภายนอกมาดำเนินการแทนในกรณีที่บุคลากรนอกนั้นไม่มีทักษะหรือความชำนาญ มากกว่าเป็นต้น

5. การเฝ้าติดตาม และการทบทวนความเสี่ยง องค์กรจะต้องจัดให้มีการเฝ้าและทบทวน ไว้เป็น หนึ่งในกระบวนการบริหารความเสี่ยง โดยจะต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบและกรอบเวลา ในการ ดำเนินการไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้การเฝ้าติดตามและทบทวน จะต้องครอบคลุมในทุกๆ ส่วน ของ กระบวนการบริหารความเสี่ยง อัญชลี พิพัฒน์เสริญ (2559, น. 126) อธิบายว่า การบริหารความ เสี่ยงประกอบไปด้วย กระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ 1. การระบุความเสี่ยง 2. การประเมินความเสี่ยง

ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 3. การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงและการวางแผนการตอบสนองความเสี่ยง 4. การติดตามและประเมินผลและสำหรับขั้นตอนกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวทาง ISO 31000

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธารชуда อมรเพชรกุล (2546) วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบบริหาร ความเสี่ยง ในส่วนการพัสดุสำนักบริหารแผนและการคลัง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ความเสี่ยงแบ่งออกเป็น 8 ประเภท คือ 1. ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการดำเนินงาน 2. ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากบุคลากร 3. ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการเงิน 4. ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากกลยุทธ์การบริหารงาน 5. ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากสภาวะการแข่งขัน 6. ความเสี่ยงจากคู่ค้าและลูกค้าและผู้ให้บริการ 7. ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากกฎระเบียบ กฎหมาย 8. ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจ การเมือง

ประกอบ กุลเกลี้ยง (2550) วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อ ป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้ลุกลาม ไปสู่สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ มีความสลับซับซ้อน และยากแก่การตรวจสอบ เช่นเดียวกับการคอร์รัปชันในสังคมอื่น ๆ พฤติกรรมคอร์รัปชันที่นิยามในงานวิจัยครั้งนี้ คือการทำหรือ ใช้เอกสารปลอม การใช้เวลาราชการไปหาประโยชน์แก่ตนเอง การออกคำสั่งสถานศึกษาที่ขัดต่อระเบียบกฎหมาย การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต การละทิ้งหรือการ ทอดทิ้งหน้าการพิจารณาความดีความชอบ ขัดต่อหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนด การล่วงละเมิดสิทธิเด็ก การประพฤติมิชอบในการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการ การประพฤติมิชอบในการคัดเลือกนักเรียน เข้าเรียน ฯลฯ ผลการวิจัยพบว่า การคอร์รัปชันยังมีปรากฏในสังคมไทยและในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมีความซับซ้อนยากแก่การตรวจสอบ เนื่องจากวัฒนธรรมของคนไทย และของ ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดโครงสร้างสถานศึกษาไม่สอดคล้องต่อภารกิจที่เปลี่ยนไปสู่การกระจายอำนาจ รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาพบว่า มีองค์ประกอบต่างๆคือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ดัชนีชี้วัดรูปแบบ แนวคิดพื้นฐานของ รูปแบบประกอบด้วยหลักการจัดการความเสี่ยงหลักการกระจายอำนาจแบบการมีส่วนร่วม หลักการ พัฒนาสมรรถนะบุคลากร และหลักการควบคุมองค์กร แต่ละหลักประกอบด้วยแนวทางการปฏิบัติ และใช้การตรวจ สอบความตรงของรูปแบบโดยการจัดการสัมมนาจัดเกล้า สาธารณะรูปแบบ

ประกอบ กุลเกลี้ยง , เจื้อจันท์ จงสถิตอยู่, สมบัติ นพรัก (2550) วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์ปชั่นในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาพบว่า การคอร์ปชั่นในสังคมอื่นๆ พฤติกรรมคอร์ปชั่นที่นิยามในงานวิจัยครั้งนี้คือ การทาหรือใช้เอกสารปลอม การใช้เวลาราชการไปหาประโยชน์แก่ตนเอง การออกคำสั่งสถานศึกษาที่ขัดต่อระเบียบกฎหมาย การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ โดยมิชอบหรือโดยทุจริต การละทิ้งหรือการทอดทิ้งหน้าที่ การพิจารณาความดีความชอบขัดต่อหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนด การล่วงละเมิดสิทธิเด็ก การประพฤตินิชอบในการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการ การประพฤตินิชอบในการคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียน การเรียกการรับหรือยอมจะรับเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ การเบียดบังยกยอกหรือนาทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ส่วนตัวโดยทุจริต การเบิกจ่ายเงินงบประมาณไม่โปร่งใส การเบิกจ่ายเงินนอกงบประมาณไม่โปร่งใส การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างไม่โปร่งใส การใช้ข้อสอบเอื้อเฉพาะผู้ที่ตนหรือคณะสอนพิเศษ การเสนอผลงานทางวิชาการเป็นเท็จ และการตัดสินใจผลการเรียน โดยไม่เป็นธรรมแก่นักเรียน และการจัดโครงสร้างสถานศึกษาไม่สอดคล้องต่อภารกิจที่เปลี่ยนไปสู่การกระจายอำนาจ รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์ปชั่นในสถานศึกษาพบว่า มีองค์ประกอบต่าง ๆ คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2)ดัชนีชี้วัดรูปแบบ .3)..แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ ประกอบด้วย..หลักการจัดการความเสี่ยง..หลักการกระจายอำนาจแบบการมีส่วนร่วม หลักการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร และหลักการควบคุมองค์การ

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2552) วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการเงิน ด้านความมั่นใจทางการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย โดยปัจจัยความเสี่ยงของสถานศึกษาในเมือง นอกเมืองและในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกัน แนวทางการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงถ่ายโอนความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านการเงินควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านความมั่นใจทางการศึกษาควรใช้วิธีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคีคือชุมชน ผู้ปกครองและผู้ประกอบการ ปัจจัยความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงถ่ายโอนความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยควรใช้วิธีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความ

เสี่ยงรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและ ผู้ที่เกี่ยวข้อง

วินัย เวียงลอ (2552) วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของโรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ พบว่า การใช้เงินที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของภารกิจเกิดจากกิจกรรมเร่งด่วนของการตั้งการจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือกิจกรรมใหม่ของชุมชนที่โรงเรียนเข้าร่วมและงานจัดเลี้ยงต่างๆที่เกิดจากวัฒนธรรมองค์กร โรงเรียนต้องหางบประมาณจากองค์กรอื่นมา สนับสนุนมากขึ้นและชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการเงินเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดขึ้นและการจัดลำดับการใช้เงินที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของภารกิจ ในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงโรงเรียนควรจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ชัดเจน ส่วนการลดความเสี่ยง โรงเรียนควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้เรื่องการเงินและบัญชีมาปฏิบัติหน้าที่โดยตรงและการปฏิบัติงานด้านการเงินและต้องดำเนินการให้ถูกต้องและเป็นไปตามระบบ ระเบียบ สำหรับการยอมรับความเสี่ยง ควรจัดงบประมาณสำรองให้ภารกิจที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ให้บรรลุผลสำเร็จ และไม่พบการดำเนินการถ่ายโอนความเสี่ยง ส่วนการควบคุมภายในโรงเรียนควรดำเนินการให้เป็นระบบและสามารถควบคุมการปฏิบัติงานการเงินของโรงเรียนได้

กิ่งกาญจน์ คงจูน (2553) วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ คือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ด้านการบริหารงบประมาณคืองบประมาณจำกัด ด้านบริหารงานบุคคลคือความปลอดภัยและขวัญกำลังใจ ด้านบริหารงานทั่วไปคือผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์และการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน และได้ใช้กลยุทธ์ในการบริหารทั้ง 4 งาน มีการกระจายอำนาจและสร้างเครือข่ายชุมชน

ไพรวลัย คุณาสถิตชัย (2553) วิจัยเรื่อง สภาพการบริหารความเสี่ยงของด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าระดับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในการปฏิบัติระดับมาก ยกเว้นการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับมาก แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่นนั้นคือ 1) กำหนดนโยบายบริหารความเสี่ยง ต้องเป็นนโยบายและบังคับผู้บริหารออกแนวทางการปฏิบัติ การกำหนดเรื่องความเสี่ยงในเรื่องการบริหารความเสี่ยง 2) มีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน 3) มีหน่วยงานให้คำปรึกษาส่วนกลาง การปฏิบัติงานต้องมีการปรับปรุงกระบวนการเพื่อลดความเสี่ยง 4) เจ้าหน้าที่ที่มีสมรรถนะในการให้บริการและควรคัดเลือกผู้ปฏิบัติทางการเงินและบัญชีอย่างรอบคอบ 5) การสื่อสารและให้ข้อมูลความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอโดย

เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง ประเด็นความเสี่ยงต้องได้รับการจัดการทันที และการปรับปรุงแผนการดำเนินงานที่จำเป็น 6) การจัดให้มีการอบรมและใช้กลไกการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อเผยแพร่ข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติที่เหมาะสม 7) จัดให้มีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือในการดำเนินกาสนับสนุนการนาการบริหารความเสี่ยงมาปฏิบัติ และพัฒนาความสามารถในการบริหารความเสี่ยงของพนักงาน 8) ผู้ตรวจสอบภายในมีบทบาทสำคัญในการทำให้มั่นใจว่าองค์กรมีการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการความเสี่ยง และในกรณีจำเป็นผู้ตรวจสอบภายในควรเสนอแนะประเด็นที่ควรได้รับการปรับปรุง

อดิศร สิ้นประสงค์ (2555) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยความเสี่ยงที่สำคัญในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชน และเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชน โดยวิธีการศึกษาแบบผสมวิธีทั้งการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยการบริหารความเสี่ยงในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชน 2) การวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชน 3) การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารความเสี่ยงกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยสถานศึกษาเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา จำนวน 207 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา และครูที่รับผิดชอบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา จำนวน 711 คน การพิจารณาการได้มาซึ่งรูปแบบการบริหารความเสี่ยง ใช้วิธีการสัมภาษณ์อ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้ทั้งแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง และแบบสอบถามความคิดเห็น และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และโปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยความเสี่ยงที่สำคัญในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชน มี 9 ด้าน คือ ด้านการติดตามและการประเมิน ด้านคุณภาพของสถานศึกษา ด้านความเชื่อมั่นในสถานศึกษา ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการบริหารจัดการด้านกลยุทธ์ ด้านการเรียนการสอน ด้านสังคม และด้านการบริการวิชาการหรือวิชาชีพ ส่วนรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า จากจำนวนปัจจัยความเสี่ยงทั้ง 9 ด้าน มีจำนวน 8 ด้าน ควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมโดยมาตรการเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง ได้แก่ ด้านการติดตามและการประเมิน ด้านคุณภาพสถานศึกษา ด้านความเชื่อมั่นในสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ด้านกลยุทธ์ ด้านการเรียนการสอน

ด้านสังคม และด้านการบริการวิชาการหรือวิชาชีพ ส่วนปัจจัยความเสี่ยงด้านการจัดสรรทรัพยากร ผลการวิจัยพบว่า ควรใช้วิธีการการยอมรับความเสี่ยงโดยไม่ดำเนินการใดๆ และการควบคุมโดยหา มาตรการเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างเครื่องมือ
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 76 วิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สอศ. 13 มิ.ย. 60) โดยมีผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Person) ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1) การกำหนดขนาดตัวอย่าง

จากจำนวนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 76 วิทยาลัย ผู้ศึกษาใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610, อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, น. 303) และสุ่มวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนตามสัดส่วน ได้จำนวน 63 วิทยาลัย

2) การสุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอน ดังนี้

2.1) จำแนกวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพาณิชยกรรมและกลุ่มอุตสาหกรรม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ตามสัดส่วนของลักษณะประชากร ที่เป็นตัวแทนมาในแต่ละกลุ่ม

2.2) ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละวิทยาลัยที่เป็นตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร วิทยาลัยละ 6 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหาร 3 คน และครูที่ปฏิบัติงาน 3 คน รวมทั้งสิ้น 378 คน ซึ่งเพียงพอและเหมาะสมต่อการวิจัยในครั้งนี้

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาเกี่ยวกับประเภทสถานศึกษา ประกอบด้วย ประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ความมั่นคงและความปลอดภัย การทะเลาะวิวาทของนักเรียน การป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด การคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ และการพนันและมั่วสุม

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) โดยกำหนดความมากน้อยหรือความเสี่ยงแต่ละด้านของการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

5 คะแนน	ระดับความคิดเห็น	มากที่สุด
5 คะแนน	ระดับความคิดเห็น	มาก
5 คะแนน	ระดับความคิดเห็น	ปานกลาง
5 คะแนน	ระดับความคิดเห็น	น้อย
5 คะแนน	ระดับความคิดเห็น	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

3.3 การสร้างเครื่องมือ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน

3.3.2 นำแนวคิด ทฤษฎีและข้อมูลต่าง ๆ มาทำแบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาแต่ละด้าน

3.3.3 หากคุณภาพเครื่องมือ

1. ความเที่ยงตรง (Validity) ดำเนินการโดยเสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ ตรวจสอบแก้ไขความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง เชิงเนื้อหาความสอดคล้องของคำถาม และวัตถุประสงค์

2. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณา ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item Objective Congruence = IOC) และคัดเลือกข้อความคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมา กำหนดเป็นข้อความ และปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของคณะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความถูกต้องเหมาะสม

3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครู และผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และรายข้อ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach)

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. ศึกษาภาคสนาม (Field Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ขอนหนังสือจากวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต แจ้งกับทางวิทยาลัยกลุ่มเป้าหมายเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ และแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยตนเอง

3.4.3 ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด ซึ่งได้พัฒนามาจากทฤษฎี แนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

3.4.4 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล พร้อมปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นระยะ เพื่อรับคำแนะนำชี้แจงให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.4.5 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

3.4.6 นำผลที่ได้จากแบบสอบถามมาสรุปเป็นตารางนำเสนอ

3.4.7 เขียนรายงานการวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาเกี่ยวกับประเภทสถานศึกษา ประกอบด้วย ประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรม ทำโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) เป็นแบบสอบถาม

3.5.2 วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2 ประกอบด้วย ความมั่นคงและความปลอดภัย การทะเลาะวิวาทของผู้เรียน การป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด การคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ และการพนันและมั่วสุม ทำโดยการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.5.3 วิเคราะห์ทดสอบเปรียบเทียบหาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม (t – test)

3.5.4 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสรุปเป็นรายด้านของผู้ที่แสดงความคิดเห็น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรมรวมจำนวน 63 สถาบัน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนทั้ง 2 ประเภท ในเขตกรุงเทพมหานคร เก็บข้อมูลกลับคืนได้จำนวน 57 สถาบัน คิดเป็นร้อยละ 90.47 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-Test) สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาจำแนกตามประเภทสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทสถานศึกษา

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครระหว่างประเภทพาณิชยกรรมและประเภทอุตสาหกรรม

ผลการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ถึง ตอนที่ 4 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาจำแนกตามประเภทสถานศึกษา
ปรากฏตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาจำแนกตามประเภทสถานศึกษา ประเภท
พาณิชยกรรมและประเภทอุตสาหกรรม

สถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทพาณิชยกรรม	37	64.91
ประเภทอุตสาหกรรม	20	35.09
รวม	57	100.00

จากตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลของสถานศึกษาเกี่ยวกับประเภทสถานศึกษา
ประกอบด้วย ประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรม ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็น
สถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม จำนวน 37 สถาบัน (ร้อยละ 64.91) ส่วนประเภทอุตสาหกรรม มี
จำนวน 20 สถาบัน (ร้อยละ 35.09)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัย
อาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ปรากฏตามตารางที่ 4.2 – 4.7

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัย
อาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม 5 ด้าน

การบริหารความเสี่ยง	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	อันดับ
ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย	4.14	0.78	มาก	1
ด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน	3.98	0.88	มาก	4
ด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด	4.04	0.80	มาก	3
ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพ สิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์	4.09	0.83	มาก	2
ด้านการพนันและมั่วสุม	3.97	0.87	มาก	5
รวม	4.04	0.83	มาก	-

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) และทั้ง 5 ด้านมีค่าเฉลี่ยระดับมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมา คือ ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ ($\bar{X} = 4.09$) และด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด ($\bar{X} = 4.04$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพนันและมั่วสุม ($\bar{X} = 3.97$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครด้านความมั่นคงและความปลอดภัย

ด้านของความมั่นคงและความปลอดภัย	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1.การจัดอาจารย์เวรยื่นต้อนรับประจำหน้าวิทยาลัยเพื่อการสอดส่องดูแล ความปลอดภัย	4.35	0.80	มาก	1
2.การจัดโครงการอบรมเกี่ยวกับกฎจราจร การใช้รถใช้ถนนแก่นักเรียน นักศึกษา	4.03	0.79	มาก	6
3.การตรวจสอบสภาพเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการอยู่เสมอ	4.12	0.85	มาก	3
4.มีป้ายประชาสัมพันธ์เตือนความปลอดภัยและวิธีการใช้งานอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ถูกต้อง	4.09	0.81	มาก	4
5.การตรวจสอบสภาพอุปกรณ์ดับเพลิงอย่างสม่ำเสมอ	4.18	0.73	มาก	2
6.การซักซ้อมวิธีการใช้งานอุปกรณ์ดับเพลิง	4.09	0.71	มาก	5
รวม	4.14	0.78	มาก	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) และทั้ง 6 ข้อ มีค่าเฉลี่ยระดับมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาแยกตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดอาจารย์เวรยื่นต้อนรับประจำหน้าวิทยาลัยเพื่อการสอดส่องดูแล ความปลอดภัย ($\bar{X} =$

4.35) รองลงมา คือ การตรวจสอบสภาพอุปกรณ์ดับเพลิงอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.18$) และการตรวจสอบสภาพเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดโครงการอบรมเกี่ยวกับกฎจราจร การใช้รถใช้ถนนแก่นักเรียน นักศึกษา ($\bar{X} = 3.97$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน

ด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1.การจัดโครงการสานสัมพันธ์ นักศึกษา ระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้องให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน	4.10	0.83	มาก	2
2.การจัดกิจกรรมพบครูที่ปรึกษา และครูที่ปรึกษาคอยติดตามอย่างใกล้ชิด	3.98	0.84	มาก	5
3.การจัดโครงการแข่งขันกีฬาภายในวิทยาลัย เพื่อสร้างความสามัคคี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา	4.03	0.83	มาก	4
4.การประสานงานร่วมมือกับอาจารย์ในสถาบันอื่นที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อระงับเหตุที่อาจก่อให้เกิดความบาดหมางระหว่างนักเรียนต่างสถาบัน	3.64	1.31	มาก	6
5.การส่งเสริมให้มีการจัดการอบรม หรือการเรียนที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อกล่อมเกล่าจิตใจ	4.06	0.70	มาก	3
5.การตักเตือนเมื่อมีการประพฤติผิด และยกย่องชมเชยผู้ที่มีความประพฤติดี	4.11	0.82	มาก	1
รวม	3.98	0.88	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) และทั้ง 6 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมาก เช่นกัน เมื่อพิจารณาแยกตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดักเตือนเมื่อมีการประพฤติผิด และยกย่องชมเชยผู้ที่มีความประพฤติดี ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมา คือ การจัดโครงการสานสัมพันธ์ นักศึกษาระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้องให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ($\bar{X} = 4.10$) และการส่งเสริมให้มีการจัดการอบรม หรือการเรียนที่สอดแทรกศีลธรรม เพื่อลดอ้อมเกล่าจิตใจ ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประสานงานร่วมมือกับอาจารย์ในสถาบันอื่นที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อระงับเหตุที่อาจก่อให้เกิดความบาดหมางระหว่างนักเรียนต่างสถาบัน ($\bar{X} = 3.64$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด

ด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด หรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย	ลำดับ
1.การรณรงค์ให้นักศึกษาตระหนักถึงโทษภัยของบุหรี่ของมินเมา และยาเสพติดทุกประเภท	4.06	0.76	มาก	2
2.การติดป้ายและรูปที่แสดงถึงอันตรายของโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่	4.16	0.77	มาก	1
3.การส่งเสริมการเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ ของนักศึกษา	4.04	0.78	มาก	5
4.การมีการตรวจสารเสพติด นักศึกษาทุกคน โดยได้รับความร่วมมือกับ หน่วยงานราชการอื่น ๆ	4.06	0.85	มาก	3
5.การติดตามบำบัด นักศึกษากลุ่มเสี่ยง โดยร่วมมือกับผู้ปกครองของนักศึกษา	4.04	0.77	มาก	4
6.การส่งเสริมกีฬา จัดกิจกรรมกีฬาสี การแข่งขัน ทักษะวิชาชีพ และให้รางวัลในการแข่งขัน	3.90	0.89	มาก	6
รวม	4.04	0.80	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) และทั้ง 6 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมาก เช่นกัน เมื่อพิจารณาแยกตามรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การคิดป้ายและรูปที่แสดงถึงอันตรายของโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา คือ การรณรงค์ให้นักศึกษาตระหนักถึงโทษภัยของบุหรี่ ของมีนเมา และยาเสพติดทุกประเภท ($\bar{X} = 4.06$) และการมีการตรวจสอบสารเสพติด นักศึกษาทุกคน โดยได้รับความร่วมมือกับ หน่วยงานราชการอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมกีฬา จัดกิจกรรมกีฬา การแข่งขัน ทักษะวิชาชีพ และให้รางวัลในการแข่งขัน ($\bar{X} = 3.90$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์

ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1.การกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาให้ติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด	3.76	1.24	มาก	6
2. การจัดกิจกรรมโครงการต่างๆเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงามของไทย	4.61	0.59	มากที่สุด	1
3.การจัดโครงการและชมรมต่าง ๆ เช่น จริยธรรมในการใช้สื่อ Social media เพื่อให้ นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	4.11	0.73	มาก	3
4.การดำเนินงานให้อาจารย์ที่ปรึกษา ติดตามและตรวจสอบกับผู้ปกครองนักศึกษา กรณีขาดเรียนบ่อย ๆ เป็นประจำ	4.02	0.74	มาก	4
5.การดำเนินงานให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ใกล้ชิดกับ นักศึกษาสามารถพูดคุยเรื่องต่างๆเกี่ยวกับภัยทางสื่อสังคมออนไลน์	3.96	0.89	มาก	5
6.การตรวจสอบพฤติกรรมของการใช้บริการผ่านสื่อ Social media ของนักเรียนนักศึกษา	4.13	0.82	มาก	2
รวม	4.09	0.83	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) และทั้ง 6 ข้อ มีค่าเฉลี่ยระดับมาก เช่นกัน เมื่อพิจารณาแยกตามรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่ดีงามของไทย ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมา คือ การตรวจสอบพฤติกรรมของการใช้บริการผ่านสื่อ Social media ของนักเรียนนักศึกษา ($\bar{X} = 4.13$) และการจัดโครงการและชมรมต่าง ๆ เช่น จริยธรรมในการใช้สื่อ Social media เพื่อให้ นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 4.11$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาให้ติดตามดูแล นักศึกษาอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 3.76$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการพนันและมั่วสุม

ด้านการพนันและมั่วสุม	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1.การสร้างการมีส่วนร่วมในการค้นหา/วิเคราะห์ความเสี่ยง และกำหนดประเด็นความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม	4.07	0.76	มาก	2
2.มีมาตรการให้ครูและบุคลากรทุกคนป้องกันและควบคุมความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุมด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ	4.04	0.84	มาก	3
3.อาจารย์เวรประจำวัน คอยตรวจตราห้องเรียนและบริเวณที่พักผ่อน มุมต่างๆ ในบริเวณสถานศึกษา เพื่อลดช่องทางการมั่วสุม	3.94	0.84	มาก	4
4.การจัดโครงการ อบรมที่ทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการใช้เงินอย่างประหยัดและพอเพียง หลีกเลี่ยงในการพนันทุกชนิด	3.81	0.97	มาก	6
5.จัดโครงการส่งเสริมศีลธรรม และการทำความดีของนักศึกษา เพื่อลดช่องทางการมั่วสุม	4.09	0.86	มาก	1
6.การจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อเน้นให้ครูและนักศึกษามีการทำกิจกรรมร่วมกัน	3.91	0.96	มาก	5
รวม	3.97	0.87	มาก	-

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการพนันและมั่วสุม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) และทั้ง 6 ข้อมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เช่นกัน เมื่อพิจารณาแยกตามรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดโครงการส่งเสริมศีลธรรม และการทำความดีของนักศึกษา เพื่อลดช่องทางในการมั่วสุม ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา คือ การสร้างการมีส่วนร่วมในการค้นหา/วิเคราะห์ความเสี่ยงและกำหนดประเด็นความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม ($\bar{X} = 4.07$) และมีมาตรการให้ครูและบุคลากรทุกคนป้องกันและควบคุมความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุมด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.04$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดโครงการ อบรมที่ทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการใช้เงินอย่างประหยัดและพอเพียง หลีกเลี่ยงในการพนันทุกชนิด ($\bar{X} = 3.81$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามประเภทสถานศึกษา ปรากฏตามตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรม

การบริหารความเสี่ยง	พาณิชยกรรม		อุตสาหกรรม		t-test	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย	4.18	0.52	4.09	0.43	1.784	.036*
2.ด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน	4.00	0.62	3.97	0.44	.526	.004**
3.ด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด	4.07	0.63	4.00	0.51	.432	.006**
4.ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์	4.14	0.46	4.02	0.44	.155	.881
5.ด้านการพนันและมั่วสุม	4.03	0.58	3.90	0.56	.143	.892
รวม	4.08	0.56	3.99	0.48	.608	.886

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 / **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.8 พบว่า วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรม โดยภาพรวมมีการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแยกรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย 2) ด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน และ 3) ด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด ส่วนอีก 2 ด้าน คือ 1) ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ และ 2) ด้านการพนันและมั่วสุม ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครระหว่างประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรม

แนวทางและวิธีการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน

1. นโยบายและแผนในการ บริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน

ผลการวิจัย พบว่า วิทยาลัยอาชีวศึกษาต้องสามารถบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการบริหารความเสี่ยงในเชิงป้องกันและแก้ไขด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส ถูกต้อง ครบถ้วนอย่างสม่ำเสมอส่งเสริมและผลักดันให้วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการจัดทำกระบวนการบริหารความเสี่ยง แบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพได้ตามมาตรฐานบริหารความเสี่ยง และตามหลักเกณฑ์ ส่งเสริม และพัฒนาให้เจ้าหน้าที่และผู้บริหารทุกระดับมีความรู้เข้าใจมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารความเสี่ยง อาชีวศึกษาต้องมีระบบการติดตาม รายงาน ทบทวน ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และจัดทำเอกสาร คู่มือ ระเบียบ และวิธีปฏิบัติงาน พร้อมทั้งควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติอยู่จริง

โดยยังแสดงความคิดเห็นว่า

1. มุ่งมั่นที่จะดำเนินงานด้านการบริหารความเสี่ยงให้ทั่วทั้งองค์กรและเป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีและเป็นสากล โดยคำนึงถึงมาตรฐานคุณภาพการศึกษา การวิจัย การบริการสุขภาพ และการบริการวิชาการ เพื่อการ สร้างมูลค่าเพิ่มแก่องค์กร

2. บุคลากรทุกคนจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่อาจ ส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยและส่วนงาน ทั้งเป็นความเสี่ยงและโอกาส โดยบริหารจัดการให้อยู่ใน ระดับที่ยอมรับได้

3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาและส่วนงานจะต้องติดตามและทบทวนเหตุการณ์ความเสี่ยงให้สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ

2. แนวทางและวิธีการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในเรื่องของแนวทางและวิธีบริหารความเสี่ยงโดยประเภทพาณิชย์กรรมเล็ก วิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ในพระอุปถัมภ์ฯ ประเภทอุตสาหกรรมเล็ก วิทยาลัยไทยวิจิตรศิลป์

2.1 ด้านการระบุความเสี่ยงหรือปัจจัยเสี่ยง ผลการวิจัย พบว่า มีแต่ละวิทยาลัยมีความเสี่ยงที่แตกต่างกันตามประเภทของวิทยาลัยพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม ได้แก่ 1) การระบุความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์ KSF (KEY SUCCESS FACTOR: ปัจจัยแห่งความสำเร็จ) ที่จะทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายขององค์กร 2) การระบุความเสี่ยงโดยการรวมกลุ่มระดมสมองเพื่อให้ได้ความเสี่ยงที่หลากหลาย 3) การระบุความเสี่ยงโดยการใช้ Check List ในกรณีที่มีข้อจำกัดตามงบประมาณและทรัพยากร 4) การระบุความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์จากการตั้งคำถาม (WHAT-IF ANALYSIS) 5) การระบุความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนที่สำคัญ

2.2 ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง ผลการวิจัย พบว่า มีการประชุมวางแผนพิจารณาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยอาชีวศึกษา ซึ่ง จำแนกความเสี่ยงเป็น 4 ด้าน คือ

- ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ หรือปัจจัย ต่างๆที่ทำให้มหาวิทยาลัยไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ ตัวอย่างความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด แผนกลยุทธ์ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ขาดแคลนทรัพยากรสำคัญในการขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์ให้สำเร็จ เช่น คน เงิน เครื่องมือ เป็นต้น

- ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากกระบวนการปฏิบัติงานที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน ตัวอย่างความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ได้แก่ การดำเนินโครงการล่าช้า/ล้มเหลว วัสดุ/อุปกรณ์/เครื่องมือ ที่ใช้ ในการดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ

- ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) เป็นความเสี่ยงทางการเงินที่ทำให้องค์กรไม่บรรลุวัตถุประสงค์รวมถึงข้อมูลและการรายงานที่ถูกต้องที่นำไปสู่การตัดสินใจของผู้บริหาร ตัวอย่างความเสี่ยงด้านการเงิน ได้แก่ การขาดสภาพคล่องทางการเงิน รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลสำคัญผิดพลาดเคลื่อน ขาดทุนจากการลงทุน

- ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliance Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติทั้งของวิทยาลัยอาชีวศึกษาและของหน่วยงาน ภายนอก รวมถึง การที่กฎ ระเบียบ ที่ถูกกำหนดขึ้นไม่ชัดเจนต้องใช้ดุลยพินิจหรือการตีความ

2.3 ด้านการกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยง ผลการวิจัย พบว่า มีแผนป้องกัน โดยการกำหนดนโยบายการบริหารความเสี่ยง กำหนดแนวปฏิบัติและรูปแบบการรายงาน กำหนดระดับการยอมรับความเสี่ยง กำหนดเกณฑ์การวัดผลกระทบและโอกาสในการเกิดระดับวิทยาลัย อาชีวศึกษา

2.4 ด้านการติดตาม รายงาน และประเมินผลการดำเนินการ ผลการวิจัย พบว่า มีการติดตามผลการปฏิบัติตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการความเสี่ยงมีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม หรือควรปรับเปลี่ยนหากแผนนั้นไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอการติดตามผลการดำเนินการ โดยผู้บริหารและบุคลากรภายในส่วนงานเอง ในบางกรณีอาจให้ที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญอิสระจากภายนอกส่วนงานช่วยในการติดตามเป็นครั้งคราวได้

2.5 ด้านการทบทวนการบริหารความเสี่ยง ผลการวิจัย พบว่า มีวิธีการทบทวนการบริหารความเสี่ยง โดย PDCA ซึ่ง Plan คือ การวางแผน DO คือ การปฏิบัติตามแผน Check คือ การตรวจสอบ Act คือ การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม หรือ การจัดทำมาตรฐานใหม่ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการยกระดับคุณภาพทุกครั้งที่การดำเนินงานตามวงจร PDCA หมุนครบรอบ ก็จะเป็นแรงส่งสำหรับการดำเนินงานในรอบต่อไป และก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยเน้นหลักของการมุ่งสู่ประสิทธิภาพอันก่อให้เกิดประสิทธิผลในทุก ๆ ด้าน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามประเภทพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม
3. เพื่อศึกษาแนวทางและวิธีการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครระหว่างประเภทพาณิชยกรรมและประเภทอุตสาหกรรม

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ตามหัวข้อ 5.1 กลุ่มตัวอย่าง คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรมรวมจำนวน 63 สถาบัน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนทั้ง 2 ประเภท ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 378 คน เก็บข้อมูลกลับคืนได้จำนวน 57 สถาบัน คิดเป็นร้อยละ 90.48 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยทั้ง 3 ข้อ สรุปตามประเด็นได้ดังนี้

5.1.1 การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

5.1.1.1 ผลการวิจัยในภาพรวม พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมาก และทั้ง 5 ด้านมีค่าเฉลี่ยระดับมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย รองลงมา คือ ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์และด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพนันและมั่วสุม

5.1.1.2 ผลการวิจัยแยกตามรายด้าน 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก และทุกข้อมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เช่นกัน เมื่อพิจารณาแยกตามรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดหาอาจารย์เวรเย็นต้อนรับประจำหน้าวิทยาลัยเพื่อการสอดส่องดูแล ความปลอดภัย รองลงมา คือ การตรวจสอบสภาพอุปกรณ์ดับเพลิงอย่างสม่ำเสมอ และมีการตรวจสอบสภาพเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการอยู่เสมอ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดทำโครงการอบรมเกี่ยวกับกฎจราจร การใช้รถใช้ถนนแก่นักเรียน นักศึกษา

2) ด้าน การทะเลาะวิวาทของผู้เรียน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก และทุกข้อมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เช่นกัน เมื่อพิจารณาแยกตามรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การตัดเตือนเมื่อมีการประพฤติผิด และยกย่องชมเชยผู้ที่มีความประพฤติดี รองลงมา คือ การจัดทำโครงการสานสัมพันธ์ นักศึกษาระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้องให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน และการส่งเสริมให้มีการจัดการอบรม หรือการเรียนรู้ที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อกล่อมเกลาจิตใจ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประสานงานร่วมมือกับอาจารย์ในสถาบันอื่นที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อระงับเหตุที่อาจก่อให้เกิดความบาดหมางระหว่างนักเรียนต่างสถาบัน

3) ด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก และทั้ง 6 ข้อมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เช่นกัน เมื่อพิจารณาแยกตามรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การติดป้ายและรูปที่แสดงถึงอันตรายของโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ รองลงมา คือ การรณรงค์ให้นักศึกษาตระหนักถึงโทษภัยของบุหรี่ ของมึนเมา และยาเสพติดทุกประเภท และการมีการตรวจสอบสารเสพติด นักศึกษาทุกคน โดยได้รับความร่วมมือกับ หน่วยงานราชการอื่น ๆ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมกีฬา จัดกิจกรรมกีฬา การแข่งขัน ทักษะวิชาชีพ และให้รางวัลในการแข่งขัน

4) ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพ สิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ พบว่า การบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก และทั้ง 6 ข้อมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เช่นกัน เมื่อพิจารณาแยกตามรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรม โครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่ดีงามของไทย รองลงมา คือ การตรวจสอบพฤติกรรมของการใช้บริการผ่านสื่อ Social media ของนักเรียนนักศึกษา และการจัดโครงการและชมรมต่าง ๆ เช่น จริยธรรมในการใช้สื่อ Social media เพื่อให้ นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา ให้ติดตามดูแล นักเรียนอย่างใกล้ชิด

5) ด้านการพนันและมั่วสุม พบว่า การบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการพนันและมั่วสุม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก และทั้ง 6 ข้อมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เช่นกัน เมื่อพิจารณาแยกตามรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดโครงการส่งเสริมศีลธรรม และการทำความดีของนักศึกษา เพื่อลดช่องทางการมั่วสุม รองลงมา คือ การสร้างการมีส่วนร่วมในการค้นหา/วิเคราะห์ความเสี่ยงและกำหนดประเด็นความเสี่ยง ด้านการพนันและการมั่วสุม และมีมาตรการให้ครูและบุคลากรทุกคนป้องกันและควบคุมความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุมด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดโครงการอบรมที่ทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการใช้เงินอย่างประหยัดและพอเพียง หลีกเลี่ยงในการพนันทุกชนิด

5.1.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทสถานศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแยกรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย ด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน และด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด ส่วนอีก 2 ด้าน คือ ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ และด้านการพนันและมั่วสุม ไม่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครระหว่างประเภทพาณิชยกรรมและประเภทอุตสาหกรรม

1. นโยบายและแผนในการ บริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน

วิทยาลัยอาชีวศึกษาต้องสามารถบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลักดันให้วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการจัดทำกระบวนการบริหารความเสี่ยง แบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพได้ตามมาตรฐานบริหารความเสี่ยง

2. แนวทางและวิธีการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน

2.1 ด้านการระบุความเสี่ยงหรือปัจจัยเสี่ยง ผลการวิจัย พบว่า จำแนกความเสี่ยงเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) การระบุความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์ KSF (KEY SUCCESS FACTOR: ปัจจัยแห่งความสำเร็จ) ที่จะทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายขององค์กร 2) การระบุความเสี่ยงโดยการรวมกลุ่มระดมสมองเพื่อให้ได้ความเสี่ยงที่หลากหลาย 3) การระบุความเสี่ยงโดยการใช้ Check List ในกรณีที่มีข้อจำกัดตามงบประมาณและทรัพยากร 4) การระบุความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์จากการตั้งคำถาม (WHAT-IF ANALYSIS) 5) การระบุความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนที่สำคัญ

2.2 ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง ผลการวิจัย พบว่า มีการประชุมวางแผนพิจารณาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยอาชีวศึกษา ซึ่ง จำแนกความเสี่ยงเป็น 4 ด้าน คือ

- ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ หรือปัจจัย ต่างๆที่ทำให้มหาวิทยาลัยไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ ตัวอย่างความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด แผนกลยุทธ์ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ขาดแคลนทรัพยากรสำคัญในการขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์ให้สำเร็จ เช่น คน เงิน เครื่องมือ เป็นต้น

- ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากกระบวนการปฏิบัติงานที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน ตัวอย่างความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ได้แก่ การดำเนินโครงการล่าช้า/ล้มเหลว วัสดุ/อุปกรณ์/เครื่องมือ ที่ใช้ ในการดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ

- ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) เป็นความเสี่ยงทางการเงินที่ทำให้องค์กรไม่บรรลุวัตถุประสงค์รวมถึงข้อมูลและการรายงานที่ถูกต้องที่นำไปสู่การตัดสินใจของผู้บริหาร ตัวอย่างความเสี่ยงด้านการเงิน ได้แก่ การขาดสภาพคล่องทางการเงิน รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลสำคัญผิดพลาดคลาดเคลื่อนขาดทุนจากการลงทุน

- ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliance Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติทั้งของวิทยาลัยอาชีวศึกษาและของหน่วยงาน ภายนอก รวมถึง การที่กฎระเบียบ ที่ถูกกำหนดขึ้น ไม่ชัดเจนต้องใช้ดุลยพินิจหรือการตีความ

2.3 ด้านการกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยง ผลการวิจัย พบว่า มีแผนป้องกัน โดยการกำหนดนโยบายการบริหารความเสี่ยง กำหนดแนวปฏิบัติและรูปแบบการรายงาน กำหนดระดับการยอมรับความเสี่ยง กำหนดเกณฑ์การวัดผลกระทบและโอกาสในการเกิดระดับวิทยาลัยอาชีวศึกษา

2.4 ด้านการติดตาม รายงาน และประเมินผลการดำเนินการ ผลการวิจัย พบว่า มีการติดตามผลการปฏิบัติตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการความเสี่ยงมีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม หรือควรปรับเปลี่ยนหากแผนนั้นไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอการติดตามผลควรดำเนินการ โดยผู้บริหารและบุคลากรภายในส่วนงานเอง ในบางกรณีอาจให้ที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญอิสระจากภายนอกส่วนงานช่วยในการติดตามเป็นครั้งคราวได้

2.5 ด้านการทบทวนการบริหารความเสี่ยง ผลการวิจัย พบว่า มีวิธีการทบทวนการบริหารความเสี่ยง โดย PDCA ซึ่ง Plan คือ การวางแผน DO คือ การปฏิบัติตามแผน Check คือ การตรวจสอบ Act คือ การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม หรือ การจัดทำมาตรฐานใหม่ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการยกระดับคุณภาพทุกครั้งที่การดำเนินงานตามวงจร PDCA หมุนครบรอบ ก็จะเป็นแรงส่งสำหรับการดำเนินงานในรอบต่อไป และก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยเน้นหลักของการมุ่งสู่ประสิทธิภาพอันก่อให้เกิดประสิทธิผลในทุก ๆ ด้าน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำประเด็นหรือข้อค้นพบที่สำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย ด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน ด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ และด้านการพนันและมั่วสุม พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย ผลวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่แล้ววิทยาลัยจะให้ความสำคัญไปในด้านความมั่นคงและความปลอดภัย เพราะว่า โดยส่วนมากทางวิทยาลัยจะมี

วิธีการที่ป้องกันความปลอดภัยให้แก่เด็กเป็นอันดับที่ต้น ๆ จะเห็นได้จากการจัดอาจารย์เวรขึ้นต้อนรับประจำหน้าวิทยาลัยเพื่อการสอดส่องดูแล ความปลอดภัย โดยทางวิทยาลัยเกือบทุกวิทยาลัยให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว และยังสอดคล้องกับดวงใจ ช่วยตระกูล (2551) ที่วิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย เป็นปัจจัยความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยควรใช้วิธีการควบคุมและ มาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์มีค่าเฉลี่ยระดับรองลงมา ผลวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ทางวิทยาลัยให้ความสำคัญจะเห็นได้จาก วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ของครูที่ปรึกษาให้ติดตามดูแล นักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการจัดโครงการและชมรมต่าง ๆ เช่น จริยธรรมในการใช้สื่อ Social media เพื่อให้ นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีวิธีการตรวจสอบพฤติกรรมของการใช้บริการผ่านสื่อ Social media ของนักเรียนนักศึกษา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับไพรวัลย์ คุณาสถิตชัย (2553) ที่วิจัยเรื่องสภาพการบริหารความเสี่ยงของด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า การสื่อสารและให้ข้อมูลความเสี่ยงทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง ประเด็นความเสี่ยงต้องได้รับการจัดการทันทีและการปรับปรุงแผนการดำเนินงานที่จำเป็น

2) การบริหารความเสี่ยงด้านความมั่นคงและความปลอดภัย ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนมีการจัดอาจารย์เวรขึ้นต้อนรับประจำหน้าวิทยาลัยเพื่อการสอดส่องดูแล ความปลอดภัย ผลวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดอาจารย์เวรขึ้นต้อนรับประจำหน้าวิทยาลัยเพื่อการสอดส่องดูแล ความปลอดภัยเป็นส่วนหนึ่งที่ทางวิทยาลัยใส่ใจและให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวเพราะจะได้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและทั้งเพิ่มความปลอดภัยให้แก่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองอีกด้วย และยังความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551) ได้ศึกษาถึงการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาว่า การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษานั้นไม่ใช่เรื่องใหม่แต่เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่หลายเรื่อง เช่น ความปลอดภัยของครูนักเรียน การควบคุมภาวะโภชนาการในโรงเรียน การป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุ การรักษาความปลอดภัย ระบบป้องกันคุณภาพ การป้องกันอุบัติเหตุ การใช้เครื่องมือที่ ปลอดภัย การเขียนป้ายบอกอันตราย สิ่งเหล่านี้เรียกว่าโปรแกรมเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดโครงการอบรมเกี่ยวกับกฎจราจร การใช้รถใช้ถนนแก่นักเรียน นักศึกษา แสดงให้เห็นว่า การจัดการอบรมหรือให้ความรู้ต่าง ๆ แก่เด็กยังไม่ค่อยมีการเพิ่มบทบาทหรือจัดกิจกรรมในเรื่องดังกล่าว จะเห็นได้

จากที่วิทยาลัยได้ให้ความสำคัญในอื่นอื่น ๆ เช่น จัดอาจารย์เวรยื่นต้อนรับประจำหน้าวิทยาลัย แสดงให้เห็นว่าการจัดโครงการอบรมเกี่ยวกับกฎจราจรทางวิทยาลัยอาจจะขาดความรู้ในเรื่องของ ข้อกฎหมาย จึงเป็นผลทำให้ทางวิทยาลัยละเลยในเรื่องดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ ไพรวลัย คุณา สติตชัย (2533) ที่วิจัยเรื่อง สภาพการบริหารความเสี่ยงของด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า การจัดให้มีการอบรมและใช้ กลไกการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ความ รับผิดชอบของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ควรให้ความสำคัญต่อการจัด กิจกรรมเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจและสร้างความตระหนักต่อการเคารพกฎจราจรให้แก่นักเรียน และนักศึกษา เพื่อความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน

3) การบริหารความเสี่ยงด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการตักเตือนเมื่อมีการประทุพติผิด และยกย่องชมเชยผู้ที่มีความประพฤติดี แสดงให้เห็นว่า การตักเตือนในพฤติกรรมที่นักเรียนทำผิด ทางวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญยิ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยที่สูง ดังนั้น ในพฤติกรรมดังกล่าวทำให้ทราบว่า ทาง วิทยาลัยได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวในอันดับต้น ๆ ซึ่งจะส่งผลไปในทิศทางที่ดีต่อวิทยาลัย โดยสอดคล้องกับประกอบ กุลเกลี้ยง (2550) ที่วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อ ป้องกัน คอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การประทุพติผิด และยกย่องชมเชย เป็นมาตรการใน ป้องกันความเสี่ยงเพื่อ ป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผลการวิจัยยังพบว่า การ คอร์รัปชันยังมีปรากฏในสังคมไทยและในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมีความซับซ้อนยากแก่การ ตรวจสอบ เนื่องจากวัฒนธรรมของคนไทย และของ ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดโครงสร้างสถานศึกษาไม่สอดคล้องต่อภารกิจที่เปลี่ยนไปสู่การกระจายอำนาจ รูปแบบการ บริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิทยาลัย อาชีวศึกษาเอกชนมีการประสานงานร่วมมือกับอาจารย์ในสถาบันอื่นที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อระงับเหตุที่ อาจก่อให้เกิดความบาดหมางระหว่างนักเรียนต่างสถาบัน แสดงให้เห็นว่า ทางวิทยาลัยยังขาดการ ประสานงานร่วมมือกับอาจารย์ในสถาบันอื่นที่อยู่ใกล้เคียง จึงสามารถทำให้ทราบว่าขาดความ ร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ใช่ผลดีที่จะทำให้ทางวิทยาลัยป้องกันความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้เลย ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมที่ดี จะต้องอาศัยจากภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาร่วมมือจึงจะ สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ให้สำคัญคู่ตามที่ต้องการได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วินัย เวียงลอ (2552) ที่วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของโรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ พบว่า โรงเรียนต้องหา งบประมาณจากองค์การอื่นมา สนับสนุน มากขึ้นและชุมชนต้องมีส่วนร่วม และมีการประสานงาน ร่วมมือกับอาจารย์ในสถาบันอื่นในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้าน

การเงินเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดขึ้นและการจัดลำดับการใช้เงินที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของภารกิจ ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครควรส่งเสริมให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงและควรร่วมมือกันในการดูแลนักเรียนนักศึกษาและจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันด้วย

4) การบริหารความเสี่ยงด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนมีการติดป้ายและรูปที่แสดงถึงอันตรายของโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ แสดงให้เห็นว่า การติดป้ายและรูปที่แสดงถึงอันตรายของโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ มีผลทำให้เด็กนักเรียนสามารถลดละเลิกต่อสิ่งเสพติดได้ และอาจจะเป็นเพราะว่าเด็กนักเรียนเกิดความกลัวต่อพิษภัยของยาเสพติด และสอดคล้องกับดวงใจช่วยตระกูล (2552) ที่วิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงใน สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด ความปลอดภัยของครูและนักเรียน การควบคุมภาวะโภชนาการในโรงเรียน การป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุ การรักษาความปลอดภัย เป็นส่วนสำคัญต่อการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนการส่งเสริมกีฬา จัดกิจกรรมกีฬา การแข่งขัน ทักษะวิชาชีพ และให้รางวัลในการแข่งขัน แสดงให้เห็นว่า ในข้อดังกล่าวทางวิทยาลัยอาจมองข้ามหรือไม่ค่อยให้ความสำคัญเพราะว่า ทางวิทยาลัยอาจจะมองว่าการส่งเสริมกีฬา จัดกิจกรรมกีฬา การแข่งขัน ทักษะวิชาชีพไม่ได้มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ คงจูน (2553) ที่วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการความเสี่ยงทางด้านการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 พบว่า การบริหารงานทั่วไปในด้านการส่งเสริมกีฬา การจัดกิจกรรมกีฬา การแข่งขันไม่ได้มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงทางด้านการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ควรส่งเสริมให้ทางวิทยาลัยเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว เพราะจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ดังนั้น วิทยาลัยจึงอาจจะต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแก่เด็กนักเรียน เพื่อจะได้เป็นการกระตุ้นให้เด็กนักเรียนออกกำลังกายมากกว่าไปแสดงหายาเสพติด เป็นต้น

5) การบริหารความเสี่ยงด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพ สิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนมีการจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่พึงามของไทย สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทนา สาขากรและคณะ (2550) ที่กล่าวว่า ความเสี่ยงด้านสังคม เช่น การตั้งครรภ์ก่อนวัย

อันควร วิทยาลัยได้ดำเนินการจัดทำ โครงการประชุมผู้ปกครองนักเรียน นักศึกษา โครงการตรวจสุขภาพ และกิจกรรมชั่วโมง Home Room ทำให้ครูที่ปรึกษาเข้าพบให้คำปรึกษากับนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการเรียน ปัญหาส่วนตัว การประพฤติตน ทราบถึงปัญหาและมีการสร้างความร่วมมือในการค้นหา/วิเคราะห์ความเสี่ยงและกำหนดประเด็นความเสี่ยงด้านสังคม โดยมีประเด็นความเสี่ยงเรียงตามลำดับความสำคัญที่จะต้องป้องกัน และแก้ปัญหา การตั้งครรภก่อนวัยอันควร หนีเรียนไปเที่ยว สื่อลามกอนาจาร โดยมีมาตรการให้ครูและบุคลากรทุกหน่วยงานป้องกันและควบคุมความเสี่ยงด้านสังคมด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาให้ติดตามดูแล นักศึกษาอย่างใกล้ชิด แสดงให้เห็นว่า ทางวิทยาลัยได้ละเอียดในเรื่องดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ดังนั้น การเพิ่มบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาจึงเป็นบทบาทที่ทางวิทยาลัยควรให้ความสำคัญยิ่ง เพราะถ้าครูที่ปรึกษามีการดูแลและติดตามเด็กนักเรียน ก็อาจจะส่งผลไปในทางที่ดีต่อเด็กนักเรียนได้ และสอดคล้องกับ สงวน ช่างฉัตร (2547) ที่วิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงของโครงการพบว่า ความเสี่ยงด้านการกำหนดปฏิบัติการบทบาทหน้าที่ของครูส่งผลให้วิทยาลัยเกิดความเสี่ยงเช่นกัน ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ควรส่งเสริมให้ครู อาจารย์ พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง หน่วยงานและเด็ก ต้องพัฒนาเทคนิคการบริหารความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติของหน่วยงาน โดยเฉพาะการบริหารความเสี่ยง ในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงเฉพาะเรื่อง เช่น จัดกิจกรรมให้ครูเข้ามามีบทบาทแก่เด็กนักเรียนมากขึ้น

6) การบริหารความเสี่ยงด้านการพนันและมั่วสุม ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนมีโครงการส่งเสริมศีลธรรม และการทำความดีของนักศึกษา เพื่อลดช่องทางการมั่วสุม แสดงให้เห็นว่า การพนันและมั่วสุมเป็นสิ่งสำคัญที่เด็กนักเรียนอาจจะใช้เวลาว่างมานั่งจับกลุ่มเพื่อเล่นการพนัน โดยทางวิทยาลัยควรจัดหากิจกรรมระหว่างครูและเด็กนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อจะได้ทำให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทนา สาขากรและคณะ, 2550 ที่กล่าวในด้านที่ 5 คือ ความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม วิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานี ได้ดำเนินโครงการ และกิจกรรม เพื่อการสร้างการมีส่วนร่วมในการค้นหา/วิเคราะห์ความเสี่ยงและกำหนดประเด็นความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม โดยมีประเด็นความเสี่ยง เรียงตามลำดับความสำคัญที่จะต้องป้องกัน และแก้ปัญหา ดังนี้ การเล่นพนันและมั่วสุมภายในสถานศึกษา โดยมีมาตรการให้ครูและบุคลากรทุกคน ป้องกันและควบคุมความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุมด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง โดยได้ จัดทำโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม โดยมีโครงการต่างๆ เช่น มีระเบียบว่าด้วยการควบคุมความประพฤติและการลงโทษให้

สอดคล้องกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ วิสัยทัศน์ และพันธกิจของวิทยาลัย โครงการประชุมผู้ปกครองและนักเรียนนักศึกษา โครงการแข่งขันกีฬาภายใน โครงการวันสุนทรภู่ และโครงการวันคริสต์มาส ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนมีการจัดโครงการอบรมที่ทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการใช้เงินอย่างประหยัดและพอเพียง หลีกเลี่ยงในการพนันทุกชนิด แสดงให้เห็นว่า ทางวิทยาลัยไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร จึงส่งผลให้เด็กนักเรียนมองข้ามถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว ดังนั้นทางวิทยาลัยควรเพิ่มบทบาทให้ครูจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน เพิ่มบทบาทในการใช้จ่ายให้สมเหตุและสมผล เป็นต้น สอดคล้องกับดวงใจ ช่วยตระกูล (2552) ที่วิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงใน สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือด้านการเรียนการสอน ด้านการเงิน ด้านความมั่นใจทางการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย โดยปัจจัยความเสี่ยงด้านการบริหาร จัดการความปลอดภัยควรใช้วิธีการควบคุมและมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ควรส่งเสริมให้เพิ่มกิจกรรม โครงการต่าง ๆ เพื่อจะให้ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนเกิดความตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว เป็นต้น

7) จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแยกรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย ด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน และด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด ส่วนอีก 2 ด้าน คือ ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ และด้านการพนันและมั่วสุม ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

7.1) วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประเภทพาณิชยกรรม และประเภทอุตสาหกรรม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า การบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่ไม่ว่า วิทยาลัยนั้นจะเป็นประเภทพาณิชยกรรม หรือประเภทอุตสาหกรรม ก็ไม่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครเช่นกัน โดยสอดคล้องกับ สงวน ช้างฉัตร (2547) ที่วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของโครงการ พบว่า ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงว่าการบริหารความ

เสี่ยงมีขั้นตอนสำคัญ 8 ขั้นตอนคือ 1) การกำหนดโครงสร้างพื้นฐานการจัดการ 2) การกำหนดของเขตการบริหารความเสี่ยงของโครงการ 3) การวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของโครงการ 4) การระบุความเสี่ยง 5) การวิเคราะห์ความเสี่ยง 6) การวางแผนควบคุมความเสี่ยง 7) การควบคุมความเสี่ยง และ 8) การตรวจติดตามสรุปได้ว่าการบริหารความเสี่ยงของโครงการจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุลงได้ โดยส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัย ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประเภทพาณิชย์กรรม และประเภทอุตสาหกรรมควรให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว และควรตระหนักถึงสาเหตุที่จะทำให้วิทยาลัยมีมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงได้

7.2) วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประเภทพาณิชย์กรรม และประเภทอุตสาหกรรม มีค่าเฉลี่ยระดับการบริหารความเสี่ยง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความมั่นคงและความปลอดภัย 2) ด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน และ 3) ด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด โดย วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนประเภทพาณิชย์กรรม มีค่าเฉลี่ยระดับการบริหารความเสี่ยงสูงกว่าวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนประเภทอุตสาหกรรม ทั้งภาพรวมและรายด้าน แสดงให้เห็นว่า การบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่ วิทยาลัยประเภทพาณิชย์กรรม ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครมากกว่าวิทยาลัยประเภทอุตสาหกรรม สอดคล้องกับ ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551) ได้ศึกษาถึง การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา พบว่า การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษานั้นไม่ใช่เรื่องใหม่แต่เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่หลายเรื่อง เช่น ความปลอดภัยของครู นักเรียน การควบคุมภาวะโภชนาการในโรงเรียน การป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุ การรักษาความปลอดภัย ระบบป้องกันคุณภาพ การป้องกันอุบัติเหตุ การใช้เครื่องมือที่ปลอดภัย การเขียนป้ายบอกอันตราย สิ่งเหล่านี้เรียกว่าโปรแกรมเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประเภทพาณิชย์กรรม และประเภทอุตสาหกรรมควรเพิ่มบทบาทในเรื่องดังกล่าวให้มากเพราะอาจจะส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยเช่นกัน

7.3) วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประเภทพาณิชย์กรรม และประเภทอุตสาหกรรม มีค่าเฉลี่ยระดับการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน 2 ด้าน คือ 1) ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ และ 2) ด้านการพนันและมั่วสุม แสดงให้เห็นว่า การบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่ไม่ว่า วิทยาลัยนั้นจะเป็นประเภทพาณิชย์กรรม หรือประเภทอุตสาหกรรม ก็ไม่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครเช่นกัน สอดคล้องกับ จันทนา สาขากร (2550) ที่กล่าวในด้านที่ 5 คือ ความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม วิทยาลัยสารพัดช่างอุบลราชธานี ได้

ดำเนินโครงการ และกิจกรรม เพื่อการสร้างการมีส่วนร่วมในการค้นหา/วิเคราะห์ความเสี่ยง และกำหนดประเด็นความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุ่ม โดยมีประเด็นความเสี่ยง เรียงตามลำดับความสำคัญที่จะต้องป้องกัน และแก้ปัญหา ดังนี้ การเล่นพนันและมั่วสุ่มภายในสถานศึกษา โดยมีมาตรการให้ครูและบุคลากรทุกคนป้องกันและควบคุมความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุ่มด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องโดยได้ จัดทำโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุ่ม โดยมีโครงการต่างๆ เช่น มีระเบียบว่าด้วยการควบคุมความประพฤติและการลงโทษให้สอดคล้องกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ วิทยาลัยฯ และพันธกิจของวิทยาลัย ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประเภทพาณิชย์ยกรรม และประเภทอุตสาหกรรมควรสร้างการมีส่วนร่วมและความมีส่วนร่วมจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงและกำหนดประเด็นความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุ่ม เพื่อให้ได้หาทางออกและวิธีป้องกันที่ถูกต้อง เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

5.3.1.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีระบบและกลไกในการบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษา ให้มีความเข้มข้นและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น มีการติดตามประเมินผล และมีการพัฒนาคู่มือการบริหารความเสี่ยงในด้านกิจการนักศึกษาโดยเฉพาะโดยใช้ข้อค้นพบที่สำคัญจากงานวิจัยนี้เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นสำคัญในกลุ่มเพื่อให้ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน นำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาโดยเน้นวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทอุตสาหกรรมเป็นพิเศษ

5.3.1.2 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติ

1) จากผลการวิจัย เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากการบริหารความเสี่ยง 5 ด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารความเสี่ยงด้านการพนันและมั่วสุ่ม ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จึงควรมีมาตรการให้ครูและบุคลากรทุกคนป้องกันและควบคุมความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุ่มด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมให้แก่นักศึกษาเห็นคุณค่าของการใช้เงินอย่างประหยัดและพอเพียง หลีกเลี่ยงในการพนันทุกชนิด ส่งเสริมศีลธรรม และการทำความดีของนักศึกษา เน้นให้ครูและนักศึกษามีการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกัน และจัดให้มีอาจารย์เเว

ประจำวัน คอยดูแลตรวจตราห้องเรียนและบริเวณที่พักผ่อน รวมทั้งมุมต่างๆ ในบริเวณสถานศึกษา เพื่อลดช่องทางการมั่วสุม เป็นต้น

2) จากผลการวิจัยการบริหารความเสี่ยงด้านความมั่นคงและความปลอดภัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดโครงการอบรมเกี่ยวกับกฎจราจร การใช้รถใช้ถนนแก่นักเรียน นักศึกษาดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จึงควรให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรม เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจและสร้างความตระหนักต่อการเคารพกฎจราจรให้แก่นักเรียนและนักศึกษา เช่น เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจราจรมาจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน และในด้านวิชาการสามารถบูรณาการความรู้ดังกล่าวในการจัดการเรียนการสอนอีกทางหนึ่งด้วย

3) จากผลการวิจัยการบริหารความเสี่ยงด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประสานงานร่วมมือกับอาจารย์ในสถาบันอื่นที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อระงับเหตุที่อาจก่อให้เกิดความบาดหมางระหว่างนักเรียนต่างสถาบัน ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครควรส่งเสริมให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง และควรร่วมมือกันในการดูแลนักเรียนนักศึกษาและจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบัน

4) จากผลการวิจัยการบริหารความเสี่ยงด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมกีฬา จัดกิจกรรมกีฬา การแข่งขัน ทักษะวิชาชีพ และให้รางวัลในการแข่งขัน ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครควรหาจุดร่วม เช่น สร้างความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมแก่เด็กนักเรียน เพื่อจะได้เป็นการกระตุ้นให้เด็กนักเรียนอยากออกกำลังกายมากกว่าไปแสวงหายาเสพติด

5) จากผลการวิจัยการบริหารความเสี่ยงด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพ สิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาให้ติดตามดูแล นักศึกษาอย่างใกล้ชิด ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครควรส่งเสริมให้ครู อาจารย์ พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง หน่วยงานและเด็กต้องพัฒนาเทคนิคการบริหารความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติของหน่วยงาน โดยเฉพาะการบริหารความเสี่ยงในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงเฉพาะเรื่อง เช่น จัดกิจกรรมให้ครูเข้ามามีบทบาทแก่เด็กนักเรียนมากขึ้น

6) จากผลการวิจัยการบริหารความเสี่ยงด้านการพนันและมั่วสุม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดโครงการอบรมที่ทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการใช้เงินอย่างประหยัดและพอเพียง หลีกเลี่ยงในการพนันทุกชนิด ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครควรส่งเสริมให้เพิ่มกิจกรรม โครงการต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการจัดกีฬาให้แก่เด็กนักเรียนร่วมกับครูอาจารย์ เพื่อจะให้ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนเกิดความตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญและหลีกเลี่ยงในการพนันทุกชนิด

5.3.2 ข้อเสนอแนะในกาวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงตามขนาดของสถานศึกษา เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เพื่อจะได้ทราบว่าแต่ละขนาดของอาชีวศึกษามีผลต่อความเสี่ยงในการบริหารงานมากน้อยเพียงใด

5.3.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจะได้นำข้อมูลมาพัฒนาทางด้านความเสี่ยงในการดำเนินงานต่อไป

5.3.2.3 ควรศึกษาปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและเพื่อจะได้ทราบถึงแนวทางในการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และยังสามารถเก็บข้อมูลความเสี่ยงไว้เป็นฐานข้อมูลในการวิจัยต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมอาชีวศึกษา. (2533). *รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิก จำกัด.

กึ่งกาญจน์ คงจุน. (2553). *การบริหารจัดการความเสี่ยงทางด้านการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต)*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ .

จันทนา สาขากรและคณะ. (2550). *การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน*. กรุงเทพฯ ฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีพีเอ็น เพรส.

เจนเนตร มณีนาค และคณะ(2548), *การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรจากหลักการสู่ภาคปฏิบัติ (บริษัท ชัมซิลเท็ม จำกัด : กรุงเทพมหานคร*

ชัยเสกข์ พรหมศรี. (2550). *การบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด

ชินภัทร ภูมิรัตน. (2552). *การจัดการความรู้ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2552). *การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชนรัตน์ คุ้มวัฒนา. (2550). *คู่มือการบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชร สุนทรายุทธ. (2550). *การบริหารจัดการความเสี่ยงทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์ การพิมพ์จำกัด.

ชนรัตน์ คุ้มวัฒนา. (2550). *คู่มือการบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ธารชуда อมรเพชรกุล. (2546). *การพัฒนาระบบบริหาร ความเสี่ยงในส่วนการพัสดุสำนักบริหาร*

แผนและการคลัง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรวิภา บุญยโสภณ. (2532). *แนวคิดในการบริหารการอาชีวศึกษา สาขาช่างอุตสาหกรรม*.

กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.

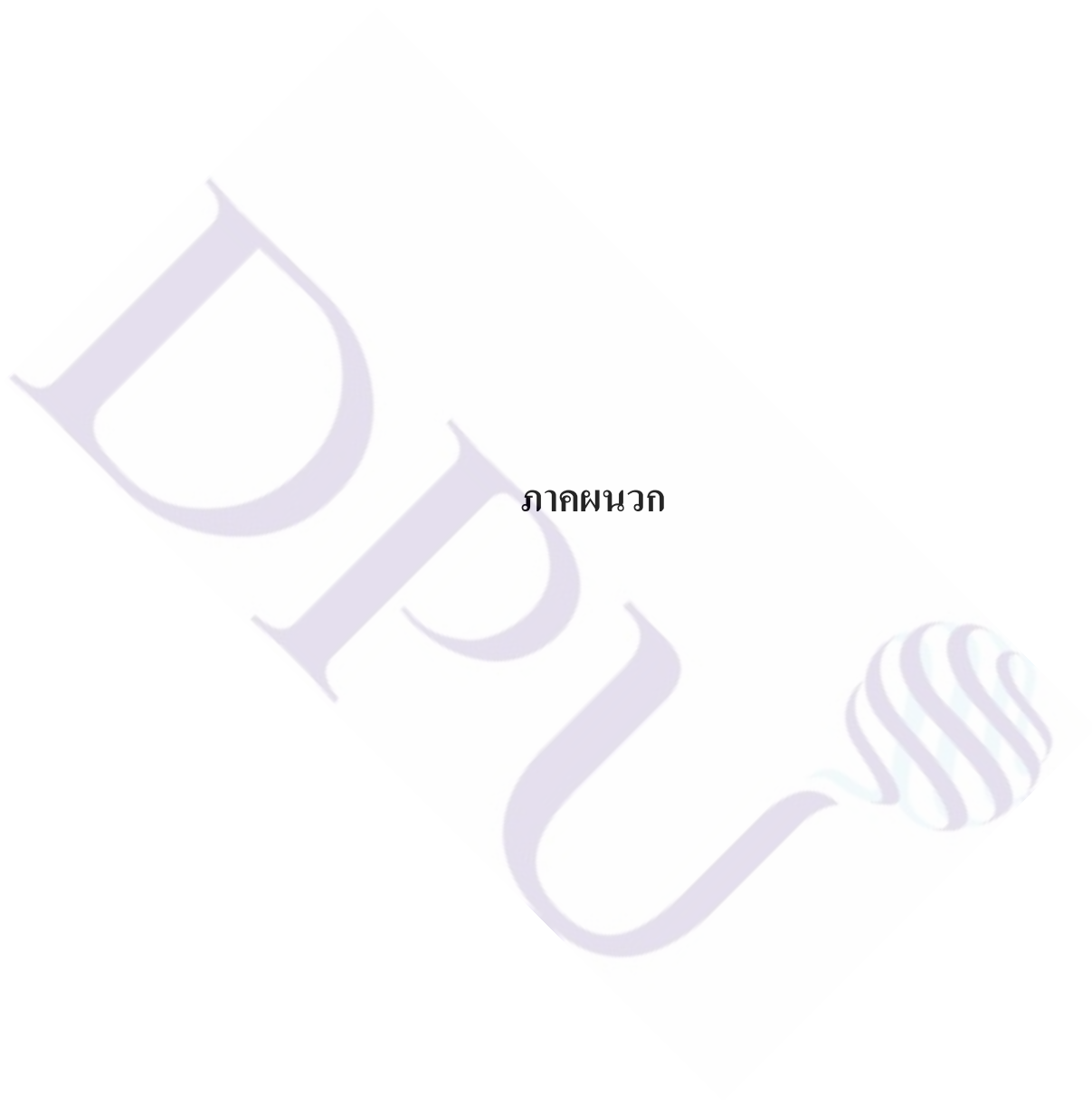
นฤมล สะอาดโนม. (2551). *CEO ต้องรู้ คู่มือการบริหารความเสี่ยงยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: บริษัทฐานการพิมพ์ จำกัด.

- นฤมล สะอาดโคม. (ม.ป.ป.). *การบริหารความเสี่ยง*. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2550, จาก <http://www.auditddc.org/images/1148885564/RM.P1.ppt#262,8>
- บรรจง ชูสกุลชาติ. (2533). ยุทธศาสตร์การบริหารการศึกษา. *วารสารวิชาการ*, 102-103.
- บุศรินทร์ ปัทมาคม. (2527). *แนวนโยบายอาชีวศึกษากับภาวะการณ์ของประเทศไทย*.
กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษา
- ประกอบ กุลเกลี้ยง และคณะ. (2550). *รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร .
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). *การจัดและการบริหารอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีจำกัด.
- ไพรวลัย คุมาสติดิตชัย. (2553). *การบริหารความเสี่ยงของด้านการเงินของมหาวิทยาลัยขอนแก่น* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น .
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2551). *คู่มือบริหารความเสี่ยงปีการศึกษา 2551*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ : ม.ป.พ.
- วิรัช กมฺพทมาศ. (2527). *โครงการเงินกู้ยืมจากธนาคารโลกเพื่อการปรับปรุงการอาชีวศึกษา*. อาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- วินัย เวียงลอ. (2552). *การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของโรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สงวน ช้างฉัตร. (2547). *การบริหารความเสี่ยงของโครงการ.คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลย์สงคราม*. (ม.ป.ป). สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2553 จาก [www.http://. netcomuk.co.uk](http://www.netcomuk.co.uk).
- สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2551). *พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนว พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2540). *การศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2547). *ชุดวิชาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2532). *แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการตรวจประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2541). *คู่มือปฏิบัติงานของโรงเรียน เรื่องการประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2545). *ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการจัดการศึกษาเอกชนในทศวรรษหน้า* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2554). *พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ส.ก.ส.ค. ลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2541)*. กรุงเทพฯ: อรรถผลการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2550). *การบริหารความเสี่ยง*. จดหมายข่าว เรียนรู้สู่งาน กพร. ฉบับที่ 6/2549. สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2553, จาก [www.http://isc.dopa.go.th/web_pages/m_03140000/folder2/new6.doc](http://www.isc.dopa.go.th/web_pages/m_03140000/folder2/new6.doc).
- สุวิมล คุลาเลิศ. (2548). *การประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผนตรวจสอบภายใน*. กรุงเทพฯ: บริษัทแอดวานซ์ อินโฟ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
- สุมาลี จิระมิตร. (2545). *การบริหารการเงิน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษณา ภัทรมนตรี. (2544). *การตรวจสอบและการควบคุมภายใน: แนวคิดและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์ดิจิทัล.

ภาษาต่างประเทศ

- Siri Thongsiri. (2003). *Enterprise Risk Management and Internal Control Framework*. Retrieved 10 December 2550, from Available from <http://ozthaialumni.in.th/do>
- Chester Simmons. (n.d.). *Risk Management is the Sum of All Proactive Management-Directed Activities*. Retrieved 20 December 2007, from <http://www.siliconrose.com.au/Articles/Risk%20Management%20Process.htm>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
การบริหารความเสี่ยงด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน
ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้สำหรับผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน
ในกรุงเทพมหานคร

2. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางและวิธีการบริหารความเสี่ยงของ
วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครระหว่างประเภทพาณิชยกรรมและประเภท
อุตสาหกรรม

โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัย
อาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครระหว่างประเภทพาณิชยกรรมและประเภทอุตสาหกรรม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ความร่วมมือใน
การตอบแบบสัมภาษณ์มา ณ โอกาสนี้

นางสาวทิวพร ชุมวรฐายี
นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ข. แนวทางและวิธีการบริหารความเสี่ยงของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน

1. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของท่าน มีวิธีการระบุความเสี่ยงหรือปัจจัยเสี่ยง หรือไม่
อย่างไร

มี อย่างไร

(อธิบาย).....

.....

.....

.....

.....

ไม่มี เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของท่าน มีวิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยง หรือไม่ อย่างไร
มี อย่างไร

(อธิบาย).....

.....

.....

.....

.....

ไม่มี เพราะ.....

.....

.....

.....

.....

3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของท่าน มีวิธีการกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยง หรือไม่
อย่างไร
มีอย่างไร
(อธิบาย).....

.....
.....
.....

ไม่มี เพราะ.....

.....
.....
.....

4. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของท่าน มีวิธีการติดตาม รายงาน และประเมินผลการ
ดำเนินการ หรือไม่ อย่างไร
มีอย่างไร
(อธิบาย).....

.....
.....
.....
.....

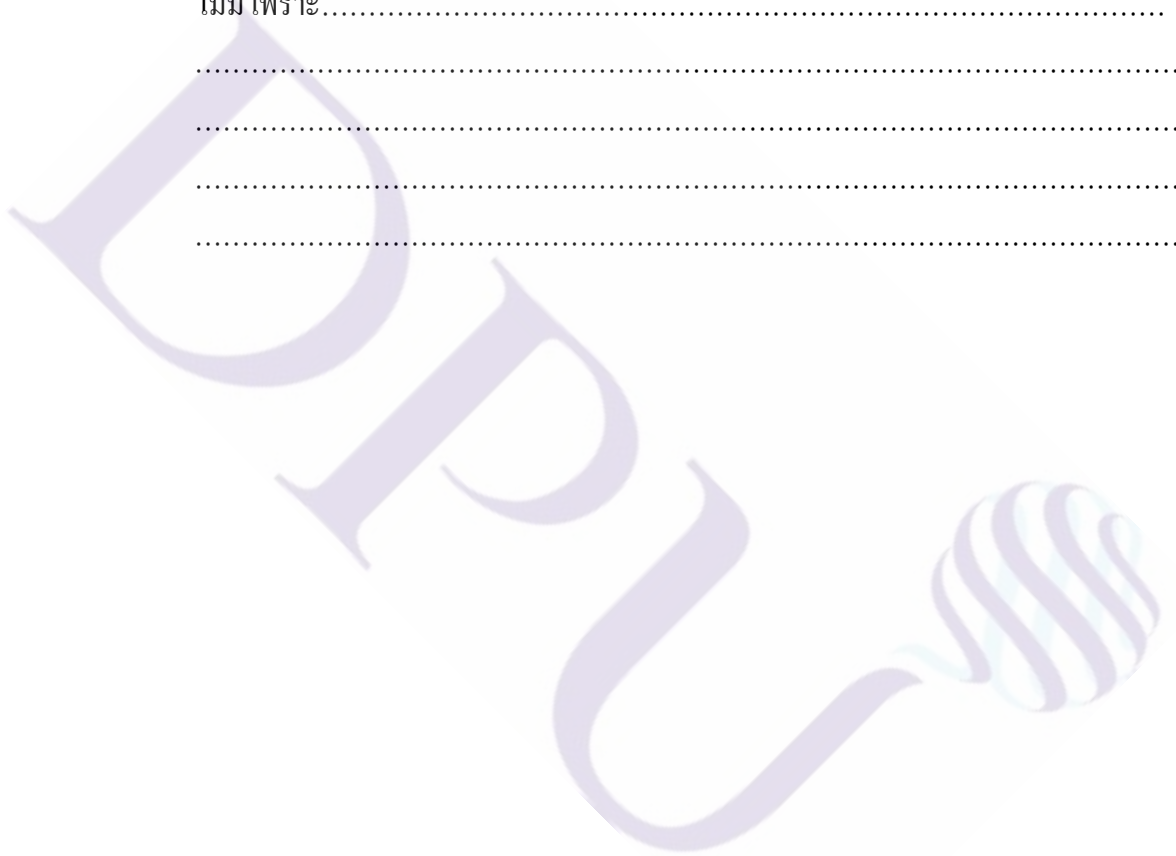
ไม่มี เพราะ.....

.....
.....
.....

5. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของท่าน มีวิธีการทบทวนการบริหารความเสี่ยง หรือไม่ อย่างไร
มีอย่างไร

(อธิบาย).....
.....
.....
.....
.....

ไม่มี เพราะ.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข
ค่า Reliability

**Reliability การบริหารความเสี่ยงในการบริหารงานด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัย
อาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร**

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30.00	100.00
	Excluded	0.00	0.00
	Total	30.00	100.00

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
0.85	30

Method 1 (space saver) will be used for this analysis

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)		Mean	Std Dev	Cases
1.	1.1	4.0333	.8087	30.0
2.	1.2	4.1000	.6618	30.0
3.	1.3	4.1000	.8847	30.0
4.	1.4	3.9333	.8277	30.0
5.	1.5	4.0667	.7397	30.0
6.	1.6	4.1333	.8604	30.0
7.	2.1	4.0667	.7397	30.0
8.	2.2	3.7000	.9523	30.0
9.	2.3	4.1333	.7303	30.0

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)		Mean	Std Dev	Cases
10.	2.4	4.0667	.6397	30.0
11.	2.5	4.0667	.7849	30.0
12.	2.6	3.9667	.6149	30.0
13.	3.1	4.1000	.6618	30.0
14.	3.2	4.1667	.7466	30.0
15.	3.3	4.2667	.6397	30.0
16.	3.4	4.2667	.6915	30.0
17.	3.5	4.1333	.7761	30.0
18.	3.6	4.2333	.7279	30.0
19.	4.1	4.1333	.7303	30.0
20.	4.2	4.2667	.7397	30.0
21.	4.3	4.4000	.7240	30.0
22.	4.4	4.2000	.6644	30.0
23.	4.5	4.0667	.6915	30.0
24.	4.6	4.2667	.6915	30.0
25.	5.1	4.0667	.6915	30.0
26.	5.2	4.2667	.6397	30.0
27.	5.3	4.2667	.6915	30.0
28.	5.4	4.1333	.7761	30.0
29.	5.5	4.2333	.7279	30.0
30.	5.6	4.1333	.7303	30.0

Statistics for SCALE	Mean	Variance	Std Dev	N of Variables
	160.1000	280.4379	16.7463	30

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อที่ 1.1	156.0667	259.2368	.7890	.8366
ข้อที่ 1.2	156.0000	263.3793	.7738	.8372
ข้อที่ 1.3	156.0000	258.5517	.7417	.8369
ข้อที่ 1.4	156.1667	260.3506	.7264	.9371
ข้อที่ 1.5	156.0333	266.8609	.5392	.8388
ข้อที่ 1.6	155.9667	261.4816	.6547	.9378
ข้อที่ 2.1	156.0333	261.2747	.7785	.7369
ข้อที่ 2.2	156.4000	253.6966	.8516	.8357
ข้อที่ 2.3	155.9667	262.4471	.6199	.7373
ข้อที่ 2.4	156.0333	267.0678	.7378	.8383
ข้อที่ 2.5	156.0333	260.9299	.7450	.8371
ข้อที่ 2.6	156.1333	267.0161	.6490	.8382
ข้อที่ 3.1	156.0000	263.3793	.7738	.9372
ข้อที่ 3.2	155.9333	264.4092	.6372	.8380
ข้อที่ 3.3	155.8333	265.8678	.6788	.8379
ข้อที่ 3.4	155.8333	263.0402	.7543	.9373
ข้อที่ 3.5	155.9667	260.6540	.7654	.8369
ข้อที่ 3.6	155.8667	266.8092	.5508	.8387
ข้อที่ 4.1	155.9667	262.5851	.6318	.7373
ข้อที่ 4.2	155.8333	261.7299	.7588	.8371
ข้อที่ 4.3	155.7000	263.1828	.7123	.7375
ข้อที่ 4.4	155.9000	264.7138	.7069	.7377
ข้อที่ 4.5	156.0333	265.2747	.6519	.8380

Item-total Statistics	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อที่ 4.6	155.8333	264.4885	.6879	.7377
ข้อที่ 5.1	156.0333	265.8264	.6268	.8382
ข้อที่ 5.2	155.9667	260.6540	.7654	.8369
ข้อที่ 5.3	155.8667	266.8092	.5508	.7387
ข้อที่ 5.4	155.9667	262.5851	.7318	.7373
ข้อที่ 5.5	155.8333	261.7299	.7588	.7371
ข้อที่ 5.6	155.7000	263.1828	.7123	.8375

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 30

Alpha = 0.8504

ภาคผนวก ค
ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาในข้อคำถาม
(Index of congruence)

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาในข้อคำถาม (Index of congruence)
เรื่อง การบริหารความเสี่ยงในการบริหารงานด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน
ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อคำถามต่อไปนี้ว่าสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษาหรือไม่โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความคิดเห็นของท่านดังนี้

- 1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา
0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา
-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้น ไม่สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา

หากท่านให้คะแนน 0 หรือ -1 โปรดให้ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ผู้ศึกษาจะได้นำผลการพิจารณาของท่านไปดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมในขั้นต่อไป

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงในการบริหารงานด้านกิจการนักศึกษา	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC
		1	2	3	4	5	
1. ด้านของความมั่นคงและความปลอดภัย							
1.1	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการจัดอาจารย์เวรดูแลนักศึกษาหน้าวิทยาลัย ความปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
1.2	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการจัด โครงการอบรมเกี่ยวกับกฎจราจร การใช้รถใช้ถนนแก่ นักศึกษา	0	+1	+1	+1	+1	0.8
1.3	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการตรวจสอบสภาพเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
1.4	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีป้ายประชาสัมพันธ์เตือนความปลอดภัยและวิธีการใช้งานอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
1.5	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการตรวจสอบสภาพอุปกรณ์ดับเพลิงอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
1.6	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการซักซ้อมวิธีการใช้งานอุปกรณ์ดับเพลิง	0	+1	+1	+1	+1	0.8
รวม							0.93

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงในการบริหารงานด้านกิจการ นักศึกษา	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC
		1	2	3	4	5	
2. ด้านการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน							
2.1	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการจัด โครงการสานสัมพันธ์ นักศึกษาระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้องให้มีความสามัคคีกลม เกลียวกัน	+1	+1	+1	+1	0	0.8
2.2	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการจัดกิจกรรมพบครูที่ปรึกษา และ ครูที่ปรึกษาคอยติดตามอย่างใกล้ชิด	+1	+1	+1	+1	0	0.8
2.3	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการจัด โครงการแข่งขันกีฬาภายใน วิทยาลัย เพื่อสร้างความสามัคคี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา	+1	+1	+1	+1	0	0.8
2.4	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการประสานงานร่วมมือกับอาจารย์ ในสถาบันอื่นที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อระงับเหตุที่อาจก่อให้เกิด ความบาดหมางระหว่างนักศึกษาต่างสถาบัน	+1	+1	+1	+1	0	0.8
2.5	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการส่งเสริมให้มีการจัดการอบรม หรือการเรียนที่สอดแทรกศีลธรรมเพื่อกล่อมเกล่าจิตใจ	0	+1	+1	+1	0	0.6
2.6	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการดักเตือนเมื่อมีการประพฤติผิด และยกย่องชมเชยผู้ที่มีความประพฤติตัวดี	+1	+1	+1	+1	0	0.8
รวม							0.8
3. ด้านการป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดหรือภัยจากอิทธิพลของสิ่งเสพติด							
3.1	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการรณรงค์ให้นักศึกษาตระหนักถึง โทษภัยของบุหรี่ ของมีเมา และยาเสพติดทุกประเภท	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
3.2	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการติดป้ายและรูปที่แสดงถึง อันตรายของโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
3.3	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการส่งเสริมการเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ ของนักศึกษา	0	+1	+1	+1	0	0.6
3.4	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการมีการตรวจสอบสารเสพติด นักศึกษา ทุกคน โดยได้รับความร่วมมือกับ หน่วยงานราชการอื่น ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
3.5	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการติดตามบำบัด นักศึกษากลุ่มเสี่ยง โดยร่วมมือกับผู้ปกครองของนักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
3.6	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการส่งเสริมกีฬา จัดกิจกรรมกีฬาสี	+1	+1	+1	+1	0	0.8

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงในการบริหารงานด้านกิจการ นักศึกษา	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC
		1	2	3	4	5	
	การแข่งขัน ทักษะวิชาชีพ และให้รางวัลในการแข่งขัน						
4. ด้านการคุกคามทางสังคม/สภาพสิ่งแวดล้อม/ภัยจากสังคมออนไลน์							
4.1	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาให้ติดตามดูแล นักศึกษาอย่างใกล้ชิด	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
4.2	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่ดีงามของไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
4.3	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการจัด โครงการและชมรมต่าง ๆ เช่น จริยธรรมในการใช้สื่อ Social media เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	0	+1	+1	+1	+1	0.8
4.4	วิทยาลัยอาชีวศึกษาดำเนินงานให้อาจารย์ที่ปรึกษา ติดตาม และตรวจสอบกับผู้ปกครองนักศึกษา กรณีขาดเรียนบ่อย ๆ เป็นประจำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
4.5	วิทยาลัยอาชีวศึกษาดำเนินงานให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ใกล้ชิดกับนักศึกษา สามารถพูดคุยเรื่องต่างๆเกี่ยวกับภัยทางสื่อสังคมออนไลน์	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
4.6	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีวิธีการตรวจสอบพฤติกรรมของการใช้บริการผ่านสื่อ Social media ของนักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
รวม							0.96
5. ด้านการพนันและมั่วสุม							
5.1	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการสร้างการมีส่วนร่วมในการค้นหา/วิเคราะห์ความเสี่ยงและกำหนดประเด็นความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุม	0	+1	+1	+1	0	0.6
5.2	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีมาตรการให้ครูและบุคลากรทุกคนป้องกันและควบคุมความเสี่ยงด้านการพนันและการมั่วสุมด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
5.3	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีอาจารย์เฝ้าประจำวัน คอยตรวจตราห้องเรียนและบริเวณที่พักผ่อน มุมต่างๆในบริเวณสถานศึกษา เพื่อลดช่องทางการมั่วสุม	0	+1	+1	+1	+1	0.8

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงในการบริหารงานด้านกิจการ นักศึกษา	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC
		1	2	3	4	5	
5.4	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการจัด โครงการ อบรมที่ทำให้ นักเรียนเห็นคุณค่าของการใช้เงินอย่างประหยัดและ พอเพียง หลีกเลี่ยงในการพนันทุกชนิด	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
5.5	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีโครงการส่งเสริมศีลธรรม และการ ทำความดีของนักเรียน นักศึกษา เพื่อลดช่องทางการมั่ว สุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
5.6	วิทยาลัยอาชีวศึกษามีการจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อเน้นให้ ครูและนักเรียน นักศึกษามีการทำกิจกรรมร่วมกัน	0	+1	+1	+1	+1	0.8
รวม							0.9
เฉลี่ยค่า IOC							0.89

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอ

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

นางสาวทิวพร ชุมวรรฐายี

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ. 2543

คณะวิทยาศาสตร์

สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

ครูผู้สอน วิทยาลัยอาชีวศึกษาสันติราษฎร์ในพระอุปถัมภ์ฯ

2 ถนนพหลโยธิน แขวงจอมพล เขตจตุจักร

กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10900